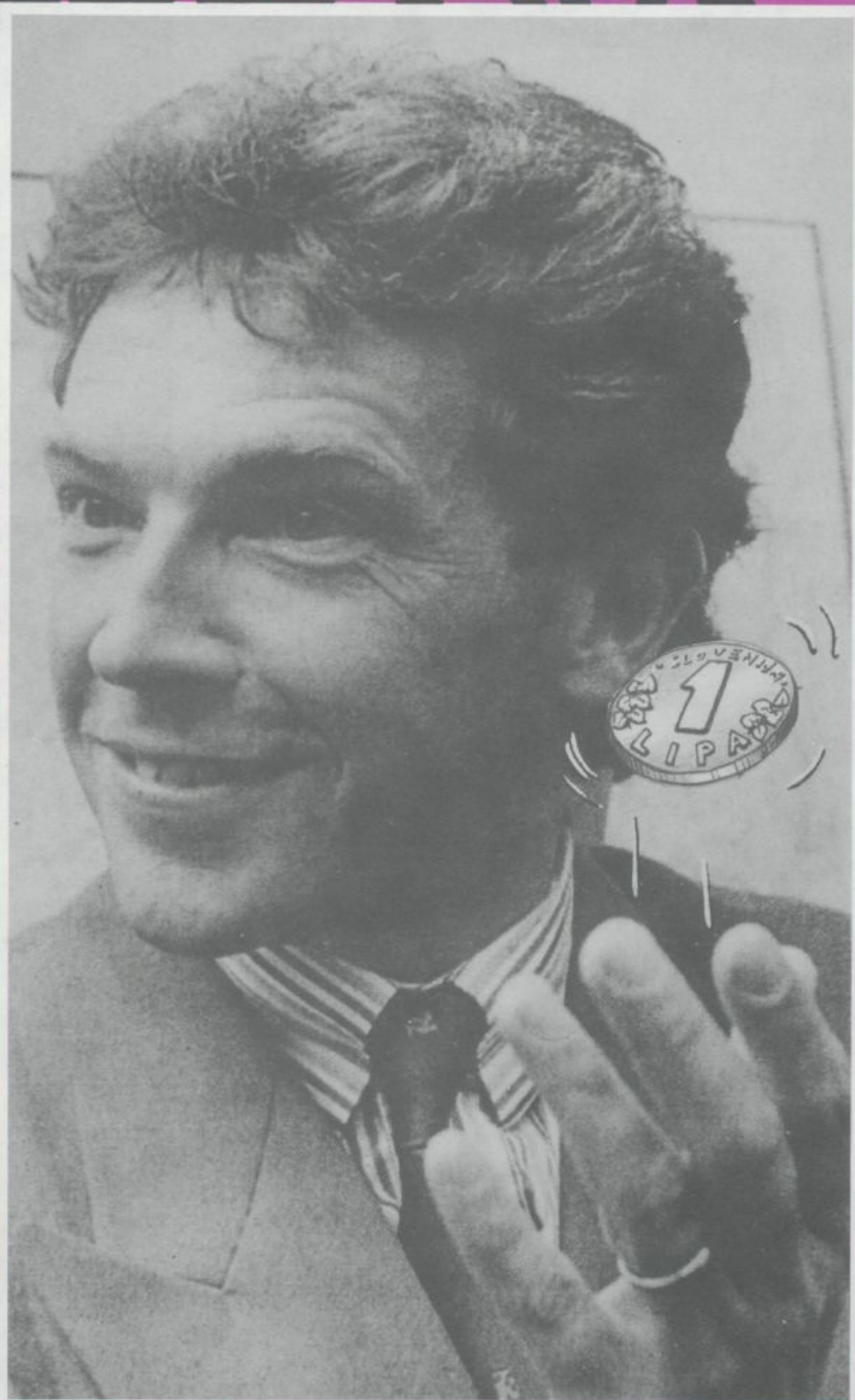


TRIBUNA

cena 15 din

GOSPOD
DEŽELNI GLAVAR
Heider
SE
PREDSTAVI



št. 16

29. oktober 1990





TRIBUNA

HARPO MARX

KAZALO

UVODNIK

Tone Bricman

Ljube bralke in dragi bralci, ena sama reč mi gre pri Slovencih že od malega na jetra: bolezen, ki ji po domače pravimo "hoja mačke okoli vrele kaše".

Saj vem, kaj mi boste odgovorili: vsaka reč je za nekaj dobra in za nekaj slaba. Morda imate celo prav in vendar se mi zdi, da to velja le tedaj, ko ne gre za kaj posebej pomembnega. Zakaj je ravno pri Slovencih temu tako, ne etnologom in ne antropologom še ni povsem jasno. Možnosti sta pravzaprav samo dve: bodisi je to zaradi tega, ker so nas kot narod vedno zajebali na enak, oziroma prav na ta način (najprej s kraljevino, nato pa še s socializmom). Druga, bolj tragična možnost pa je ta, da množično trpimo za sindromom, ki mu po domače pravimo "pomanjkanje jaje". Martin Krpan, Daki in Kekec so zgolj izjeme, ki potrjujejo pravilo.

Včasih kar ne morem mimo občutka, da bi raje videl svoj narod kot kavboje z divjega zahoda, ki so, kadar so sedli k mizi, da bi vrgli partijo pokra, najprej položili na mizo svoje kanone. Tako so vsi vedeli, kakšen kaliber nosijo ob(v) hlačah. In tako vsaj ni obstajala nevarnost, da bi kdo koga ustrelil v jajca kar pod mizo. Če so koga zalotili pri kakšni nečednosti, kot je na primer vlečenje kakšnega Asa iz rokava ali kaj podobnega, je nekdo (tu je seveda velik faktor igrala hitrost) preprosto pograbil kanon in počil goljufa naravnost med oči.

In tako se boste resno vprašali, ljube bralke in dragi bralci, čerau že ves čas blodim kot mačka okoli vrele kaše ... Zato, ker so Vas spet dobili na isto finto in kar je najhuje, spet jim boste verjeli kakšnih štirideset let. Da bi kot kavboj potegnil pištolo in postrelil tiste z Asi iz rokava pa... Kot kaže sem še ena žrtev že omenjene narodne posebnosti. Pa lep pozdrav ob naslednji partiji pokra!

V Ljubljani, 25. oktobra 1990

Vaš Hamfri Bogart

P.s. Naslov bi se prav lahko glasil kako drugače, na primer: Peter Lampič ali kaj podobnega ...

- 1 Hamfri
- 4 Teharje
- 5 Intervju:
Zoran Thaler
in
slovenska
diplomacija
- 8 Portret:
glavar
Haider
- 14 Kdaj
demilitari-
zirana
Slovenija
- 16 Černobilski
dnevnik
- 24 Fotolabor
- 29 Film:
Dobri fantje
- 32 Fugazi in
The Mission
- 42 Benetke
Daljnega
vzhoda
- 46 Nagradna
križanka
- 48 Svarilo
Mačku



TRIBUNA je glasilo ŠOU v Ljubljani. • Tisk: tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. • Naslov uredništva: Kersnikova 4, 61000 Ljubljana, tel. (061) 319-496, telefax (061) 319-448. • V uredništvu dežuramo vsak dan med 10. in 12. uro. • V.d. glavnega urednika: Bojan Korenini. • V.d. odgovornega urednika: Tomi Drozg. • Lektorica: Nives Klinc. • Cena 14 din. • Oproščeno prometnega davka po sklepu št. 421-170/22.2.1973. • Naslednja številka izide 12. novembra 1990.



Ustanovitev Akademije za biljard

Biljard je ena izmed tistih rekreativnih dejavnosti, ki so se v zadnjem času v Sloveniji najbolj razmahnile. Ocenjujemo, da gre za šport, v katerega vlaga svoj talent izjemno velik odstotek potencialno zelo uspešnih bodočih športnikov. Zadržek »potencialni« je posledica dejstva, da se biljardistika kot šport še ni institucionalizirala. Lanska ustanovitev treh klubov (KBL, Pohorje, Boss) je zgolj prvi izmed korakov v tej smeri. Vendar pa smo prepričani, da ne smemo držati križem rok in prepuščati nadaljnjega razvoja biljarda stihiji, še posebno, ker so odpori do vpeljevanja tega športa s strani t.i. žetonarskih podjetnikov razumljivo močni.

Glede na povedano se zdi ustanovitev Desetke, Akademije za biljard, malone nujna. Poglavitna dejavnost Akademije bo namenjena pouku biljarda kot športa, organizirana pa bo v tečajih, katerih učne vsebine je zasnoval Jonas »Ž« Žnidaršič, gotovo najeminentnejši teoretik in praktik biljarda pri nas, kot učitelji pa bodo poleg njega sodelovali še drugi mojstri biljarda iz KBL (kot na primer segajo od individualnega tutorstva (3 x 8 ur) do dela z majhnimi skupinami (3 x 12 ure). Učne vsebine se od obladovanja osnov tehnike (stoja, drža, merjenje, udarec) prek intelektualnega taktičnega in strateškega obvladovanja iger, kakršne so ameriška osmica, devetka in štirinajstka, vzpenjo do nivoja psihične kontrole nad krogli in nasprotnikom (koncentracija, relaksacija, psihiranje nasprotnika itn.). Pouk bo potekal na dveh profesionalnih mizah (Candy in Brunswick Gold Crown III) velikosti 9, kakršne so v uporabi na velikih svetovnih tekmovanjih. Študentje in dijaki se lahko nadejajo popusta, še dodatnih ugodnosti pa bodo deležni tisti, ki bodo na sprejemnem preizkusu znanja pokazali izrazito nadarjenost. Akademija je opremljena z bogato strokovno knjižico in videoteko. Tečaji se bodo, če bo zanimanje ustrezno pričakovano, začeli sredi novembra.

Ustanovitelj Akademije je književnik Brane Gradišnik, sponzor pa Art agencija.

Predvidevamo, da bi s svojim delovanjem lahko v dveh do treh letih bistveno dvignili teoretsko in praktično raven igre v

Sloveniji, obenem pa pregnali »kmečko osmico« v zakotje. To pomeni, da bi se lahko Slovenija v tem času prebila v drugo ligo Evrope (zunaj konkurence sta Nemčija in Švedska, v »B ligo« pa sodi naša sosedica Avstrija).

Brane Gradišnik, ustanovitelj
Jonas Žnidaršič, rektor

ROZA KLUB: SPOROČILO ZA JAVNOST

Roza klub je politično združenje za preprečevanje in odpravljanje diskriminacije zaradi spolne usmerjenosti ljudi in uveljavljanje enakopravnosti ljudi pred zakonom, na delovnem mestu, v javnem delovanju in vsakdanjem življenju, ne glede na njihovo spolno usmerjenost.

Ti cilji imajo vso veljavo ne glede na to, katera politična stranka (ali koalicija) je na oblasti, in ne izključujejo nobenega političnega ali drugega prepričanja, ki ne nasprotuje uveljavljanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Zato Roza klub ni organiziran kot stranka, čeprav ima formalno tak status, ampak ravno kot klub.

Roza klub so ustanovili člani sekcije Magnus in članice lezbiške sekcije LL, da bi izpeljali politični program, ki izhaja iz dejavnosti obeh sekcij Študentskega kulturnega centra, in da bi združili svoje kulturne in socializacijske dejavnosti. Roza klub ima vrsto političnih pobud, ki bodo kmalu predstavljene v javnosti. Med drugimi nalogami Roza kluba so pridobivanje klubskih prostorov (še zlasti, ker je klub K4 v Ljubljani, kjer se nahaja Roza disco, močno ogrožen), izdajanje knjig, časopisa, organizacija kulturnih prireditev, boj proti aidsu in pomoč ljudem v stiski.

V Roza klub se lahko včlani vsakdo, kdor sprejme te cilje, ne glede na narodnost, raso, spol, spolno usmerjenost, jezik, veroizpoved, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj ali katerokoli drugo osebno okoliščino.

Naslov Roza kluba je Kersnikova 4, Ljubljana. Uradne ure so vsak delovnik od 15.00 do 18.00 ure (tel.: 061 / 319-662).

Roza klub, Ljubljana



ODPRTO PISMO

Po lepem in uspešnem obisku najvišjih slovenskih predstavnikov diaspori, prof. L. Peterleta, dr. D. Rupla in seveda Vas, sedaj pristopate k temeljitejšemu reorganiziranju povezave med domovino in izseljenstvom. V skrbi in upanju, da bi bili uspešni, tele misli:

Slovenska izseljenska matica (SIM): Soglašam z izjavo vlade, da razpust ni potreben. Iz organizacije, odprte do nas vseh, mora izginiti vsako strankarstvo. Dosedanje vodilne osebnosti, še posebej dosedanja voditelji in spremljevalci delegacij izven domovine, so komaj primerne, da bi ostali na starih mestih. V SIM nameravate postaviti neke zastopnike diaspore. Prav in dobro. Problem nastane - koga? Imenovanje zastopnikov po vladi ne bo šlo, kritika ali celo nasprotovanje bo nujna posledica. Nujen je nek demokracijski postopek, to je imenovanje zastopnikov po izseljencih samih. Tehničnih možnosti za izvedbo takega demokratskega imenovanja v državah največje koncentracije izseljencev je na razpolago cel kup.

Vseslovenski svetovni kongres (VSK): Zadeva postaja vedno bolj zagonetna. Že leta napovedujejo na nek nemogoč, bombastičen način nujnost te organizacije. Delokrog, kolikor se ga da razbrati, je v glavnem že desetletja pokrito od premnogi krovnih organizacij tako v Kanadi, USA, Argentini in zapadni Evropi. Namesto sodelovanja z obstoječimi organizacijami se poskuša ustanavljati nova društva s članstvom posameznikov. To nujno vodi h konfrontaciji z obstoječimi organizacijami in nedvomno oslabitvi celotne diaspore. Poznano je tudi dejstvo, da je VSK kljub pisarni, uradniku in že velikim stroškom zaenkrat delovno skoraj brez dejanj. Kongres do danes še nima konstitucije. Pri najboljši volji je težko razumljivo, kako more vlada v Vašem imenu obljubiti prvo finančno pomoč v diaspori tej organizaciji, ki naj bi bila »neodvisna«.

Dr. France Bučar: predsednik parlamenta pride v USA. Upam, da ta obisk ni v vladnem okviru. Dr. France Bučar je namreč poznan po »od emigracije ne rabimo nobenih receptov« po delu, kot

častnik OZNE v Celovcu maja 1945 (besede obžalovanje še nismo slišali) in po pretiranem povečevanju vloge NOB že kot predsednik parlamenta.

Kot slovenski državljani z ustavno pravico dobiti odgovor na interpelacijo prosim za odgovor:

1. Kako in kdo bo določil zastopnike izseljencev v SIM?

2. Koliko denarja je predvideno za Kongres (javna podpora!) in ako obstoji možnost, da tudi druge izseljenske organizacije kaj dobe?

3. Kako so zastavljeni ustavni načrti glede volilne pravice izseljencev?

S spoštovanjem,

Dr. Peter Urbanc



APEL

Kot seveda že dobro veste, so Škocjanske jame edini slovenski naravni spomenik, ki je na seznamu svetovne dediščine UNESCO. Skozi te jame teče reka Reka, ki je neverjetno onesnažena, prava greznica, in s tem velika sramota za to naravno znamenitost.

Vse te besede so samo že skoraj dolgočasno ponavljanje zdavnaj znanih dejstev. Prav tako pa tudi dobro veste, da si UNESCO-vi strokovnjaki naravne spomenike redno ogledujejo in preverjajo, ali še ustrezajo pogojem za status naravnega spomenika. Našemu edinemu naravnemu spomeniku grozi nevarnost, da ga UNESCO zbrši s seznama, kar bi bila nepopravljiva škoda. Izkušnje namreč govorijo, da naravne znamenitosti, ki so bile enkrat zbrisane s seznama, nimajo nikakršnih možnosti, da bi se na ta seznam spet vrnile.

UNESCO-va skupina izvedencev je zelo dobro seznanjena s problemom onesnaževanja Škocjanskih jam in je na to že opozorila slovensko vlado. Če ta ne bo ničesar ukrenila glede onesnaženosti reke Reke, bodo Škocjanske jame črtane z mednarodnega seznama naravnih spomenikov.

Slovenska vlada jih je dolžna zaščititi, enako velja tudi za Predsedstvo Republike Slovenije, slovenske stranke pa so moralno odgovorne za ohranitev edinega mednarodno priznanega naravnega spomenika. Če se odločite za konkretne ukrepe - o čemer niti najmanj ne dvomimo

- vas prosimo, da pohitite, saj nam čas nenehno uhaja in je naša nacionalna katastrofa vsak dan bližja.

UNESCO je, kot že rečeno, natančno seznanjen s stanjem Škocjanskih jam in njegova delegacija bo verjetno prišla k nam že v začetku leta 1991. Zato vas še enkrat prosimo: POHITITE!

Občinski center
klubov OZN Ljubljana Center



VZGOJA V IZOBRAŽEVALNEM SISTEMU

Bodo pionirji postali ministranti?

Dandanes tako politični (novi) kot tudi strokovni (še vedno stari) krogi uničujejo papir in s tem naravo z brezplodno razpravo o vzgoji v izobraževalnih institucijah. Enotni so si v tem, da morajo osnovne in srednje šole ostati (postati) vzgojne ustanove, vsak po svoje pa pospešeno odkrivajo neko novo formulo VZGOJE.

Trenutne tendence kažejo na rehabilitacijo krščanske ideologije, zato se zna zgoditi, da bodo bivši predsedniki pionirskih organizacij postali ministranti. V nadaljnjem pa je možno celo to, da se bo vsebina vzgoje oz. njena barva spreminjala tako kot barva Trnuljčine obleke na poročnem plesu v skladu z vladajočo politiko. Davek pa bodo seveda plačevali tisti, ki jih politika najmanj zanima - šolarji.

Žalostno je, da odgovorni še vedno dan za dnevno izvajajo eksperimente na šolajoči generaciji in to v času, ko pokopavamo usmerjeno izobraževanje kot simbol propadlega eksperimenta. Načela »zafuramo nekaj generacij, pa jovo na novo«, očitno ne nameravajo pozabiti. Za takšno ravnanje pa so narod in njegovi šolarji že preveč izžeti. Zato je, kot rečeno, popolnoma brezplodno razpravljati o vzgoji v splošnem. Uzakoniti in realizirati je treba pluralizem oblik šolanja, nato vzpostaviti poseben odnos med državnimi šolami na eni in privatnimi šolami na drugi strani in v tem kontekstu obravnavati vprašanja vzgoje. Kompetence države (pluralne) so v takem sistemu v glavnem omejene le na državno šolstvo, ki mora tako postati zgolj izobraževalna institucija, saj ne more prenesti doslednega vzgojnega pluralizma.

Morda pa bi bilo vendarle pametno porabiti nekaj papirja (ali pa morda na drugo, prazno stran, popisati vse tiste papirje, ki so jih popisali na temo vzgoje) za razmišljanje o tem, kako bi lahko šola šolarje na strokovni način vszpodbujala k razvijanju kritičnosti in svobodnega mnenja ter lastne presoje.

Alenka Kunaver
Blaž Štrukelj



Marojevič

V 15. številki TRIBUNE ste objavili intervju z gospodom Dragoš Marojevičem z naslovom Slovenci so z nami. Že sam naslov je ena velika provokacija človeka, ki skuša na vsak način priti v parlament, pa čeprav mu to ne gre dobro od rok. Gospodu Marojeviču sporočam tem potom le to, da je čas takih provokatorjev, kot je on, že zdavnaj minil.

Mirko Vesel, Krško



Ljerkina in Milan

Zelo sem presenečena in žalostna hkrati, ker sem v vašem časopisu prebrala članek poln podtikanj. Gre za pisanje o televizijski novinarki Ljerkini Bizilji in predsedniku republike Slovenije, Milanu Kučanu. Takšna podtikanja škodijo ugledu predsednika, pa tudi ugledu slovenske države. Upam, da v bodoče ne bom več prebirala takšnih nesramnih člankov.

Pozdrav

Mija Gačnik, Ljubljana





Molijo že, molijo. Naredijo pa...



Pazi kod stopaš!
Grobovi so vsepovsod...

TEHARJE

1990

Lanskega decembra je TRIBUNA podala pri Temelnjem javnem tožilstvu v Celju kazensko ovadbo zoper neznane storilce, osumljene kaznivega dejanja vojnega hudodelstva zoper vojne ujetnike v letu 1945. Gre za mučenja in poboje 5000 ljudi, pripadnikov domobranske vojske in civilnega prebivalstva, žena in otrok. Od 5000 ujetnikov v taborišču Teharje jih je klanje preživelo le 500. Koncentracijsko taborišče se je nahajalo na mestu, kjer je danes odlagališče sadre iz Cinkarne Celje.

Celjski javni tožilec je po prejetju kazenske ovadbe izjavil, da bo zadeva rešena v dveh tednih. Kljub obilici dokazov, s katerimi razpolaga, je zadeva še vedno na mrtvi točki. Teharskim žrtvam se je poklonil tudi premier Peterle in s tem, upajmo, dal dovolj razločen namig celjskemu tožilcu. Medtem pa v sodni gonji človeka, ki je bil med najhujšimi teharskimi krvniki zoper avtorja zapisov o teharskih zločinih, celjski sodni mlini meljejo hitreje.

TRIBUNA

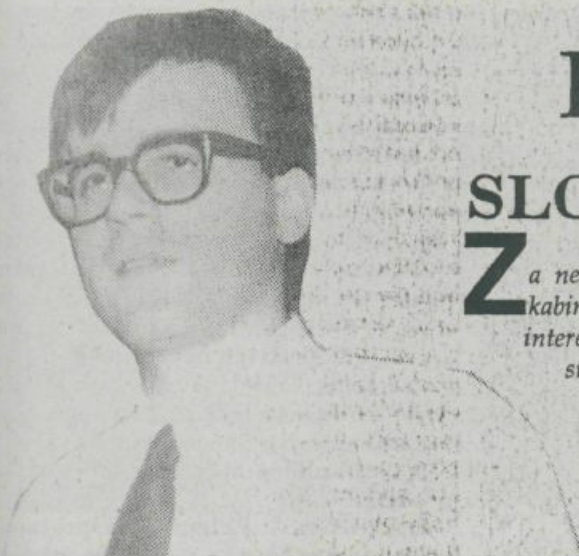


Ali je križev dovolj?



Pod vodno gladino so pokopani...

Foto: Lucas



DRUGI MOŽ

SLOVENSKE DIPLOMACIJE

Za nekatere je bil prestop Zorana Thalerja iz vrst zsmjsjevskih liberalcev v kabinet slovenskega zunanjega ministrstva na Gregorčičevi izdaja strankarskih interesov. Za druge je bil ta korak "naravno" nadaljevanje poti, ki se je začela v stranki ob vodenju njene zunanjepolitične promocije. Thalerjevo imenovanje za ministrovo desno roko so tretji ocenjevali kot močno okrepitev slovenske diplomacije. Stranka ga je izobčila in z njim prekinila kakršnekoli stike. Vendar se z Zoranom Thalerjem nismo pogovarjali o razprtijah znotraj liberalcev, temveč o prizadevanjih Slovenije za doseg mednarodne veljave.

TRIBUNA: Republikli Slovenija in Hrvaška sta objavili osnutek konfederalne pogodbe. Kakšne posledice ima ta za slovensko zunanjo politiko?

HALER: Konfederalni predlog predvideva samostojno zunanjo politiko, ki pa bi se - glede na variante predloga - v določenih vprašanjih urejala tudi skupno. To bi seveda določili s pogodbo. Gre za usklajevanje, morebitna skupna predstavništva v t.i. manj pomembnih državah, kar bi storili zaradi racionalnosti. Ampak predlog izhaja iz podmene samostojne zunanje politike.

TRIBUNA: Kakšne so v tem trenutku razmere v slovenskem zunanje-političnem aparatu?

HALER: Spomladi smo "podedovali" šestdeset zaposlenih v takratnem Komiteju za mednarodno sodelovanje, poleg tega ima Slovenija šestdeset diplomatov v Beogradu, še šestdeset pa v diplomatsko-konzularnih predstavništvih SFRJ po svetu. Smo v fazi konstituiranja bodočega zunanjega ministrstva Republike Slovenije. To pomeni, da smo po vzoru zunanjih ministrstev zahodno-evropskih držav postavili shemo našega, ki jo sedaj izpopolnjujemo. Tako z ljudmi kot tudi s predlogom proračuna ministrstva za naslednje leto. Stvari bodo potekale postopoma. Nekaj smo že storili: angažirali smo generalnega sekretarja ministrstva, ki ga do sedaj ni bilo, postavili službo za stike z javnostjo, postavljamo kulturno-promocijski sektor...

TRIBUNA: Ali računate na slovenski kader, ki je trenutno "na delu" v Zveznem sekretariatu za zunanje zadeve?

HALER: Vsekakor. V bodoče načrtujemo predvsem angažiranje dela teh stoddvajsetih diplomatov tukaj v Ljubljani. V primeru, da bodo stvari šle organizirano, bo prehod postopen, tako da bomo vse te ljudi zaposlili v Ljubljani. Kljub temu, da bo njihovo delovno mesto v Beogradu ali pa v tujini. V proračunu predlagamo, da se tretjina sredstev, ki jih je letos Slovenija dala za jugoslovanski zunanje-politični sistem, v naslednjem letu porabi za slovenski ministerstvo in njegova predstavništva. To je trinosemdeset milijonov dinarjev, ki bi se jih odtegnilo iz zveznega proračuna.

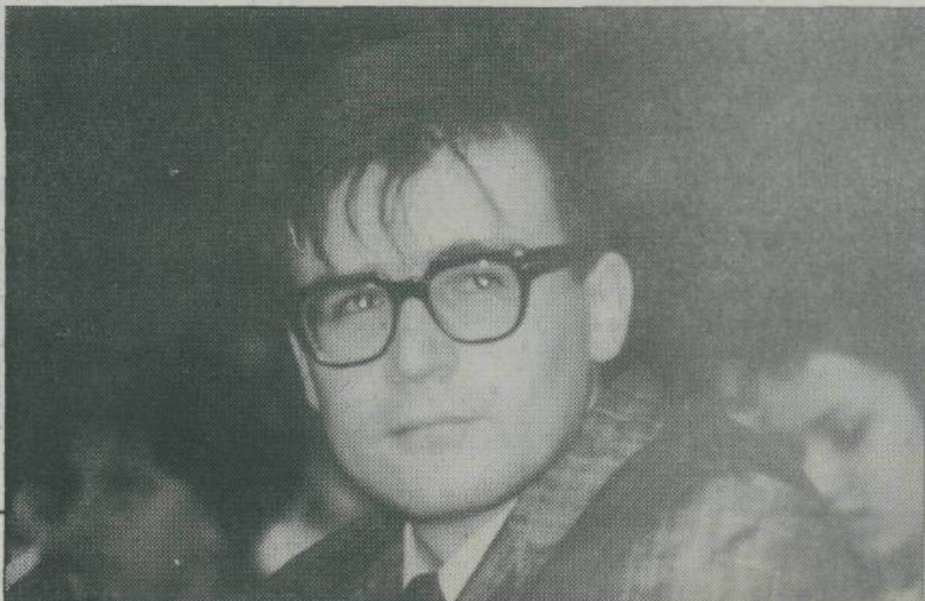
TRIBUNA: Bo za slovenske diplomate pomembna strankarska pripadnost ali zgolj profesionalnost, ustvarjanje kariernih diplomatov?

HALER: Bistven princip mojega dela je, da ustvarimo profesionalno slovensko diplomacijo. Slovenija rabi na koncu procesa vzpostavljanja svoje suverenosti po moji oceni okrog tristo diplomatov v Ljubljani in tujini. Je pa dejstvo, da jih je precej manj, še manj pa tistih, ki so zares profesionalci.

TRIBUNA: Kako poteka koordinacija med vašim sekretariatom, vlado in predsedstvom? Govori se namreč, da obveščanje med temi tremi segmenti ni najboljše, da se Kučana nekako potiska "v out"...

HALER: Po kuloarjih se marsikaj govori, kar je normalno. Kdaj je obveščanje dobro, kdaj slabo, je težko povedati. Tudi mi bi marsikdaj želeli, da bi bili o potezah in stališčih predsedstva bolj obveščeni. Vendar tukaj ni nič posebnega. Na predsedstvu vodi Ciril Zlobec Svet za mednarodne odnose, s katerim dobro sodelujemo. Mogoče bi nam bilo všeč, da bi se predsedstvo in njegov predsednik na mednarodnem nivoju bolj angažirala. Gospod Kučan relativno malo potuje v tujino.

TRIBUNA: Na Dunaju že potekajo priprave za oblikovanje slovenskega predstavništva, podoben biro boste odprli v ZDA. Zanimivo pri tem je to, da ste vlogi pripravljalcev poverili tujim državljanom, resda našim rojakom...





imamo pokrite vse sosedje. In ker so samo tri, se pri vsaki dobi vtis, da se vežemo samo nanjo. Je pa Avstrija vsekakor pomemben partner, saj "za njo" stoji velika Nemčija. Slovenija bo po naravi stvari balansirala med romanskim, germanskim in južnoslovanskim vplivom.

TRIBUNA: Pred vrati je obisk koroškega deželnega glavarja Haiderja, pred tem se bo Peterle sešel z njim še v Tinjah na Koroškem. Kaj pričakujete od teh pogovorov?

THALER: Ponoviti velja staro resnico, da si prijatelja lahko izbiraš, sosed pa ne. V interesu Slovenije je, da ima s sosedji stabilne in kolikor toliko dobre odnose.

TRIBUNA: Zeleni nasprotujejo Haiderjevemu obisku in napovedujejo bojkot pogovorov...

THALER: To je povsem suverena pravica neke stranke, ne glede na to, ali je v vladni koaliciji ali ne. Zunanje ministrstvo gleda ne te reči bolj pragmatično.

TRIBUNA: Pribaltske države mrzlično iščejo po Evropi partnerje, ki bi jih popeljali na pariško konferenco KEVS-a. Si je Slovenija že zagotovila sodelovanje na njej?

THALER: Ne, tega si še ni zagotovila, ker sporazuma z Beogradom še nismo dosegli, napovedan ponedeljkov obisk Lončarja v Ljubljani je zaradi

njegove zasedenosti odpovedan, tako da so stvari še odprte. Znale so naše zahteve - v jugoslovanski delegaciji mora biti legitimni predstavnik Slovenije. To je lahko Drnovšek, Kučan, Peterle ali Rupel. Predstavnik mora imeti vnaprej zagotovljeno pravico, da izrazi svoje mnenje. To, da gospod Jovič vodi jugoslovansko delegacijo, nam ne vpliva upanja, da bo do sporazuma prišlo.

TRIBUNA: V primeru, da ne pride...

THALER: Imate tri pikice ... 16. novembra v tem kontekstu organiziramo v Ljubljani konferenco zunanjih ministrov treh baltskih držav, ruske federacije, Ukrajine, Belorusije, Slovaške, Češke, Hrvaške in seveda Slovenije. Tam bomo verjetno

NOVI ZAKON

V pripravi je tudi Zakon o zunanjih zadevah Republike Slovenije. Do 15. novembra ga bomo poslali v normalno parlamentarno proceduro. S tem, da bi sam Zakon sprejeli po novi Ustavi. Prvi dve fazi postopka v parlamentu pa bi izpeljali prej. En del tega dokumenta se ukvarja z določitvijo relacij med državnimi organi RS na področju zunanjih zadev, precejšen del pa zadeva zunanje ministrstvo, status diplomatov, uveljavitev njihovih mednarodno priznanih nazivov...

denimo dosegla to, da bomo 1. decembra v Ljubljani odprli italijanski generalni konzulat, otvoritve pa se bo udeležil tudi italijanski zunanji minister De Michelis. Ravno tako z Madžari: v zaključni fazi so priprave za odprtje več mejnih prehodov, v kratkem bodo tudi oni odprli generalni konzulat. Tako

THALER: Tukaj se precej mistificira, zadeve pa so zelo enostavne. Najprej je treba povedati, da je prvi, ki je bil imenovan za uradnega predstavnika slovenske vlade dr. Lojze Sočan, slovenski državljani. On vodi naše predstavništvo v Bruslju. Drugi je gospod Karel Smolle, ki je imenovan za pooblaščenca slovenske vlade na Dunaju s konkretnima nalogama: vzpostaviti Biro v političnem in tehničnem smislu. Zaenkrat ga vidimo v funkciji neformalnega, častnega konzula RS, običajno pa je to državljani države, v kateri je predstavništvo. Vlada pa je sprejela tudi sklep, s katerim proglašajo gospoda Milloniga za pooblaščenca RS v Washingtonu. Do uveljavitve zakona o zunanjih zadevah je odločeno, da vlada imenuje te pooblaščenke. Potem bo zakon to določal zelo konkretno.

TRIBUNA: Vtis imamo, da se slovenska zunanja politika v procesu mednarodnega uveljavljanja opira predvsem na Avstrijo. Zakaj odločitev za Avstrijo?

THALER: To je prehitro vtis. Takoj lahko dam kontra argument. Vlada je





DIPLOMATSKA AKADEMIJA

Zakon predvideva tudi ustanovitev diplomatske akademije v povezavi s sekretariatom, ki bi dolgoročno skrbela za profesionalno usposobljenost diplomatov. Tukaj se računa na sodelovanje Fakultete za sociologijo, politične vede in novinarstvo, Ekonomske in Pravne fakultete. Vprašanje o tem, ali bo to v okviru Univerze ali Sekretariata, je še odprto.

TRIBUNA: V primeru odcepitve, katera država bi najprej priznala slovensko samostojnost?

THALER: To je težko reči. Prepričan pa sem, da bo mednarodna konkurenca pripeljala do tega, da bodo po prvem priznanju države zelo hitele s priznavanjem in navezovanjem diplomatskih odnosov. Upam pa, da bo to ena izmed sosed.

TRIBUNA: Gredo v to smer tudi pogosta potovanja v Avstrijo, da bi Avstrija bila prva...

THALER: ... V diplomaciji smo pazljivi in se ne pogovarjamo o stvareh, ki so zaenkrat še hipotetične.

Branko Čakarmiš

Iztok Mirošič

pripravili apel KEVS-u o vključevanju novo nastajajočih držav v proces evropske varnosti in sodelovanja.

TRIBUNA: Kljub temu, da je preteklo premalo časa za objektivno oceno, kakšen je rezultat promocijske dejavnosti vašega ministrstva? Si je Slovenija že ustvarila imidž v svetu?

THALER: Zelo srečen bi bil, če bi iznašli metodo kvantificiranja naših uspehov. Bojim se, da je to stvar subjektivne ocene. Na vsak način je Slovenija postala subjekt, ne sicer mednarodno pravni, ampak subjekt v tem, da je prepoznavna. Imamo redno komunikacijo s svetovnimi metropolami. Centri svetovne moči vedo, česa si Slovenija želi. Dejstvo je, da imamo mogoče še več možnosti v mednarodnih ekonomskih institucijah, ki so seveda konzervativne kar zadeva ohranjanje mednarodnega reda. Kaže pa se v tem, da želijo komunicirati samo s t.i. centralno vlado. V te institucije gremo bolj agresivno, začeli smo pošiljati naše ljudi v mednarodne ekonomske ustanove v Ženevo. Mislim, da bo to dalo rezultate.

TRIBUNA: Kaj pa s pogodbami, ki so bile sklenjene z Jugoslavijo, in z mejami v primeru osamosvojitve Slovenije?

THALER: Tudi tukaj je precej mistifikacije. Obstajata dve dunajski konvenciji o sukcesiji držav, ena glede mednarodnih pogodb, druga pa glede premoženja, arhivov... Ti konvenciji, čeprav nista mednarodno pravno zavezujoči, sta del mednarodnega običajnega prava. In v tem smislu papirja, na katera se lahko sklicuješ. Osnovna logika teh konvencij je, da ne glede na to, ali je država razpadla, prenehala obstajati, se nek njej del odcepil, pravice in obveznosti se nasledijo in delijo.

NOVOGORIŠKA IDEJA

Vse bolj sem prepričan, da je bila ideja novogoriškega župana Pelhana sprožena predvsem zaradi strankarskih interesov. Zato je bila tudi tako bombastično predstavljena. To se vidi najbolj po tem, kako se je vsebina pobude spreminjala. Zdaj so se stvari skrčile na skupno klanje mesa v eni klavnici, urejanje odpadnih voda, bolnišnice...

Zadnja vest

ODSTOP PREDSEDNIKA ŠOU

Andrej Poznič, predsednik študentskega parlamenta in začasni predsednik predsedstva ŠOU je nepreklicno odstopil. V pismu poslancem študentskega parlamenta svoj odstop opravičuje in utemeljuje z obveznostmi na fakulteti. Letos je namreč študent V. letnika bogoslovja, proti koncu tega šolskega leta bo posvečen v diakona, kar zahteva od njega primerno stopnjo pripravljenosti. Predsedniško funkcijo je lahko prevzel po dogovoru s svojimi predstojniki, piše v pismu, po istem dogovoru pa je dolžan odstopiti s položaja. Obveznosti semeniškega življenja pač zahtevajo celega človeka.

Andreju želimo veliko študijskih uspehov!

TRIBUNA

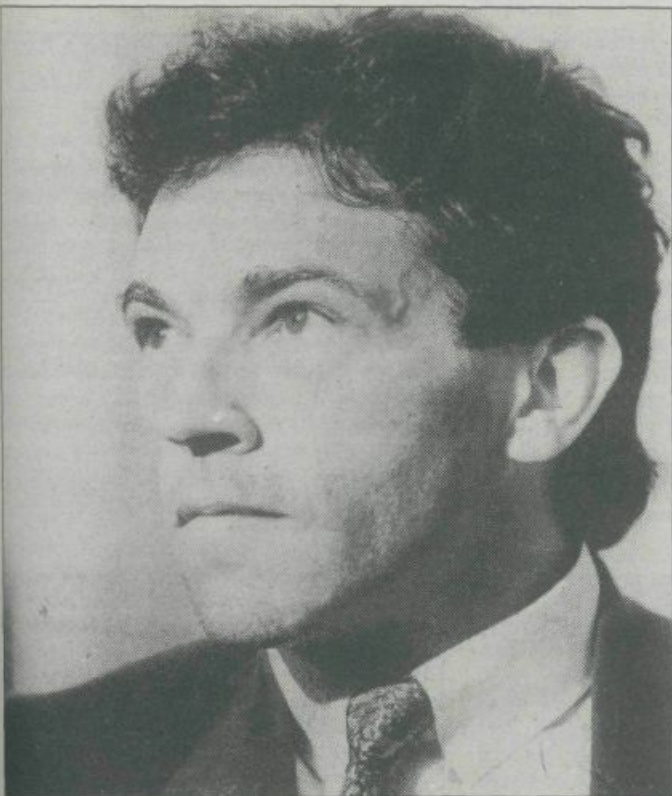




PRED HAIDERJEVIM OBISKOM V SLOVENIJI



9. novembra bo na povabilo predsednika izvršnega sveta skupščine Slovenije Lojzeta Peterleta Slovenijo obiskala delegacija koroškedeželne vlade pod vodstvom deželnega glavarja in voditelja svobodnjaške stranke (FPÖ) dr. Jörga Haiderja. Delegacija naj bi Slovenijo obiskala že v začetku letošnjega septembra, vendar je slovenska vlada obisk preložila zaradi nasprotij v zvezi z dvojezičnim šolstvom na Koroškem. Znana so tudi različna stališča obeh vlad glede uresničevanja pravic slovenske manjšine in praznovanja sedemdesete obletnice plebiscita na Koroškem.



Tanka nit dialoga med obema vladama

Uradna trditev koroškega deželnega glavarja se je sicer glasila, da ga prvič v Ljubljano ni bilo zato, ker se slovenski vladi ne pusti izsiljevati. Menda je celo izjavil, da je nesprijemljivo, da Slovenci od njega zahtevajo, naj krši zakone, da bi podprl njihove interese. Jabolko spora je bilo ustanovitev slovenske trgovske akademije v Celovcu. Omenjena šola je burila duhove na Koroškem in spravljala koroškega poglavarja v bes. Svojo jezo je usmeril predvsem na dva cilja, na slovensko vlado in avstrijsko zvezno ministrstvo za šolstvo dr. Hilde Hawlicek in njen odlok, ki naj bi govoril o slovenski trgovski akademiji in ne o dvojezični šoli v Celovcu. Druga stran je obtožbe ves čas zanikala in glavarja mirila z zagotovili, da gre za ustanovitev dvojezične trgovske akademije, ki naj bi se v začetku leta odprla za avstrijske državljane slovenske manjšine. Spor na relaciji Dunaj- Celovec so na koncu diplomatsko rešili in v nazivu sporne ustanove »za Slovence« zamenjali z »dvojezična«. Haider, ki je med drugim znan po svojem »pretanjenem občutku za vprašanja jezika« in spretnim retoričnim krmarjenju med svojimi alpskimi rojaki, se je nazadnje pomiril. Verjetno je po prvem navalu besa tudi vročekrvni koroški glavar dognal, da oh-

laditev odnosov med Slovenijo in Koroško v tem trenutku ne bi koristila nobeni strani. Slovenska vlada ima že tako preveč dela na svoji južni fronti, Koroška pa ne bi ničesar pridobila, če bi s provokativnimi dejanji, kar odpoved obiska vsekakor je, navedla Slovence, da dobijo v republiki glavno besedo nacionalne sile.

Za končni datum Haiderjevega obiska v Sloveniji sta se oba voditelja po pomiritvi duhov dogovorila 12. oktobra, po televizijski polemiki v avstrijski oddaji »Club 2«, kjer je Haider serviral Peterletu, da je slovenska politika nacionalistična, on sampa da je napačno informiran, za nameček pa mu je skritiziral še vladni štab svetovalcev. Peterle je udarec vrnil z očitki na račun deleža deželnega proračuna za kulturo, ki odpade na koroške Slovence in seveda na račun proslave ob sedemdeseti obletnici koroškega plebiscita.

Kaj tvori fenomen Haider?

Njegova vehemenca? Nasilnost in ognjevitost javnih nastopov je vendarle premajhen razlog za ogromno odzivnost, ki jo doseže že najmanjša Haiderjeva poteza na koroški politični šahovnici.

Njegov vzpon spremljajo številni koroški politiki, ki spričo njegove svetle zvezde že dolgo sedijo na klopi za

razervne igralce ali pa so že zdavnaj izpadli iz igre, med njimi vsekakor najbolj znan nekdanji državni tajnik in deželni predsednik svobodjaške stranke dr. Ferrar-Brunnenfeld, ki je Haiderja pripeljal

na Koroško. V vlogi glavnega opozicionalca na avstrijski politični sceni je dr. Jörg Heider hitel v svoji dirki za oblast, ki ga je 30. maja lani pripeljala na prestol prvega nesocialističnega deželnega glavarja na Koroškem.

Pri njem ni moč zaslediti nikakršne inovativnosti, niti se ne zavzema za tako imenovano gibanje, pa vendar je zaščitni znak za uspeh. Koroška mu preprosto verjame, ali pa mu hoče verjeti. Zmaga na volitvah je bila dovolj zgovorna. Obljublja ji korenito prenovo, večjo demokratizacijo z odločaji na referendumih, privatizacijo lastninskih deležev dežele, učinkovitejše šolstvo (beri, za avstrijsko večino), itd. Obljubljal je stvari tudi v drugačnem tonu, namreč, da bo opravil z vsemi, ki imajo manjšinsko vprašanje »za orodje lastne radikalne ideologije in ga zlorablajo za svoj potujoči ekstremistični cirkus«.

Njegov programski govor pred volitvami je vseboval vse prvine, ki so trend današnje evropske politike, s plakatov ob koroških avtocestah pa še danes zapeljuje (tudi) slovenskega potrošnika na začasnem nakupovanju v tujini šarmantni nasmešek lepotca Jorga, da pozabiš na stereotip rdečeličnega oberkrajnerja v irhastih hlačah. In kdo bi ob vseh teh koroških prelestih še pomislil na vindišarje in zatirano slovensko manjšino? Naj bodo veseli, da so na drugi strani Karavank, kjer jim v primerjavi s Slovenci na sončni strani Alp neposredno ne grozi nikakršna srbska nevarnost in vsak dan gredo lahko v trgovino po svežo Rama margarino. Tako si misli Haider in hiti novim zmagam nasproti...

Erika Rapovž



CERKEV IN MEDIJI - Očitno se je tudi katoliška cerkev zavedla pomembnosti in koristnosti medijev. Na nedavnem zboru vseh jugoslovanskih katoliških škofov v Zagrebu so sklenili ustanoviti *tiskovni urad* pri tajništvu Jugoslovanske škofovske konference. Slovenski škofje pa so se posebej pogovarjali tudi o verouku v šoli. Sklenili so le, da je treba v javnosti najprej razčistiti pojme o verouku v šoli, verski vzgoji in sodelovanju Cerkve pri vzgoji.

*

ROZA KLUB - Homoseksualni ljudje so v Republiki Sloveniji še vedno državljani in državljanke drugega razreda, piše v sporočilu ljubljanskega *Roza kluba*. Ta drugorazrednost se kaže zlasti v tem, da ne morejo oblikovati zakonitih partnerskih zvez z možnostjo dedovanja po partnerju in posvojitve otrok, so getoizirani in marsikdaj žrtve različnih oblik zatiranja. Zato je *Roza klub* slovenskemu parlamentu dal več pobud, s katerimi želi preprečiti nadaljno diskriminacijo s sprejetjem nove slovenske Ustave. Vladi pa je predlagal ustanovitev »*Roza centra*«, ki bi omogočal konkretizacijo normalnega sožitja ljudi, ne glede na njihovo spolno usmerjenost.

*

AKADEMSKE NEUMNOSTI - Antije Isaković, podpredsednik Srbske akademije znanosti in umetnosti in član Glavnega odbora Srbske socialistične stranke, med čaršijo bolj slovi kot eden izmed ideologov Slobodana Miloševića, se je domislil nečesa izvirnega: »*Opozicija pogosto govori, da smo - Socialistična stranka - na oblasti. Menim pa, da je malce drugače. Predvsem to, da SS v Srbiji ni na oblasti, ampak se bori za to, da bi na oblast prišla. Če se bo SSS smatrala za oblastno stranko, ji ne bo šlo najbolje.*«

Nekaj stavkov kasneje pa Isaković doda: »*Če bo SSS resnično na oblasti, je odvisno od nje same, od njene organiziranosti, saj mora vedeti, da je del velike armade delavskega sveta.*« Te kozerije je Isaković kvasil za Univerzitetno riječ, glasilo titograjskih (oziroma podgorijskih) študentov.

*

ŠERBEDŽIJA - Med simpatizerji Markovičeve Zveze reformskih sil Jugoslavije je tudi zagrebški igralec Rade Šerbedžija. Rade v Markovičovo stranko verjame zato, ker njej ni treba nikoli zmagovati. Zmagala je že s tem, da se je sploh ustanovila. Šerbedžijo pa motijo

tisti ljudje, ki spreminjajo refrene njegovih pesmi. Namesto *moj tata partizan*, je zdaj postalo moderno *moj tata ustaš*.

*

MAKEDONIJA - Če poskušamo makedonsko pluralistično paletto razdeliti, potem lahko to storimo takole: 1. *levica*: komunistični prenovitelji, Makedonska delavska stranka; 2. *center*: Markovičeve reformske sile, social-demokrati, Mlada demokratično-progresivna stranka, socialisti, stranka kmetov, jugoslovanska stranka, MAAK-ovci, stranka Romov in Liga za demokracijo; 3. *desnica*: Demokratična stranka za makedonsko nacionalno enotnost, demokristjani, Narodna demokratska stranka...



Fotografija: V Pakistanu od leta 1977 obstaja zakonska možnost javnega fizičnega kaznovanja. Takšno kaznovanje dopušča tako civilno kot tudi islamsko pravo. Da bi bila kazen prepričljivejša, kaznovancu dajo še mikrofona.

*

HAIDER - Pred napovedanim obiskom koroškega deželnega glavarja Haiderja v Ljubljani bo še eno srečanje med *Peterle* in *Haiderjem*. Sestala se bosta 30. oktobra v Tinjah na okrogli mizi z naslovom »Vsak govori svoj jezik - ali se sporazumemo?«. Medtem pa v Ljubljani obstajajo določeni predsodki o primerosti Haiderjevega novembrskega obiska, še posebej po nedavni cirkuški paradi ob proslavi plebiscita. Najbolj glasni so Zeleni, ki so napovedali bojkot pogovorov s Haiderjem. Kako se bo slovensko zunanje ministrstvo rešilo iz te zadrege, ne vemo. Vemo pa, da pot na Dunaj gre (samo) prek Celovca.

SLOVENSKA PODOBICA

Preden se bo krog z zvezdicami na evropski zastavi razširil in dopolnil s slovensko (ali jugoslovansko), bo na slovenskem nebu še veliko »zvezdnih trenutkov«. Tako kot je politika zmes možnega in slučajnega, so tudi zvezdni utrinki nekaj povsem nepredvidljivega. Vendar pa se lahko v evropsko zasanjanost nezrele deželne demokracije uvede nekaj reda in nekaj več predvidljivosti.

Razmisliti velja predvsem o slovenskem političnem, gospodarskem in kulturnem imidžu, ki ga mladodemokrati konstruirajo povsem stihjsko in neuskajeno. Praznino, ki bo nastala potem, ko Slovenija zaradi objektivnih vzrokov (odcepitve oziroma osamosvojitve) ne bo več »demokratični in najbolj razviti severozahodni del Jugoslavije« in ko ne bo več nevarnosti »velikosrbskega unitarizma«, bo treba napolniti z novo vsebino. Vendar je promocijski repertoar, ki ga mladodemokrati izpisujejo ad hoc, precej neprepričljiv. V tem trenutku so vladin adut »prve demokratične volitve«, zaradi katerih pa Slovenija ni postala nič bolj (in nič manj) privlačna. Privlačna, zanimiva in vama predvsem za tuji kapital, ki se slovenskemu prostoru izogiba, oziroma ga ta prostor ne privablja.

Samovšečno obnašanje vitalnih vladnih resorjev, po katerem lahko sklepamo - žal zmotno - kot da se proti slovenskim mejam valijo kolone tovornjakov s svežimi markami in čakajo na našo milostno dopustitev za prehod in oplemenitenje, daje pod slovensko podobo pečat z oznako Made in Province. Če pa ob tem še vicepremier nemočno in nekoliko cinično priznava, da umetniki in psihologi solijo njegovo ekonomsko pamet, je slika popolna. Če že kje rabi sol, potem jo vicepremier potrebuje za svoj neslani politični bonton. Le v tem primeru lahko dojemamo njegov cinizem ob temeljni pridobitvi »slovenske demokratične promladi« - pravici do zmotljivosti, pa čeprav ti jo očitajo nevedni umetniki.

Pravi kaos pa vlada v dinamici doline Šentflorjanske, saj v njej in zunaj nje mrgoli »provokatorjev«, kot je izjavil premier Peterle, in pri tem žugal vojski, Srbom in notoričnemu Hamurabiju. Pridiganje avtorju projekta lipe, medtem ko panični in nezaupljivi državljani praznijo devizne račune kljub predsednikovim besedam, da je slovenska država garant v beograjskih blagajnah, je cenena demagogija. Tudi sklicevanje na komunistično dediščino in predhodno obdobje je jalov izgovor. Še manj pa opravičilo in razlaga, ki bi zadovoljila tujega investitorja. Upajmo le, da bo ta prehodnost postala stalnost, še preden bomo desetič odšli na »demokratične volitve«. Samo in zgolj na tej sintagmi ni več mogoče graditi suverenosti slovenske države.

Branko Čakarmiš

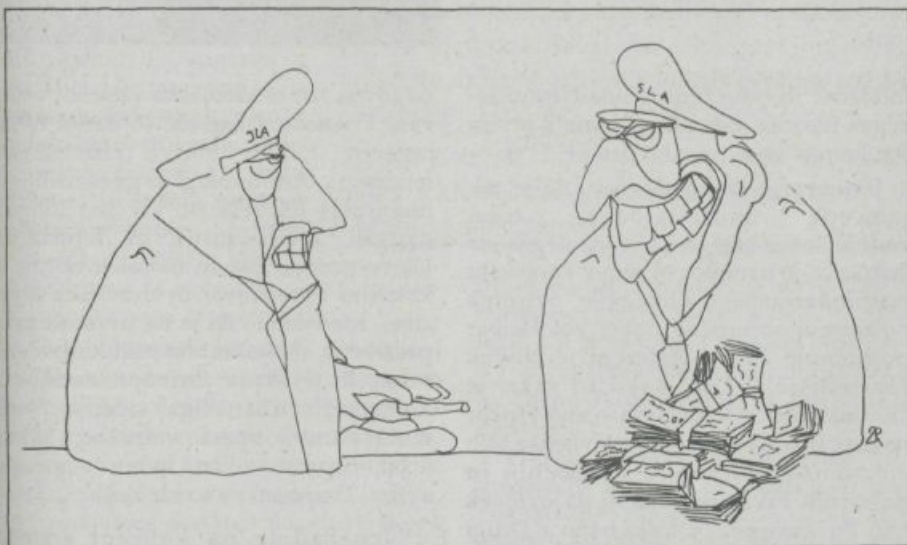
*

OBRAMBNA POLITIKA SLO-

VENIJE - Ivan Borštner in Roman Leljak, bivša častnika Jugoslovanske ljudske armade, sta sestavila Program obrambne politike Slovenije. Po njunem strokovnem mnenju Slovenija ne meji na sovražne države, zato mora oblikovati samo enote samoobrambe in zavračanja. Predlagata ustanovitev Poveljstva Slovenske vojske, ki bi ga vodil civilist. Slovenska vojska naj bi bila sestavljena iz majhnih in dobro usposobljenih enot, ki bi jih vodili profesionalni častniki. Bila naj bi nadstrankarska, parlament pa ji naj ne bi dal več kot 2 % bruto narodnega dohodka Slovenije. Slovensko vojsko naj bi služili

moški, obveznost pa bi trajala od 18. do 40. leta starosti. V prvi starostni fazi (do 30. leta) bi kosezi tvorili osnovo operativnega dela vojske, v drugi pa bi brambovci tvorili osnovo deželne obrambe. Za koseze bi vojaški rok trajal 100 dni, pri brambovcih pa samo 70. Borštner in Leljak predlagata tudi ustanovitev obrambnega sveta pri parlamentu, sestavljenega iz civilnih oseb. Otresli bi se tudi vojaških sodišč, slovenska vojska pa bi predvidoma priznavala ugovor vesti brez nadomestne obveznosti. Svoj manifest sta avtorja zaključila z geslom:

»Najboljša obramba je vrhunsko znanje in razvita demokracija!« Kot bi že nekje nekaj podobnega prebrali?!



HRVAŠKE BARIKADE - Hrvaška daje podporo separatistom na Kosovu, Srbija pa separatistom na Hrvaškem. Na kakšni osnovi se bosta ti dve državi pogajali o bodočem skupnem življenju, se sprašuje *Press*, časopis reške Socialistične stranke Hrvaške? *Press* poudarja, da je demokracijo treba braniti tudi na barikadah, demokracije pa ne.

*

AMNESTY INTERNATIONAL - V Ljubljani je bil od 15. do 21. oktobra *Amnesty International teden*, na katerem so se predstavile slovenske skupine AI. Organizacija, ki je bila ustanovljena leta 1961, danes šteje že sedemsto tisoč članov v več kot 150 državah. Sedež organizacije je Mednarodni sekretariat v Londonu. Decembra 1988 je bilav Kranju ustanovljena prva skupina AI v Jugoslaviji in vsem vzhodnem delu Evrope. Ob ljubljanskem tednu so pripravili vrsto publikacij, med drugim tudi pregled jugoslovanskih političnih zapornikov. V

njem so Alija Izetbegović, Franjo Tuđman, Marko Veselica, Momčilo Selić, Daut Rashani, Vlado Gotovac, Ukshin Hoti in drugi.

*

DUNAJSKI BIRO - 5. novembra bo Karlu Smolletu potekel poslanski mandat v avstrijskem parlamentu, slovenska vlada pa je že sprejela sklep, s katerim pooblašča Smolleta za organizacijo Biroja Republike Slovenije na Dunaju. Karlu Smolletu zaradi tega ni treba prevzeti slovenskega državljanstva.



Karel Smolle, prvi slovenski pooblaščenec

ČAS (ANTI)JUNAKOV

Prelomna obdobja so čas (anti)junakov, ljudi, ki poskušajo prepričati druge, da se spoznajo na vse in nič drugega. Junaki pa seveda iz dneva v dan umirajo in se znova rojevajo. In vsaka smrt je za nekoga odrešujoča, kot je za drugega boleča. Smrt, ki je razžalostila Srbe, smrt enega od stožerjev protibirokratske revolucije, največjega Nealbanc med Albanci, drugega največjega Srba med Nesrbi, Miloševićevega kosovskega vazala, nekdanjega prvega policaja, ki je v pokrajini uzakonil policijsko državo, je pretresla Srbe in razveselila Albance. Umrl je torej najbolj črn šiptarski Belcebub, ki se danes cvre v zadnjem krogu Dantejevega pekla. Toda vsak peklenšček ima svojega angela. Mrtvi vstajajo in dokazujejo, da je politika dama dvomljive vrednosti, ki po potrebi pač zamenjuje svoje bogove. Hrvati so po triinštiridesetih letih iz ropotarnice končno spet priklicali svojega bana na stari Jelačićev plac. Tako so še enkrat dokazali, da se ljudstvo vrača k svojim mitom in legendam in da so ponovna vstajanja tistih, ki so v imenu nekdanje vere končali na smetišču zgodovine, najlepša priložnost za samoreklamiranje nove oblasti in homogenizacijo, ki lahko v temni krčmi Balkana privede samo do nove krvave bajke. Fernkornov bronasti ban na konju s svojo mogočno sulico, ki je po novem usmerjena proti jugu, je sicer lahko simbol združene Hrvaške, toda v trenutku, ko Srbi minirajo proge v Kninski krajini, je vsehrvaška euforia v »združeni« demokraciji lepi naši lahko le pesek v oči, ki niti naključnega opazovalca ne more prepričati v to, da je Hrvaška samo domovina Hrvatov, kot bi radi mnogi dokazali. Obujanje militantnega hrvaštva, ki smo mu bili priča tudi na nekdanjem Trgu republike, in hadezejevsko šopirjenje gospoda Tuđmana, je dvorezen meč, saj lahko po eni strani pripomore k stopnjevanju politične temperature, ki je že tako ali tako blizu vrelišča, po drugi strani pa lahko odvrne hrvaške »opozicijske« stranke, ki so do sedaj malone enoglasno trobile v hadezejevski rog, hkrati pa do te mere iritira Srbe, da bo v »srbskih« krajih na Hrvaškem letelo v nebo še vse kaj drugega kot albanske slaščičarne in železniške proge. Pot nazaj bo vsekakor bolj trnova, kot je bila tista k zvezdam, upajmo pa, da se bodo vsi mrtvi in živi (anti)junaki zavedli, da so lahko le bogovi v grškem smislu, z vsemi človeškimi napakami in vrlinami torej. Princip »deus ex machina« pa je v boju balkanskih plemen že zdavnaj izgubil vse možnosti za uspeh.

Simon Bizjak

SANCTA SIMPLICITAS



Preambulo osnutka nove slovenske Ustave so avtorji začeli z naslenjimi besedami: »Zavedajoč se svetosti življenja in človekovega dostojanstva...« Kot alternativa je v oklepaju dodan tekst »nedotakljivosti človekovega življenja in dostojanstva...«

Iz dodatne razlage pa izvemo, zakaj so sestavljenci ustavnega osnutka uporabili »miložvočni« termin svetost življenja. Če nekoliko poenostavimo, so razlogi naslednji:

- ne le svetost človeškega življenja, marveč svetost življenja vseh živih bitij, je v skladu z novim duhom časa in z novo duhovnostjo na prehodu iz antropocentrične v postantropocentrično dobo;
- svetost človekovega življenja je pred njegovo svobodo in vsebuje ne samo pravice, ampak tudi dolžnosti oziroma odgovornost do narave in življenja;
- beseda svetost ni religiozna in stoji pred razliko med teizmom in ateizmom; je starejša od vseh religij in jo razume vsak človek.

Vsaj nekaj pomislekov poraja postavitev koncepta svetosti življenja. Najprej gre za povsem pragmatično vprašanje: ali sodi takšna povsem filozofska kategorija v najvišji pravni akt države? Tisti, ki na to vprašanje odgovarjajo pritrdilno, so se ujeli v lastno »ideološko zanko«, iz katere se lahko odrešijo samo z močnim potegom vrvi. Slovenci smo v jugoslovanskem prostoru po Kardeljevi zaslugi izumili poklic konstruktorja ustavno-pravnih pojmov, to svetlo tradicijo pa očitno nadaljuje filozof Tine Hribar, ki je tudi lastnik tega projekta. Povsem drugovrstno pa je vprašanje, ali je lahko izpričana politična

modrost in prvrženost »nadsirankaskega« filozofa, poplačana samo s prvim stavkom nove slovenske Ustave.

Zatrjevanje komentatorjev, da je tak koncept nadreligiozna, torej nadideološka kategorija, je ideologija *par excellence*. Je namreč povsem v kontekstu posmodernistične ideologije, oziroma postantropocentrične dobe, kot Hribar poimenuje čas, v katerem je človek razsrediščen. Kdo, kako in zakaj je človeka razsrediščil, ni pojasnjeno. Hribar namreč trdi, da je človek sestavljena treh elementov: naravnih, družbenih in duhovnih. Prvi torej pomeni, da je človek telo. To je njegova biološka narava. Drugi je njegova družbena determinanta. Tretji pa nekakšen človekov čut odgovornosti; to je - pogojno rečeno - psihološki dejavnik. Takšno razdelitev človekove totalitete je uvedel leta 1924 antropolog Mauss. Druga dva antropologa, C. Levi-Strauss in Rotar, pa »psihološki« element izbrišeta in ga vključita k družbenemu. Iz te kratke in poenostavljene predstavitve je razvidno, da že v sami antropološki znanosti obstajajo različna mnenja o tem, kaj človeka pravzaprav naredi človeka. Torej je prenašanje znanstveno nerešenega (morda tudi nerešljivega) vprašanja v najvišje državne akte prvovrstno ideološko dejanje.

Po Hribarju je ena izmed značilnosti postantropocentrične dobe tudi svetost življenja živali, ki naj bi izvirala iz človekove odgovornosti za življenje nasploh. V vulgarizirani varianti bi ta teza pomenila, da bomo v tej dobi vsi vegetarijanci, lahko pa tudi to ne, če izziramo spoštovanje tudi do rastlin. To tudi pomeni, da je ekološka zavest *conditio humana*? Lahko, da je res, vendar je

odgovor zopet ideološko (zeleno) obarvan. Znanost si namreč še danes ni na jasnem, kaj je bistvo človeškega fenomena. Antropologi so ga razdelili na hominitas (človeškost, kar nas loči od drugih živih bitij) in humanitas (človečnost; etične in moralne norme, s katerimi opredeljuje in uravnava svoje cilje). Med temi cilji je na prvem mestu preživetje, vsakokrat na višji kakovostni ravni, ki je »kruto in neprizanesljivo«. Kako preživeti in na čigav račun se človek izuči s pomočjo aparatov družbe, v katero je bil »neprostovoljno« in brez »opreme« vržen. Ti aparati pa so ideološki.

Nenazadnje pa koncept svetosti življenja implicira tudi grožnjo, ki visi v zraku že od »spomladanske (r)evolucije« - to je namreč prepoved splava. Zdi se, da skuša Demos skozi stranska vrata v Ustavi uzakoniti to prepoved. Ustavni osnutek* pripisuje človeku posebno odgovornost za spoštovanje svetosti življenja. Ali je potemtakem zarodek (potencialni človek) zmožen sprejeti to odgovornost (duhovnost), ko je po eni strani popolnoma »neopremljen« (nesocializiran) in po drugi strani formalno-pravno maloleten, t.j. neodgovoren. In končno, zakaj naprtiti nekomu določene predprave, ki jih ni zmožen niti fizično niti družbeno uveljavljati?

Svetosti življenja in dostojanstva človeka se zavedamo, pravijo pripravljenci ustavnega osnutka. Če je temu res, potem ju v Ustavo ni treba zapisati, saj sta vendarle v polju zavednega in družbeno skonstruiranega (normiranega). *Sancta simplicitas*! Nova oblast namesto starih ordenov podeljuje avreole brez pokritja.

Ivan Svetlik

SLOVENIJA BREZ VOJSKE IN VOJAŠKEGA APARATA

Variantni predlog (katerega zagovorniki so: ZSMS - Liberalna stranka, mirovniki pod vodstvom Marka Hrena, Komisija za mirovno politiko pri Skupščini RS, ter v novejšem času Zeleni Slovenije) je korak čez paradoks, ki se pojavlja tako pri nas kot v svetu. Velika večina naših strank se namreč razglasa za miroljubne in soglaša z demilitarizacijo, vendar se sklicuje na ogroženost (oboroženo) z vseh strani (predvsem pa iz juga države) in s tem nujnost obstoja svoje lastne (obrambne) vojske, kar pa je le izgovor za krepitev (s strani oblasti) represivnega aparata države.

Sodobni vojaški koncerti, utemeljeni na oboroževanju in zastraševanju, predstavljajo družbeno kontraproduktivne spoznavne sheme. Ogroženost se kaže predvsem kot občutek neizrazite grožnje s polnim uničenjem človeštva, kar zmanjšuje distanci do ideološkega sovražnika in vodi h kritičnosti do lastnih družbenih razmer. S tem upada pomen institucij, ki na nacionalni ravni skrbijo za varnost in obrambo. Vojaštvo izgublja vlogo glavnega garanta nacionalne varnosti.

In kako je zamišljen korak k suvereni državi brez vojske?

Kot prvo je seveda potrebno poudariti, da se z zavzemanjem za TAKOJŠNJO demilitarizacijo zahteva takojšnje izvajanje dejavnosti v smeri tega, čemur se pravi SLOVENIJA BREZ VOJSKE.

Do tega idealnega stanja pa se ne more priti čez noč, ampak po grobih ocenah lahko traja pet do deset let.

Pridobiti si je namreč potrebno trdno zagotovilo mednarodne skupnosti ter sosed, da Slovenija ne bo ogrožena. Se pravi, vlada mora v svojem mednarodnem udejstvovanju takoj in nemudoma začeti s promoviranjem ideje o Sloveniji kot mirovni coni, ter tako preizkusiti odziv sogovornikov v tujini.

Potrebno je začeti z ukinjanjem vojaške industrije, se pravi njenemu prestrukturiranju. Čas za to je ravno

VOJAŠKEGA APARATA

Ustavni zakon Republike Slovenije na področju ljudske obrambe, ki smo ga pred kratkim sprejeli v Skupščini RS, je sondiral tla slovenskim oblastnikom pri legalnem oblikovanju slovenske armade.

Ta trditev je »postala meso« v osnutku nove ustave Republike Slovenije, ki je zdaj v javni razpravi. V 119. členu osnutka ustave RS je zapisano, da »Vojska Republike Slovenije varuje nedotakljivost in celovitost ozemlja, na podlagi odločitve državnega zbora pa tudi ustavno ureditev Republike Slovenije.

Za tiste pa, ki nam ni do vojske in njenega vojaškega aparata, stoji varianta k taistemu členu, ki pravi, da »Republika Slovenija nima vojske.«

pravšnji, saj Slovenija na novo vzpostavlja svoj gospodarski sistem in lahko lažje kot sicer ustavi vojaško industrijo z vsem spremljajočim aparatom vred in jo obrne (konvertira) za miroljubne namene.

Hkrati z ukrepi za Slovenijo brez vojske bi morala potekati priprava znanstvenih raziskovalnih nalog, ki bi sproti ugotavljale vpliv demilitarizacije v družbi (na področjih obramboslovja, ekonomije, sociologije, psihologije, pedagogike... itd.).

Eksperiment Slovenije brez vojske, ki bi ga mednarodni javnosti tako predstavili in ga potrdili v OZN (napoved eksperimenta v OZN je že pripravljen v Komisiji za mirovno politiko Skupščine RS) bi za Republiko Slovenijo pomenilo nesluteno mednarodno afirmacijo.

Slovenija brez vojske bi tudi na finančnem področju pridobila veliko. Po statističnih podatkih RS za vojsko in vojaško infrastrukturo odvaža okrog sedemsto (700) milijonov dolarjev letno, kar je za tako majhno in osiromašeno državo izredno veliko. V primeru ustanavljanja svoje lastne vojske pa bi bila ta številka še dosti višja. Član Predsedstva RS dr. Plut je v enem od svojih izjav govoril o številki ene milijarde dolarjev letno, kar pomeni pet odstotkov družbenega bruto proizvoda.

Z novo ustavo Republike Slovenije se oblikuje nova varnostna politika

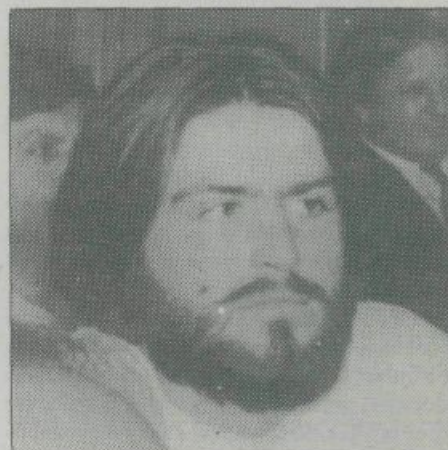
Slovenije. Najboljša varnostna politika pa je tista, ki zagotavlja mir, tega pa ni mogoče graditi na vojaški sili, temveč le s politiko miru. Slovenija bi s popolno odpravo vojaškega aparata prispevala k varnosti in sodelovanju ter uveljavljanju novih oblik sožitja v Srednji Evropi, svetu pa bi se predstavila kot država, ki goji kozmopolitsko razumevanje miru v svetu, miru, ki ga ni mogoče doseči z zapiranjem v nacionalne vojaško-obrambne sisteme.

Slovenija zaradi svoje majhnosti ne more biti nikomur nevarna. Tako tudi njena razorožitev ne more povzročiti kakšne večje zmede ali rušenja ravnotežja.



SAMO MAJHNE DRŽAVE SI LAHKO PRIVOŠČIJO VELIKE SPREMEMBE, NE DA BI S TEM BISTVENO POSEGLE V MEDNARODNE ODOSE!

Roman Jakič



KDAJ DEMILITARIZIRANA SLOVENIJA?

Ni čudno, da se vse več Slovencev sprašuje, čigava je sploh ta armada, oziroma da začetek njenega naziva ne ustreza njenemu obnašanju. Tako sta se pojavili dve zahtevi. Po prvi naj bi oblikovali lastno - slovensko armado, njeno jedro pa naj bi bila Teritorialna obramba, ki ima trenutno 73.000 moških. Z njo soglašala slovenska vlada, republiški sekretariat za ljudsko obrambo pa že pospešeno oborožuje nekatere enote z novim Gorenjevim izdelkom - hitrostrelna puška MG. Druga zahteva, ki prihaja iz opozicijskih vrst, pa želi Slovenijo spremeniti v Dolino miru - demilitarizirano cono, kjer orožje in vojaštvo ne bi bilo potrebno. ZSMS-LS se zavzema, da bi namesto lastne vojske prevzeli patronat OZN ter s sosedami podpisali pogodbo o nenapadanju. Bi na to pristala tudi JLA? Zeleni govorijo, da je razkazovanje moči in kopičenje orožja bolj tvegano zadeva kot pa odprava vojske. Tako ZSMS-LS kot Zeleni pa hočejo s svojo zahtevo na vsak način prodreti v novo slovensko ustavo.

Seveda bi morali za slednje izvesti referendum, na katerem bi se odločali, ali je že prišel primeren čas, da svojo vojsko, ki so nam jo vzeli najprej leta 1919 in nato še leta 1946, razoroževali pa leta 1973 in letos, kar sami razpustimo. Ne bi tako skočili v past, ki nam jo nenehno nastavlja Generalštab JLA? Najprej nam vzamejo orožje, nato pa mi ukinemo vse slovenske vojaške enote. JLA pa bo na našo vljudno prošnjo ali ostro zahtevo takoj pobrala šila in kopita... Ogroženost je torej le namišljena, če pa že obstaja le kanček nevarnosti, da kdo zasede slovensko ozemlje, se bomo, tebi nič meni nič, prepustili obrambi nekoga tretjega - modrim čeladom. In vsi bodo presrečni in počaščeni, da lahko branijo republiko Slovenijo, oziroma v skrajnem primeru darujejo življenje za njene prebivalce, ki jim pač ni do vojskovanja.

Po drugi strani pa ideja o demilitarizirani Sloveniji ni nobena cenena politikantska obljuba (čeprav nekateri z njo kujejo dobiček), temveč resnično cilj vsake zrele osebnosti. Kdo bi danes, ko se še predobro zavedamo minljivosti življenja, pros-



Jugoslavija je v popolnem razmahu, Jugoslovanska ljudska armada, ki se ima za njen edini neomajni steber, pa vse bolj izgublja dobro ime. Uboj Albanca - maslo tankovskega oficirja, kraja vojaškega orožja V Kninu, ki ga je vojska s svojo nenamerno ali zrežirano malomarnostjo dobesedno ponujala teroristom, ter njeni nočni podvigi v Sloveniji so jasno pokazali, da je zbirkratizirana, neučinkovita sila. Njeno, »z ustavo določeno vlogo«, kot se radi izražajo generali, pa igra le takrat, ko je to voda na mlin prosrbskega dela države.

tovoljno ali prisilno nosil glavo naprodaj? Za topovsko hrano! Pa vendar samo s svojo južno mejo pregloboko na Balkanu, kjer življenje, kakor nas poučujejo že bližnji Kninski dogodki, ne velja niti pol piskra hladne vode. Morda pregloboko, da bi ad hoc razglasili svojo demilitarizirano cono. Premalo je namreč, da bi jo spoštovali le sami!

Namera predsedstva SFRJ in vrha JLA, da prevzame poveljstvo nad slovensko TO, je na prvi pogled nedolžna, sploh če verjamemo, da gre pri vsej stvari le za zavarovanje zvezne ustave. Toda za tem se skriva načrt, da se v Sloveniji eliminira vsaka sila, ki bi bila zmožna nasprotovati konceptu unitarne države. Si želimo torej ponovni unitarizem?

Idejo o Sloveniji kot demilitarizirani coni je v veliki meri soustvarjala JLA, saj je »predolgo« izvajala prave represalije nad ljudmi, ki zaradi ugovora vesti niso hoteli nositi orožja. S svojim neomajnim militarizmom in raznarodovalno politiko si je ustvarjala nove in nove nasprotnike, anketa SPEMA pa je pokazala, da le še posamezniki računajo nanjo.

Ta anketa, ki je bila sicer izvedena na majhnem vzorcu, kaže na to, da si več kot polovica Slovencev želi živeti v deželi brez vojske in orožja. Na vprašanje, ali podpirate zamisel, da bi Slovenijo že v novi ustavi opredelili kot državo brez vojske, je kar 47,6 odstotka anketirancev odgovorilo pritrdilno (»ker si Slovenija močne vojske ne more privoščiti«), medtem ko jih 42,4 odstotka meni, da Slovenija vojsko še potrebuje. Desetina jih je ostala neopredeljenih. Torej se tudi tisti iz druge skupine niso izrecno opredelili proti konceptu demilitarizirane Slovenije, temveč so le sklenili, da je za to še prezgodaj.

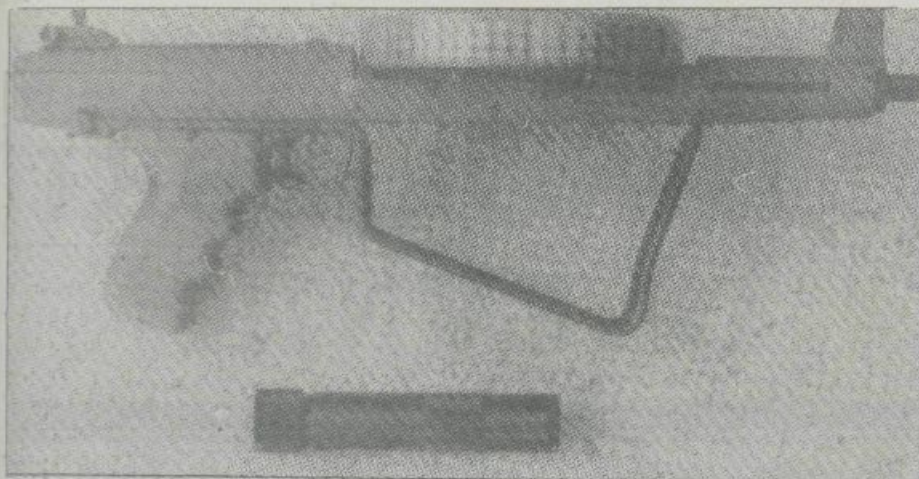
Verjetno vsi vemo, da kot majhen narod ne moremo vzpostaviti ne številčne ne močne vojske. Je pa že najmanjša oborožena formacija grožnja načrtu, da se Slovenija zasede mirno, brez prelivanja krvi. Če bi namreč Evropa in Svet dovolila mirno okupacijo in se takrat ne bi vmešala v notranje zadeve Jugoslavije, bi se verjetno povsem drugače odzvala na nekakšno vsiljeno

državljsko vojno. Šele takrat bi morda posredovale modre čelade, ki pa bi imele tudi vso pravico, da razmišljajo kakor mi danes, da je ves podvig posredovanja pravzaprav prevelik strošek.

Ko govorimo o denarju, ki bi bil potreben za vzdrževanje slovenske vojske, se pojavljajo vse mogoče številke. Janez Janša misli, da bi zadostovalo že 300 milijonov, Roman Jakič, študentski poslanec pa stroške zaokroža na milijardo dolarjev. Komu verjeti? Verjamam le temu, da je 700 milijonov dolarjev, kolikor Slovenijo letno stane JLA v peč vržen denar. Po drugi strani pa se pojavi vprašanje, koliko žrtev bo potrebno, da bomo uveljavili zgodovinski sen o popolni suverenosti in koliko smo pripravljeni zanj (tudi materialno) žrtvovati. Že vsak povprečen ekonomist pa ve, da brez vlaganj ni dobička!

Skratka, demilitarizirana Slovenija DA, vendar ne DANES! Verjetno bi danes to lahko izvedli v Švici, v Sloveniji pa je, žal, vprašljiv tudi jutri!

Gregor Preac



MGV 176

V jugoslovanski igrici »Kdo bo koga...!« se čedalje pogosteje pojavljajo tudi uniformirani in oboroženi igralci. Svojo vojsko bi rada imela že vsaka malo večja jugoslovanska vas in tako se tudi načeloma demilitaristično usmerjena Slovenija ni mogla upreti miku kreiranja svoje lastne vojske in vojaške tehnike.

Pa pustimo politiko, taktiko in strategijo in pogledimo tehniko. Kaj je ustvarilo podjetje, ki ga poznamo predvsem po hladilnikih, štedilnikih in še čem podobnem.

MGV 176 se predstavi

Do lanskega oktobra je bil verjetno najnevarnejši izdelek velenjskega Gorenja njihov štedilnik, na katerem si je lahko človek osmodil prste v neposrednem spopadu, pri gverilskem delovanju štedilnika pa opeknel jezik, ki je prišel v stik s teroristično juho, izvežbano (torej skuhamo) na njem.

Oktobra 1989 so podjetni izdelovalci bele tehnike predstavili tudi sivozelena tehniko. Zakaj MGV 176? Če začnemo od zadaj, 176 zato, ker je v ploščatem bobnu brzostrelke, izdelanem iz prozorne plastike, točno 176 nabojev kalibra 5,6 (.22 long rifle). MGV pa predstavlja malo večjo skrivnost. »V« bi se še dal razložiti kot Velenje. MG pa...? Če se komu slučajno po glavi mota skovanka Maschinengewer,

mora pač razumeti, da tako imenujejo podobne pripomočke naši severni sosede. Glede na to, da smo že omenili bobnasto shrambo, lahko nadaljujemo z opisom ostalih delov brzostrelke.

To so zaklepišče, ki je obenem tudi obloga cevi, ročaj (kot pri pištoli) s kopitom, cev in zaklep z udarno povratno vzmetjo. To pa je v bistvu tudi vse. Če omenimo še nekaj tehničnih podrobnosti. Orožje je po ustroju brzostrelka, vendar lahko streljamo z njo tudi posamič, če le nismo pregrobi s sprožilcem in ga samo delno stisnemo. Teoretična hitrost streljanja je visoka, od 1200 do 1600 nabojev v minuti, kar daje orožju kljub sorazmerno majhnemu kalibru (vsaj po JUS) veliko udarno moč. Zaradi preproste izdelave in prevladovanja plastičnih delov, pa je tudi vzdrževanje orožja preprosto.

NOVA DEJAVNOST GORENJA?

Tehnični opis brzostrelke nam jasno prikaže njeno preprostost, obenem pa

priča o veliki uporabnosti. MGV 176 je nastala kot rezultat uspešnega združevanja tradicije z visoko razvito tehnologijo. Aprila 1988 se je namreč Gorenju pridružila tudi puškarna Kranj, ki je ohranila svojo tradicionalno proizvodnjo lovskega orožja, obenem pa pripomogla k razvoju novega modernega orožja, ki je namenjeno množični in tehnološko razmeroma preprosti obliki proizvodnje. Seveda so se načrtovalci MGV zavedali, da mora biti moderno orožje primerno tudi za »souple« z različnimi že obstoječimi izdelki, kot so optični in laserski namerilniki, dušilec poka, ki so ga razvili strokovnjaki v Gorenju.

Torej lahko rečemo, da je slovenskim strokovnjakom uspelo razviti in slovenski industriji izdelati orožje, katerega se ne bi sramovala nobena razvitejša vojaška industrija. Orožje je uporabno predvsem za oborožitev policijskih in posebnih vojaških enot. Obenem pa ga je možno hitro serijsko izdelati, kar v današnjem času sploh ni tako nepomembno. Vse našeto nenazadnje daje Gorenju tudi veliko konkurenčnost v primerjavi z ostalimi podobnimi izdelki, kar vodi v uspešno mednarodno trgovino. Žal z ne preveč »humanističnim« izdelkom.

Marko Kautberger



Foto: Lucas

Gorenje MGV 176

Dolžina brzostrelke	480 mm
Dolžina z iztegnjenim kopitom	745 mm
Masa orožja	2,88 kg
Masa orožja s strelivom	3,45 kg
Kapaciteta shrambe	176 nabojev
Vrsta streliva	5,6 mm (.22 long rifle)
Teoretična hitrost streljanja	1200-1600 n/min
Uporaben domet	150 m

Aleksej Fomenko

ČERNOBILSKI DNEVNIK



Prvi dan (16. april)

Teater se začne pri garderobi. Černobil tudi.

Ampak moj Bog! Ko sem se peljal sem, sem si predstavljal dobro organizirano vrsto del, kjer ima vsak to, kar potrebuje, in dela, kar mu je naloženo. Vendar pa se je izkazalo, da je vse malo drugače, kot sem si predstavljal.

Že kar takoj so se pojavili problemi z delovno obleko. V principu je sistem takšen: prideš na delo v Zeleni Mis (1), tam se preoblečeš v delovno obleko, ko pa prideš v elektrarno, se še enkrat preoblečeš. Obleka je ravno taka, samo barva je drugačna. V Zelenem Misu so obleke črne, zelene in modre, v elektrarni pa strogo samo bele.

Meni so dali belo obleko, ki pa mi ni bila čistoprav. Hlače za kakih deset centimetrov prekratke, zgornji del pa dvakrat prevelik.

Tu se ne da kriviti administracije. Naj se sliši še tako čudno, ampak vsa naša lahka industrija uspešno dela po povprečnih merah za povprečnega državljana. Bog ne daj, da bi bil višji od meter osemdeset. In Bog ne daj, da bi imel številko 48 do 52. Če pa je le tako, potem kar sebi pripiši. To so pač tvoji osebni problemi.

Ko sem se nekako zavil v jakno, sem šel v laboratorij. Sprejeli so me mirno.

- Živjo! Tukaj je tvoj prostor. A poznaš glavno pravilo?

- Katero?

- Ne lazi, kamor ti ni treba! Sedi in beri!

Sveženj knjig mi je kar padel na mizo. No pa kaj! Če se je treba učiti, se pač bom.

2. avgust (začetek izmene) (2)

Dobil sem pravico do samostojnega dela. Kot omamljeni begamo po 3. bloku. Obljubili smo, da bo pripravljen do decembra. Težko je. Poslali so me v 2. blok po beta vire. Šel sem, seveda. Nazaj pa nisem več našel. Zgubil sem se. Kogarkoli vprašam: »Kje je soba 2012?«, samo zmigne z rameni. Ljubi bog, le čemu so se spomnili jedrskih elektrarn in labirintov? Vrnil sem se v laboratorij.

Prišli so fantje iz 3. bloka, smejejo se mi. Pravijo, da je tako z vsemi.

3. avgust

Danes je v elektrarni dan štosov. Tisti, ki se jim je posrečilo priti do pijače, so že pijani. Inženirjem za varstvo pri delu smo hoteli razbiti gobec. Pa smo se premislili. Niso nam takoj prišli v roke, pa smo se pomirili. Zgodilo pa se je tole:

Po kosilu sedimo v laboratoriju. Naenkrat se zasliši pok. In že objavijo alarm: »Vsemu delovnemu osebju. Ostanite na svojih mestih.« In nič drugega. Mi pa sedimo, gledamo drug drugega in vsi imamo v glavi isto misel: »Spet je počilo!«

Bežati pa ni kam. Radiacija ni kamen, pred njo se ne da pobegniti. Jura je molče zlezel pod mizo, izvlekel liter špirita, prav tako molče postavil na mizo tri kozarce in nalil. Potem je vzdignil kozarec in čisto mirno rekel: »No, fantje?! Dajmo ga!«

Vzeli smo te kozarce, roke pa se nam vsem tresejo. Izpili smo. In potem še. In tako do dna steklenice. V srcu ni bilo več strahu, ampak samo še praznina. »Naj bo, kar bo!«

4., 5. avgust

Počasi smo prihajali k sebi od dne, ko so preverjali varstvo pri delu.

6. avgust

Zjutraj je bil sestanek. Govorili smo o naslednjem: naš šef je v elektrarni čisto od začetka. Ne dajo pa mu potrdila, da je udeleženec likvidacije posledic nesreče. Zelo dober in delaven možakar je, ampak...

Predstavniki pokrajinskega združenja sindikatov, mlad in samozavesten, je nekam zelo nesamozavestno obljubil, da bo to uredil. Takoj smo videli, da od tega ne bo kakšnih koristi.

Najbolj zanimivo pri tem pa je, da sam poznam dve dekleti, ena je maserka, druga pa knjižničarka. Obedve že imata to potrdilo, pa delata tukaj šele dva, tri mesece. (3)

Po zboru sem stopil k šefu. Povedal sem mu za ti dve punc. Lopnil me je po rami, se zarežal in rekel: »Ljoša, jaz nimam nečesa, kar onidve imata.«

7. avgust

Včeraj so v klubu vrteli film »Dva na otoku solz«. En sam seks. Zanimivo bi bilo pogledati v oči tistemu, ki se je spomnil predvajati ta film, tukaj v coni, kjer je 90 % moških.

Dvorana je stokala. Po filmu so šli fantje iskat vodko. In so jo našli. Trije litri doma skuhane vodke - 100 rubljev. Petina plače! Eni delajo, drugi pa zaslužijo.

Danes ni dela. Vsi so bolni.

8. avgust

Pritekel je Valera, klel je navse pretege. Gradbeniki so prišli barvat strop in, z naprave ukradli uro. Kako bomo zdaj preverjali dozimetre?

9. avgust

Šli smo v 3. blok. Jura se je seznanil z nekim dekletom. Iz obrata za popravila. Ampak ni se mogel z njo pogovoriti. Ljudje v trumah hodijo sem in tja.

Potem smo pa mi postavili na hodniku

prenosno radijsko napravo, nastavili smo indikatorje in se postavili na oba konca hodnika. Če je kdo prišel, smo ga vprašali: »Kam pa ležeš? A si se naveličal življenja? («Visoka radiacija. Smrtno nevarno.» - piše na indikatorjih.) Jura se je vrnil zadovoljen, se pravi, da je vse v redu.

10. avgust

Valera je na koti 27 izgubil zavest. Vlekli smo ga v ambulanto. Prišel je k sebi in rekel: »Ni treba, tako ali tako vem, kaj mi bodo rekli (in kaj mi bodo dali)«.

Zaprosil je za kozarec špirita. Prinesli smo ga, izpil je in zaspal v shrambi. Mi smo šli naprej delat.

11. avgust

Valera je prišel na delo, na pogled zdrav kot dojenček. Kljub vsemu, pa naj rečejo, kar hočejo, je špirit velika stvar. Če ga ne bi bilo, bi najbrž pol elektrarne že znorelo.



Sit sem že sistema s prepustnicami. Preden prideš do laboratorija, so trije varnostni kordoni in na vsakem: »Vaša preustnica?!« Če pa greš iz laboratorija na drugo stran, ni niti ograje. Lahko greš, kamor hočeš in odneseš karkoli. Prost vhod in izhod.

Danes smo z oken snemali svinec. Utrujeni smo tako, da to ni več možno. Na oknih je 20 - 25.000 delcev/min.cm. Veliko!

Po delu se umivamo kot pred svadbo. V glju jesuho, kot bi nasuli peska. Bog ne daj, da bi se »zasvetilo« (4).

12. avgust

Partizani (5) so prišli pobirat svinec. Fantje se nam smilijo. Z minimalno zaščito delajo v najbolj onesnaženih predelih. Povedal sem jim. Pa se samo režijo: »Vrag naj jih vzame! Se bomo že prebili.« Eden ima

povito roko, dobil je beta-opekline. Pa nič, smeje se.

pravimo jim »kamikaze«.

preverjam DP-5, po glavi pa se mi ves čas mota napev: »Ta-ta-ta! Kamikaze ta-ta-ta!« Do konca dela pridem do zaključka, da so vsi gnide.

Pokličem Juro, greva na lov za špiritom.

13. avgust

Šli smo na koto 43. Komaj začnemo delati, ko Jura čisto mirno izjavi: »Fantje, a veste, koliko tukaj sveti?«

- »Koliko?«

On pa ves važen gleda na dozimeter: »320 milirentgenov«.

Čisto nas je zvalo. Kar odneslo nas je od tam. »Jura, idiot, kaj nisi takoj povedal?« On pa: »Saj sem rekel takoj, ko sem videl.« Ampak prav z nobeno stvarjo ga ne spraviš iz tira. Zmeraj je miren.

Poklicali smo partizane, da počistijo prostor. Mi pa smo šli na koto 41.

41. avgust

Izpolnjevali so formularje o opravljenem delu. Kot običajno se na ta dan ne dela, vsi se kregajo. Kamen spotike je plača. Delo na 2. bloku se plačuje trikratno, na 3. bloku pa petkratno. (6) Ampak administracija ne dovoli, da bi pisali več kot polovico ur na 3. bloku. Če v eni izmeni (dva tedna) narediš 160 ur, ti jih ne morejo napisati več kot 80, celo če si bil vseh 160 ur na 3.

Rekel sem, da me bolijo zobje in moram k zdravniku. Šel pa sem se igrat na računalnik v računalniški center. Kar naj se kregajo.

15. avgust

Konec izmene. Danes so vsi prišli na delo čisto popotno razpoloženi. Poslušali smo neuradno poročilo našega ilegalnega

dozimetrista. Ženja je razglasil, koliko je kdo dobil v tej izmeni. Name je prišlo 1200 milirentgenov.

Naj gre k vragu!

Zato gremo pa danes domov.

2. september

Spet delo. In glej čudo. Ko se peljemo proti elektrarni, zagledamo nad 1. blokom ogromne črke: »Gremo proti zmagi komunizma!« Če je to komunizem, potem hvala lepa. Mogoče bi rajši kar kapitalizem.

Predaja izmene. Srečni čas! Oni so v duhu že doma, mi pa od tam še nismo prišli. Vsak govori o svojem, ampak nihče ne posluša drugega.

Hvala Bogu, da smo še živi!

3. september

Zjutraj v avtobusu nisem spal. Lotila se me je precejšnja doza pesimizma. Razmišljal sem o te, kako malo možnosti je, da bomo to kdaj premagali. Zmerom so nam vbijali v glavo: »Ne pričakujte milosti od narave!«

Zdaj je ne pričakujemo, ampak prosimo zanjo.

Kakšni čudoviti kraji! Gozdovi, jezera! Pa niti enega človeka! Niti enega! Puščava!

Pripeljali smo se na delo. Nočem iti. Srečal sem šefa. »Ljoša, zamujaš!«

Potem spet 3. blok.

Zakaj je sploh potrebno neko stvar končati do nekega datuma?

Ob koncu dela sem bil besen kot vrag.

Grem po prehodu iz 1. v 2. blok. Tam stoji možakar in se križa proti obratu za kemične odpadke. Ko me je zagledal, mu je postalo nerodno. Hitro je skril roko v žep. Šel sem mimo, niti besede nisem rekel. Tukaj se ni kaj križati, kričati bi bilo treba.

Vseeno se mi zdi, kako mora biti prijetno človeku, ki je sodeloval pri projektiranju in odobritvi teh poskusov v elektrarni, ko zdaj vzame v roke časopis in vidi dvoglavega telička. Najbrž z zadovoljstvom razmišlja: »Naravi to ni uspelo! Nam pa je!«

Danes smo menjali klimatske naprave. 30.000 delcev/min. cm. Radiacija kot plazeča se smrt. Nikamor se ne moreš skriti.

4. september

Še dobro, da imamo vsaj dober kolektiv. Če ne bi imel prijateljev, kaj bi sploh počel tukaj?

Bi se mi zmešalo? Bi položil roko nase?

Male radosti, ki mi jih prinašajo, so dragocenejšje od moje plače. To se ne da razložiti. Ampak potem slišiš, da je slabo z enim, pa spet z drugim.

In ves čas je slabo, slabo in spet slabo.

In vse to ob naših ogromni uspehih.

Zdi se mi, da so vsi že zdavnaj pljunili na likvidacijo in se vsak ukvarja samo še sam s sabo.

Delali smo ob steni 4. bloka. Na zidovih so napisali: »Previdno, 15 R/uro«, »8 R/uro« (smrtna doza pa je - uradno - 400). Pogledamo na dozimeter, presega normo, ampak je še znosno. Delamo naprej.

5. september

Zjutraj vstanem, odpovedal mi je vid. Pred očmi vidim mrežo. Prestrašil sem se, poklical fante. Ozmerjali so me. To je edino sredstvo, s katerim spraviš človeka k sebi.

Odpejajali smo se na delo, zaspal sem. Ko se zbudim, je spet vse v redu.

Delali smo revizijo na izhodu. 15.000 na stebrih, na tleh 400 delcev. od kod se vse to vzame?! Saj vsak dan čistijo! Proti koncu dela smo zlezli k dozimetristom v klet, spet sem začel izgubljati vid. šel sem k zdravniku. Hvala bogu, da je ambulanta blizu. Zdravnik je pogledal, ko pa je šla sestra ven, se je sklonil k meni in mi rekel na uho: »Popij malo špirta, dobro se naspi in vse bo super.« Tako sem tudi storil.

6. september

Zjutraj me je prebudil »dedek« (tako mu pravim). Možakar jih ima blizu šestdeset. Videti pa tak kot v pravljici, z besedo ne poveš, s peresom ne opišeš. Visok, suh, ogromen nos in čudovite dobre oči.

»Vnuček, vstani in delat.«

Prišli smo v elektrarno. Vsi so na nogah. RAzširile so se govorice, da bodo prodajali avtomobile. Vsi ugibajo. Prišlo naj bi od 400 do 1200 avtomobilov. Na koncu se pokaže, da jih je vsega skupaj 13 ali 17.

Kaj je že spet! Elektrarna spet ne dela. Jura in jaz sva se zaprla v kabinet in popravljala napravo, ker niti on niti jaz nisva imela denarja za avto.

Bili smo pri 4. bloku. Gradnja sarkofaga je pri koncu. Čeprav je vsakemu strokovnjaku jasno, da takšne sile beton dolgo ne bo izdržal.

Ne vem, če je res ali ni, ampak rekli so, da so ventilacijo iz četrtega bloka spustili naravnost na dimnik (brez filtra).

Ob 4. bloku sedijo partizani v maskah. Sem pa tja si kakšen v masko naredi luknjo, vanjo je vstavljena cigareta. Kadijo. Naj živi radijska varnost!

7. september

Danes delamo v prehodih. Priteče Jura, oči ima čisto blazne. »Partizani dajo za tri

dajalnike liter špirta!« Izvlekli smo dajalnike iz svojih dozimetrov in jih dali. Zvečer je praznik. Pridejo gosti. Vsi pogovori se vrtijo okrog 4. bloka. Tam nekaj ni v redu.

8. september

Pol dneva nismo delali. V laboratorij so poslali naloge za brezplačno bivanje v zdravilišču. Pripjatčani se obnašajo gnusno. Eno samo kričanje jih je: »Mi smo nastradali! To je namenjeno nam!« Čisto nič mi ni do tega potnega naloga, pa sem se vseeno skregal. Razpoložen sem obupno.

Zvečer sem šel v knjižnico. Malo sem bral »Ogonjok«. Zdaj sem še slabše volje. Šel sem spat z željo, da bi direktorja elektrarne na gobec, iz principa, za organizacijo življenja zunaj elektrarne.

9. september

Naveličal sem se Zelenga Misa. 45 km tja, 45 nazaj. Nobenega življenja.

Prespal sem pri operacijski skupini. Zvečer so jih pijane ujeli pijani miličniki. Dolgo so ugotavljali, kdo je pijan. Končalo se je tako, da sem odšel v kompleks ekspedicije Kurčatova (7), vzel špirit, oni pa so še malo popili in se mirno razšli.

V elektrarni je običajen deloven dan. Vsi dalmo na 3. bloku. Enkrat ne dela kanal, drugič dajalnik, skačeš sem in tja; z močjo smo pri koncu. Nekdo se je spomnil in naprehode postavil še po en zaščitni kordon. Ščitijo sami sebe. Nam ostane samo strah.

10. september

Prenočil sem v Zelenem Misu. Spet sem doma! Za steno je dedek smrčal kot majhen dizel-motor. Ampak pošteno sem se naspal.

Zjutraj: »Vnuček, na delo!« To je prijetno.

V elektrarni spet nov val ljudi. Kdove, od kod se je pojavilo polno mladih in simpatičnih deklet. Seznanil sem se z eno. Super! Iz Zaporožja. Zmenila sva se za zvečer. Zaenkrat pa v reaktorskem obratu preverjam kanale za radijsko varnost.

Spet je cirkus. Nujna ustavitev 2. bloka. Zaenkrat nas ne kličejo. Sedimo in čakamo. Še hvala Bogu, da je naše dlo zaključno. Kot Aleksander Makednoski: prišel, videl, zmagal. Fantje iz obrata za popravila, obloženi z instrumenti, so tekli tja. Pridušajo se, ampak kaj hočeš. Takšno je delo.

11. september

Danes sta spet umrla dva človeka. V enem tednu že devet. Popolno

neupoštevanje pravil varstva pri delu. Vsi hitijo, da bi do roka usposobili blok. Kot epidemija! Nesreča nikoli ne pride sama. Ne umirajo od radiacije, ampak od hitenja. Na bloku, pod žerjavi, v prometni nesreči. Že zrak je prepojen z nevarnostjo. Volje za delo ni, vseeno se silimo preverjati gama-dajalnike.

12. september

Kakšno dekle! Morala bi delati pri reviji Playboy, ne pa v elektrarni. Čisto preroben sem šel na delo. Pa sem hitro izgubil dobro voljo. Delali smo na 2. bloku. Odklopili so ventilacijo. Vročina. Od 35 do 40 stopinj. Ne da se dihat. Proti koncu dela mi je z muko uspelo odpreti kalimotor. Tako sem bil izmučen samo še v vojski.

Prišel sem v Zeleni Mis in se kar zgrudil od utrujenosti. Prišla je Sveta. Najprej sem jo poslal k vragu. Spala sva skupaj (res samo spala).

13. september

Danes prvič! Skoraj po pol leta dela sem prvič videl direkcijske elektrarne.

Njihovo veličanstvo s spremstvom. Polikane, naškrobljene halje, kravate. Zadaj tajnica. Človek bi kar poljubil rob halje in ponižno vprašal: »Mogoče potrebujete ostroge, vaša prevzvišenost?«

Mi ne moremo dobiti normalne delovne obleke, oni pa kot na naslovnici revije. Gnide!

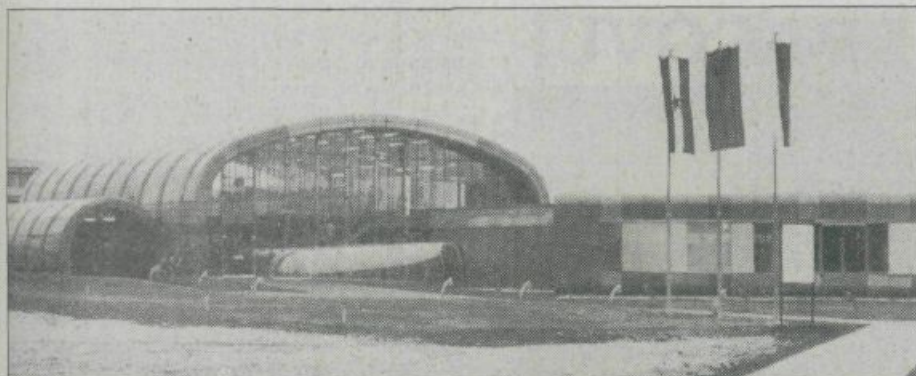
Delal sem preko svojih moči. Zato, da bi se raztresel.

14. september

Dan se je začel čudovito. Naročili so nam, naj izdamo stenski časopis. Če po pravici povem, je to navadna fikcija. Obesili ga bomo na steno, samo zato, da bo tam visel. Ampak treba je. naj bi nam rajši dali dobre individualne dozimetre, naši so IF-1, 60 %. Veselo je. Čakamo konec izmene.

Op. prev.:

- (1) Zeleni Mis in Pripjat sta naselji za približno sedem tisoč delavcev, ki delajo v Černobilski jedrski elektrarni.
- (2) Izmena v černobilski elektrarni traja pol meseca. V tem času delavci opravijo potrebnih 187 ur in gredo potem za pol meseca domov.
- (3) To potrjuje pomembno, ker imetniku zagotavlja precej privilegijev, npr. kupi lahke stvari, ki drugim niso dosegljive, ni mu treba čakati v vrsti za razne vstopnice ali vozne listke itd.
- (4) V Žargonu: začelo je sevati.
- (5) Rezervisti.
- (6) Tretji blok je tik zraven četrtega, ki je eksplodiral in na katerem so takrat delali sarkofag.



SLOVENCİ V JLA

15 let Vojaške gimnazije Franc Rozman-Stane

Minilo je 15 let, odkar ima Slovenija svojo prvo in edino vojaško šolo, spremenilo pa se ni nič. Slovenci, ki končajo Vojaško gimnazijo Franc Rozman-Stane v Ljubljani in se želijo kot časniki zaposliti v JLA, morajo zapustiti Slovenijo, saj ne premorejo nobene od petih vojaških akademij v državi. Njihovo nadaljnje izobraževanje bo potekalo v tujem jeziku, nanj bodo morali pozabiti tudi v kasnejši službi, premeščanje iz kraja v kraj - le redki bodo ostali v Sloveniji - pa jim bo zapečatilo usodo. Počasna nacionalna in ideološka asimilacija jih bo spremenila v večje Jugoslovane od največjega - admirala Broveta, pri provokacijah proti Sloveniji pa bodo, želeli to ali ne, morali sodelovati, saj bi jih v nasprotnem primeru čakala takojšnja degradacija oziroma celo vojaško sodišče. Le redki bi bili sposobni dejanj Ivana Borštnerja. In ker Jugoslovanska ljudska armada - besede so meso postale - že dolgo ni več tudi slovenska armada, je v njej še tisto malo slovenskega zapisano izginetju.

Sestavek o Vojaški gimnaziji Franc Rozman-Stane ni nobena zlonamerna protimilitaristična propaganda, ker sem se na obisku v šoli na lastne oči prepričal, da militarizma tukaj ni. Tega ni trdil le njen načelnik podpolkovnik Alojz Jehart, Slovenec, ki se že deseto leto bori za njen obstoj, temveč tudi več generacij nekdanjih in zdajšnjih učencev. Toda »tragičnost« te izobraževalne ustanove kljub vsemu ostaja. Slovenski je učiteljski zbor, slovensko je vodstvo in učenci so Slovenci, slovenski je tudi učni jezik (razen manjših izjem), to pa je, žal tudi vse. Kaj se bo in kako se bo v šoli učilo, ne predpisuje republiški Zavod za šolstvo temveč Zvezni sekretariat za Ljudsko obrambo (ZSLO). Načelnika šole ne voli učiteljski zbor, temveč ga z ukazom postavlja že imenovani sekretariat. Republiški zakoni so na hodnikih in v učilnicah šole le mrtva črka na papirju, saj za njo velja le zvezna zakonodaja in zakoni objavljeni v Vojaškem uradnem listu oziroma predvsem podzakonskem aktu: Zakon o službi v oboroženih silah ter Zakon o vojaških šolah in znanstvenih zavodih v JLA. To ne pomeni, da je šola, čeprav stoji na slovenskem ozemlju, povsem eksteritorialna ustanova in je torej jugoslovanska. Res pa je tudi, da jo je zgradila JLA, ki plačuje tudi njeno vzdrževanje in obstoj, vendar je denar šel tudi iz žepov slovenskih

davkoplačevalcev - v nekaterih primerih so to starši njenih učencev.

Neustavljiv osip

Nenehni boj šolskega osebja, ki je v teh političnih razmerah vreden vsega občudovanja, saj ni niti najmanj lahek, pušči v grafikonu nikakor ne more obrniti navzgor. Vsako naslednje leto je kljub intenzivni akciji seznanjenja osmošolcev s prednostmi vojaških poklicev vse manj prijavljenih, po besedah Alojza Jeharta pa lahko današnji spor med Republiko Slovenijo in JLA katastrofalno vpliva na naslednji vpis. Tudi izrazito militaristična akcija, ko so se na platnicah šolskih zvezkov pojavljali vojaki z orožjem v rokah, oziroma kako stoje ob artilerijskem orožju, in jo je že pred leti organiziral Republiški sekretariat za LO, ni pomagala. Število Slovencev v šoli in kasneje v JLA vse bolj pada. Po rariteti bi jih moralo biti 7,8, a jih je le 2,8 odstotka.

Če učenci še ob sprejemu v Vojaško gimnazijo na vprašanje, kdo jih je navdušil za tovrstno šolanje, odgovarjajo, da so to bili bodisi očetje, sorodniki ali pa učitelji predmeta »Obramba«, pa pri veliki večini ob zaključku izobraževanja to navdušenje splahni. Odgovore, da jim je všeč orožje in radi delajo z ljudmi (materialne prednosti tega poklica - zagotovljeno delovno mesto in solidna redna plača ter v roku enega leta stanovanje - če niso

toliko izražene), zamenjajo že znani predsodki: da ne bi radi odšli iz Slovenije, da se boje, kako bodo premeščanje sprejela njihova dekleta, skrbje jih sprejem v tujem etničnem in jezikovnem okolju, kjer so tudi navade in mentaliteta povsem drugačne... Učenci spoznajo, da se ne bodo mogli več tako svobodno gibati kot v mladosti, ko je bil na primer prehod državne meje le gola formalnost, da ravnanje z orožjem le ni samo stvar ljubezni do njega, temveč je povezano z veliko odgovornostjo. Pa tudi dolga bivanja na terenu - velikokrat skorajda pod milim nebom. A kljub vsemu nam, Slovencem, ni toliko tuj vojaški poklic, ki je resnično eden najtežjih, temveč JLA s svojim obnašanjem.

In tako je stalno upadanje števila prijavljenih v prvih letnikih vojaške gimnazije pravzaprav pričakovan pojav. Še v šolskem letu 1980/81 se je na razpis prijavilo 178 kandidatov, postavljene zdravstvene pogoje in dovolj dober uspeh pa jih je izpolnjevalo 76. Naslednja tri leta je število prijavljenih kandidatov padlo na okrog 140, se po letu 1985 zmanjšalo za nadaljnjih 30 do 40, letos pa se jih je prijavilo le okrog 90. Če so jih še lani sprejeli v prvi letnik 39, jih je letos vse zahtevane pogoje izpolnjevalo le 22, medtem ko so deset kandidatov sprejeli pogojno. Veliko naj bi jih, kot je povedal Alojz Jehart, odklonili zaradi nezadostnega zdravstvenega stanja, mnogi pa so imeli tudi preslab učni uspeh (zahtevajo dober uspeh v 6., 7., in 8. razredu ter pri predmetih Kemija, Matematika in Fizika vsaj oceno 3).

Zaključno stanje je še poraznejše. Tako je leta 1989 pisal o ljubljanski vojaški gimnaziji zagrebški Vjesnik: »Kar 88 odstotkov vseh učencev je štiri razrede šole končalo brez popravnih izpitov s povprečno oceno 3,58. Pa tudi tisti neuspešni niso imeli več kot ene nezadostne ocene... Drugi rekord pa močno opozarja, kajti več kot polovica maturantov ni nadaljevala vojaškega študija.«

Trenutna prognoza je še slabša. Od 32 letos vpisanih učencev naj bi jih okrog deset odstotkov šolo zapustilo v prvih dveh letih zaradi nezadostnega uspeha (3), nato še nadaljna četrtina zaradi nemotiviranosti, precej težkega učnega programa in že naštetih vzrokov (7), po maturi pa šolanje ne bo nadaljevalo še 30 do 40 odstotkov učencev (9). To pomeni, da se bo na vojaških akademijah pojavilo le približno 41 odstotkov prvotno vpisanih gimnazijcev, če pa vemo, da akademijo konča v povprečju le polovica študentov, jih bo iz tega letnika Vojaške gimnazije Franc Rozman-Stane častnikov postalo le sedem.

Vsi pa upajo, da se ne bo ponovilo leto 1980, ko so od 54 maturantov šolanje nadaljevali le štirje. Takratni načelnik Stane Jelačin - armadni vrh ga je označil za glavnega krivca - je moral odstopiti, oziroma so ga po hitrem postopku upokojili.

Če še vemo, da Slovenija prispeva kar 20 odstotkov potrebnih sredstev za armado, potem...

(nadaljevanje prihodnjič)

Gregor Preac

TOVARIŠU GORBAČOVU,



Foto: Tomi Drozg

OB PREJEMU NOBELOVE NAGRADE

“Tovariš Gorbačov, ali poznate Jurija Vasiloviča Badzio, ki je leta gnil v ruskih zaporih, ker je nekoč napisal knjigo *Pravica do življenja*? Ne? Verjetno je premajhen za vas, izgubil se je v množici vseh tistih, ki so bistveno pripomogli k temu, da je Nobelova nagrada danes prav v vaših rokah. Pa vendar so njihova življenja, še bolj pa njih delo pomagali premikati gore...

“Nekaj besed bi rad povedal o sebi. Rodil sem se 25. aprila 1936 v Zakarpatski krajini. Najprej sem diplomiral na Univerzi v Užhorodu, nato pa magistriral in doktoriral na Kijevski Akademiji znanosti in umetnosti. Sem filolog in literarni kritik. 1972. leta sem začel pisati o neenakopravnosti ukrajinskega naroda v Sovjetski zvezi in zato so me leta 1979 zaradi dela *Pravica do življenja* zaprli in obsodili na 7 let strogega taborišča in 5 let “izgnanstva v notranjost”, v kraje 9000 km stran od Kijeva.

Obtožba - ANTISOVJETSKA AGITACIJA IN PROPAGANDA.

Po desetih letih, torej leta 1989,

natančneje januarja 1989 sem se vrnil. Vlada Mihaila Gorbačova je v četrtem letu svojega vladanja pod pritiskom javnega mnenja izpustila vse politične zapornike.”

“In kako je bilo v taborišču? Sam sem sedel v taborišču v Moldaviji, Moldavska avtonomna republika. Ob mojem prihodu leta 1980 je bilo tam malo političnih zapornikov, medtem ko so bili leta 1986, ko sem odhajal, skorajda vsi politični. Poleg disidentov so bili tam ljudje obtoženi zaradi vohunstva in izdajstva domovine. Največ je bilo seveda Ukrajincev in Pribaltičanov, iz Litve, Latvije in Estonije, nekaj pa je bilo tudi Rusov. V taborišču je bilo seveda ob-

vezno fizično delo, da nam s tem izbijejo čudne ideje iz glav... Če nisi izpolnil norme, te je uprava taborišča kaznovala. Kaznovani pa smo bili tudi brez posebne kazni, saj se nismo smeli videvati z družino, prav tako pa tudi nismo smeli dobivati pisem in paketov. Lahko smo dvakrat mesečno pisali domov, toda nam niso smeli pisati. Če tudi v taborišču nisi spremenil svojega mnenja in si nadaljeval s kritiko družbe in sodišča, ki te je obsodilo, so odnose z družino praktično prekinili. Ker sem v prvih mesecih bivanja v taborišču trikrat gladovno stavkal zaradi nepravilne sovjetske politike do Ukrajine, tri leta nisem smel videti domačih, prav tako pa sem vedno znova obtičal v samici. V samici je bilo tako hladno, da nisem mogel spati, le v redkih trenutkih, ko sem se naslonil na radiator, ki je bil slučajno malo toplejši, sem lahko zadremal, na pogradu pa nisem zdržal. Tri leta sem bil popolnoma izoliran od svojcev in kolegov, tako da so dosegli to, kar so hoteli, za tri leta so me odrezali od sveta in onemogočili.”

“Na splošno se je v sedemdesetih letih in v začetku osemdesetih sovjetska politika do političnih zapornikov zaradi mednarodne situacije spremenila. Sovjetska zveza je bila deležna velikih pritiskov in vlada je bila prisiljena tudi na tem področju uvesti spremembe. Tako je malo pozno, a vendarle, vlada v začetku 1987 zapornikom ponudila, naj napišejo prošnjo vrhovnemu sovjetu za pomilostitev. Edini pogoj je bil, da bi obljubili, da zakonov ne bodo kršili, to pa bi pomenilo, da bi svojo krivdo formalno priznali. Jaz take prošnje nisem hotel napisati, kajti menil sem, ne samo da sem nedolžen, temveč tudi da je vlada zakrivila zločin proti meni s tem, ko mi je vzela svobodo. Prav tako pa je vlada zakrivila zločin proti mojemu, ukrajinskemu narodu s tem, da je preganjala narodno zavedne Ukrajince. Ker take prošnje nisem hotel napisati, sem moral v izgnanstvu ostati še eno leto in pol. Mene in še enega Ukrajinca so izpustili tik pred tem, ko je Gorbačov v skupščini OZN izjavil, da v Sovjetski zvezi ni več političnih zapornikov.”

“Danes so se razmere v Sovjetski zvezi sicer spremenile na boljše, tako da tudi bivši politični zaporniki dobijo delo, čeprav nam postavljajo pogoje, kot npr. naj ne dajemo izjav, naj se ne vključujemo v politično življenje. Jaz do sedaj službe še nisem iskal, saj sem najprej želel srečati prijatelje in znance v tujini. Ko se bom vrnil, si bom poiskal službo, utihnil pa ne bom. Vem, da moja dela v Sovjetski zvezi

še dolgo ne bodo natisnjena, zato bom nadaljeval z objavljanjem v tujini."

In kako je Jurij Vasilovič Badzio sploh postal politični zapornik?

Začelo se je na Univerzi v Užhorodu, kamor je prvič stopil 1953. leta. Že takoj je dobil nagrado za svojo prvo literarno kritiko. V letih 1956 - 1957 so Jurija izvolili za predsednika Znanstvenega združenja študentov filološke fakultete. V tem obdobju, obdobju po 20. kongresu, v času renesanse sil socialnega napredka, se je Jurij izoblikoval v pravega humanista. Jurijevi zapiski iz tistega časa kažejo, da poleg čisto estetskih opažanj, nastajajo tudi beležke o socialnih problemih, ki jim hoče priti do dna.

"Ali nima Stalinov kult v bistvu veliko povezav z našim sistemom v celoti? Treba je na to misliti..." piše Jurij leta 1956. In malo kasneje: "Korenine kulta osebnosti se nahajajo v fetišizmu socialističnega despotizma in deifikaciji partije." Kršenje pravic narodov vse bolj priteguje njegovo pozornost, zato jih vneto razlaga svojim prijateljem iz Znanstvenega združenja študentov ne samo iz njegove univerze, temveč tudi ostalim. Budnim očem KGB-ja seveda to ni pogodu, zato začnejo spremljati njegovo delo.

Po končanem študiju postane najprej učitelj, potem pa tudi direktor osnovnih šol v okrožju Moukačiv. Kot član komiteja mladih komunistov v istem okrožju bi si bil lahko lepo postlal, toda vedel je, da ga to ne zanima. "Življenje, v katerem človek ni kreativen, je zame nesmiselno."

Leta 1961 stažira v sekciji za teorijo pri Literarnem inštitutu Akademije znanosti v Ukrajini in študira "Kriterije resničnosti v ocenjevanju literarnega dela". Ugotavlja, kako ponižana je ukrajinska kultura, za kako provincialno so jo naredili, zato želi dvigniti nivo ukrajinske literarne kritike. Njegovo najpomembnejše delo iz tedanjega časa je "Ljubezen in zemlja".

Jurij s pisateljevanjem ni zadovoljen, ugotavlja, da mora nekaj storiti. Marca 1965 komsomol (še pomnite tovariši, da je to komunistična mladina) neke kijevske tovarne organizira večer, posvečen T. Ševčenku (stoletnico njegove smrti so praznovali leta 1964, toda ker je Ševčenku svet posvetil preveč pozornosti, praznovanje v Sovjetski zvezi ni bilo več



zaželeno), vendar spominsko slovesnost okrajni komsomol prepove in namesto njega organizira ples v tovarniškem klubu. Jurij se je vseeno pripravil na govor in ko ga je direktor Literarnega inštituta vprašal, v čigavem imenu bo govoril, je dejal: "V svojem."

"Nimate pravice govoriti v svojem imenu. Zaposleni ste na Inštitutu in vse morate delati v skladu in s privolitvijo Inštituta in partijskega komiteja."

"Že od rojstva imam svoje ime in dokler bom živel, bom vse delal v svojem imenu."

To je bil vzrok, da Jurij po končanem stažu ni dobil dela.

20. aprila 1965 Jurij Badzio ostane brez zaposlitve. 4. septembra istega leta sodeluje v protestnem zborovanju proti aretacijam ukrajinskih intelektualcev v kinu "Ukraina" pred projekcijo filma "Sense pozabljenih prednikov". Njegovo sodelovanje pri manifestaciji razburi partijsko celico na Inštitutu, kjer sicer ne dela več, toda tudi kot brezposeln ji organizacijsko še vedno pripada. Konec leta 1966 ga izključijo iz partije in pošljejo delat nazaj na založniško hišo "Mladost" (nekaj podobnega imajo tudi Hrvatje), kjer je nekoč že delal. Naslednja tri leta se njegovo ime ne pojavlja v časopisu, toda pod psevdonimom mu vseeno uspe objaviti delo "Težka pot k večinskosti". V teh letih je urednik edicij "Propaganda", urednik revije za slepe, sodeluje pa tudi pri delu Inštituta za splošno higieno. Prevaja nemške tekste, toda šele leta 1970 mu uspe v publikacijah "Mavrica" objaviti roman Irmgard Keun "Deklica, s katero se je bilo prepovedano spoprijateljiti". Istega leta

objavi nekaj kritik del ukrajinskih pesnikov in pisateljev; in čeprav mu jih uredniki bistveno skrajšajo, naletijo na velik odmev med ukrajinskimi intelektualci. Revija

"Domovina", ki je objavila že predhodne Jurijeve kritike, bi morala leta 1971 objaviti nadaljevanje, toda vse, kar je poslal, so mu zavrnil. Časi so se spremenili. Isto leto je v imenu revije "Ukrajinska literatura" o tem pisal predsedstvu Pisateljskega kongresa in vsem podružnicam te organizacije.

Leta 1972, takoj po valu množičnih političnih aretacij, nadaljuje z raziskovalnim delom za knjigo "Pravica do življenja". 18. aprila istega leta izvedejo pri njem hišno preiskavo in zasežejo pismo Pisateljskemu kongresu, več

njegovih zapisov in različnih knjig. Poleti 1973 ga odslovijo iz Inštituta za javno higieno in v začetku leta 1974 ga milica obtoži parazitizma. Naložijo mu, naj v petnajstih dneh najde delo. Ponudbe so različne: urednik, lektor, korektor... Četudi so najprej nad njim vsi navdušeni in mora oddati celo svoje dokumente, se zgodba ponavlja. Obvestilo se vedno znova glasi: "Oprostite, delovno mesto je že zasedeno." Ko ga enkrat celo zaposlijo, dobi že čez štiri dni delovno knjižico. Milica ga povabi na sestanek izvršnega okrožnega komiteja, kjer mu ponudijo delo na kijevskem pokopališču, kamor naj pride najkasneje v treh dneh. Medtem pa je Jurij že dobil delo nočnega raznašalca kruha in ga posel na pokopališču ne zanima več. Ker mu grozijo z aretacijo, piše predsedniku KGB in sekretarju komunistične partije republike Ukrajine. Z grožnjami milica sicer preneha, toda ne za dolgo.

23. aprila 1979 ga aretirajo, saj v času, ko so ga mediji ignorirali, ni prenehal z delom. Pisaril je vsemogočim osebnostim in institucijam o rusifikaciji ukrajinskih šol, o težkem socialnem položaju Ukrajincev in nenazadnje o pravici vsakega naroda do svojega jezika in veroizpovedi. "Pravica do življenja" je bila sicer zaplenjena in uničena knjiga, toda delčki so ostali in te je Jurij Badzio objavil v tujini pod naslovom "Narod, ki je v nevarnosti, oziroma odprto pismo Predsedstvu centralnega komiteja komunistične partije Sovjetske zveze".

Natalija Gorščak

POD SKUPŠČINSKIMI KLOPMI

Razsvetljeni filozof Voltaire je zapisal: »Kdor omejuje svoje želje, je zelo bogat.« Ker smo poslanci slovenskega parlamenta omejili seznam naših želja na eno samo, bomo ob njeni izpolnitvi izjemno bogati. Soglasno smo se zmenili za suverenost. Dokler pa se ta želja ne uresniči, lahko o njej (samo) sanjamo. Tudi poslankam in poslancem je dovoljeno sanjati, kljub resnim težavam, s katerimi se srečujemo. Tako se mi je zgodilo, da sem po zadnjem zasedanju skupščine vso noč močno sanjala o naši, slovenski suverenosti.

Spominjam se, da so se sanje pričele v poznih nočnih urah. Na mokrih ljubljanskih ulicah ni bilo nikogar, razen nekaj stavkokazov iz mestne Snage.



Specialne enote Slovenske vojske, sestavljene iz profesionalnih vojakov, so s hitro izvedeno akcijo zavzele vse vitalne objekte JLA. Maloštevilne enote JLA so se brez boja predale. V nočnih poročilih radia Ljubljana niso poročali o ničemer. Je pa beograjski radio že v zgodnjih jutranjih

urah poročal o »zločinački akciji Janše«, saj je Aleksandra Plavevska, dopisnica Politike Expres, na nočni straži opazila premike Slovenske vojske.

Po tej vojaški akciji so sledile politične poteze. Televizija Slovenija je prekršila svoje staro pravilo in začela oddajati program že ob sedmih zjutraj. Na začetku je bil venček slovenskih narodnih pesmi. Oddahnila sem si, saj sem pričakovala vest o kakšni smrti. Po dnevniški špici se je prikazal obraz Tomaža Terčka, ki je ponosno in resno (le uhlji so se nasmihali) sporočil državljanom Slovenije, da od tega trenutka dalje živijo v suvereni Sloveniji. Za njim je pred kamere stopil predsednik Kučan, ki je z močno razširjenimi zenicami bral tekst pod kamero. Tudi on je ponovil veselo novico, da je predsednik suverene države, za kar si je prizadeval že od svojih malih nog, ko je v Prekmurju buče razbijal. Državljanje je pozval, naj ta zgodovinski dogodek praznujejo trezno, med vrsticami pa je bilo moč razbrati, naj to storijo plodno. Po reklami Kovinotehne - nemogoče je mogoče - je v modrem studiju sedel premier Peterle, ki je Slovincem oznanil, da božja pravica zmeraj zmaga. In bog je že zdavnaj namenil Slovincem suverenost. S pomirjujočim glasom je premier pozval državljane k strpnosti do državljanov drugih narodov, ki živijo in delajo v Sloveniji. Dodal je še, da slovenska vlada kontrolira novonastale razmere, ter da ni strahu in bojazni pred kakršnokoli provokacijo.

Medtem pa so se stvari začele zapletati neke drugje. Pred zavzetimi vojašnicami so se zbirali ljudje, na čelu katerih je stal razvpiti Marojevič. Protestirali so proti nedemokratskemu dejanju slovenskih oblasti in zadržanju nedolžnih mladih fantov iz drugih republik za talce. V prve vrste demonstrantov so se postavile ženske z otroki, ki so vztrajno mahali z nageljni. Kmalu je mednje prispel v neprobojnem sukniču minister Bavčar in jim preko megafona brundal, da jim slovenske oblasti ne bodo kratile nobenih pravic in prosil, naj se razidejo. Kolovodja teh nemirov pa je ljudi ščuval, naj ostanejo pred vojašnico vse dotlej, dokler ne bodo izpuščeni mladi fantje. Minister Bavčar je ljudem obljubil, da bodo to storili čimprej. Za tem so nekateri začeli odhajati, ostalo pa je militantno jedro Marojevičeve stranke, ki so ga morali s silo umiriti. Marojevič se je zakonskim sredstvom



upiral, zato je v ravsu z Bavčarjevo gardo dobil nekaj težkih in nizkih udarcev iz repertoarja tacenske šole. S tem so petokolonaši v suvereni Sloveniji izumrli.

Ker smo Slovenci, še posebno pa Slovenke, nejeverni Tomaži, smo v dopoldnevu izpraznili svoje račune v bankah. Pomagali niso niti apeli oblasti, v katerih so dopovedovali, da ni razlogov za paniko. Ko je dinarjev in deviz zmanjkalo, so se v vladi domislili in začeli izdajati bone suverene Slovenije. Zanje si lahko kupoval kjerkoli in karkoli, seveda v suvereni državi. Posel je s tem začel cveteti špekulantom, kakršen je dr. Hamurabi. Njegove lipe so se prodajale za med. Mesečni aranžmaji pri Kompas in drugih turističnih agencijah so skokovito narasli. V trgovinah so v večjih količinah začeli prodajati pakete NNP; mirni državljani so kupovali za zaloge. Kljub temu, da so lahko lastniki avtomobilov brez strahu pred kaznijo prilepili nalepko SL, so uvedli omejeno porabo bencina. Neodvisni novinarji in mediji so poročali o kolonah tovornjakov, ki so na poti v Kočevsko regijo. Tisti najbolj pogumni novinarji so se prebili do Roga, v katerem je deloval Svet narodne rešitve; tjakaj so preselili tudi del televizijske opreme. Izvedelo se je, da sta Kučan in Peterle govorila državljanom iz varnega Roga. Ljudje postanejo ogorčeni, opozicija to izkoristi in zahteva nove, predčasne volitve. Oblast ji odvrne, da je v tem trenutku potrebna narodna enotnost. Čez Slovenijo preletavajo vojaška nadzvočna letala brez poprejšnje napovedi. Predsednik Kučan zaradi tega protestira. Avstrijci neodločno izjavijo, da načeloma podpirajo slovensko suverenost, da pa so a celovitost Jugoslavije. Minister Rupel si stori tisto najhujše... Še sreča, da sem se kmalu zbudila, drugače bi bile sanje še bolj grozne. Je pa že bolje govoriti o suverenosti, kot jo v sanjah podoživljati.

Jeklena Magnolija

FILM

Fortune (št. 20) je objavil seznam najbolje plačanih igralcev na svetu, ki so seveda vsi v Združenih državah (Amerike) in dobijo za posamezen film naslednje vsote (vse v milijonih USD):

1. Sylvester Stallone	20
2. Jack Nicholson	11
3. Eddie Murphy	10
4. Arnold Schwarzenegger	10
5. Tom Cruise	8
6. Mel Gibson	7
7. Bruce Willis	7

Najbolje plačane igralke (etc...) pa so:

1. Barbara Streisand	6
2. Jane Fonda	5
3. Meryl Streep	5
4. Sigourney Weaver	4
5. Sally Field	3
6. Michelle Pfeiffer	3
7. Kim Basinger	2

Pustimo za sedaj ob strani »podcenjenost ženskega dela« - primerjajmo to raje z Vibo, našimi igralci in kulturnim ministrstvom. Laže nam bo.

REVEŽI

V isti publikaciji najdemo tudi top-listo najbogatejših mož in žena v svetu: top-listo (US) dolarskih milijarderjev. Na seznamu je 182 posameznikov in družin, 25 več kot lansko leto (44 novih, 19 se jih je od statusa »bilijonarja« poslovilo), medtem ko se je bogastvo tistih, ki so na vrhu že obe leti, povečalo za 7%. Pri vsem tem moramo seveda upoštevati 5 odstotno inflacijo ameriškega dolarja. (Sicer imamo milijarderje lahko tudi pri nas.) Največja koncentracija milijarderjev je v Švici (25), ki je med drugim privlačna zlasti zaradi nizkih davkov (najvišji davki na svetu so na Švedskem), ter v New Yorku (13). ZDA so sicer po številu multi-bogatašev še vedno vodilne (58): poleg N. Yorka se jih največ najde še v

zveznih državah California (7), Michigan (5), Texas in Florida po 4. Drugod po svetu: Nemčija (15), Anglija (12), Saudova Arabija (10), Japonska (9), Italija (8), Turčija (6), Taivan in Kanada po 4. ZAE, Hong Kong, Francija in Brazilija po 3... Najstarejši na lestvici je stoletni Tamesaburo Furukawa iz Nagoye, ki je obogatel z distribucijo filmov med obema vojnima (1.7 mia USD), medtem ko je najmlajši self-made milijarder 34-letni William Gates III. iz Seattla, lastnik 35.9 % družbe Microsoft computer software (3.2. mia USD - 33. na lestvici). V primerjavi s to gospodo so zgoraj omenjeni filmski rekorderji pravi reveži, skupaj z Richardom Gereom, ki pa bo - resnici na ljubo - po »bilijonarsko-cinderellski« pravljici Čedno dekle prodril v dolarsko smetano hollywoodske elite. Za zaključek, deset najbogatejših na Zemlji (v milijardah USD):

1. Sultan Haji Hassanah Bolkiah Brunei	25.0
2. Kralj Fahd Bin Abdul-Aziz Al Saud	18.0
3. Forrest E. Mars sr. (in otroci) ZDA	12.5
4. Kraljica Elizabeth II. Anglija	11.7
5. Družina Newhouse ZDA	11.5
6. Družina Reichmann Kanada	11.1
7. Yoshiaki Tsutsumi Japonska	7.3
8. Sam Moore Walton (in družina) ZDA	7.3
9. John Werner Kluge ZDA	7.0
10. Bratje Tsai Taivan	6.5.

MESTA

V 23. št. (22.10.90) se je Fortune pozabaval s klasificiranjem ameriških mest glede na poslovna pričakovanja. Najpomembnejši kriterij za razvrščanje je delovna sila - za idealni trg dela naj bi veljalo: obilje delavcev, visoko

usposobljenih in z čvrsto delovno etiko ter naklonjen odnos lokalnih oblasti do novoprihajajočih korporacij, pomoč v iskanju in šolanju ljudi, ki jih potrebujejo. Prav kmalu se utegne zgoditi, da bo takšna raziskava izvedena tudi na evropski ravni, pri čemer »vzhodno« evropske države najbrž ne bodo izvzete. Kje bo kotirala Ljubljana, se lahko le sprašujemo?

Vseeno, za informacijo in splošno razgledanost, najboljše ameriška mesta za biznis v 90-tih so:

1. Salt Lake City (Utah)
2. The Twin Cities: Minneapolis/St. Paul (Minnesota)
3. Atlanta (Georgia)
4. Sacramento (California)
5. Austin (Texas)

KOMU SMO BLIŽE?

V isti številki piše: čas, ki ga mora povprečen Američan oddelati, da bi kupil štruco kruha, znaša 12 minut;

za par moških čevljev 9 ur 48 min;

moško obleko 19 ur 36 min; barvni TV 34 ur 18 min in majhen avto 686 ur 16 min.

Čas, ki ga mora oddelati povprečen Sovjet, da bi kupil štruco kruha, znaša 46 min;

za par moških čevljev 11 ur 7 min;

moško obleko 128 ur 48 min, barvni TV 861 ur 6 min;

majhen avto 7935 ur 54 min.

Predpostavimo, da je povprečna slovenska plača (modus) trenutno 800 DEM in pustimo ob strani relativne cene hrane, obleke, obutve:

- za mali barvni TV v »duty freeju« mora povprečen Slovenec garati cel mesec, cca. 180 ur;

za mali avto (recimo Yugo 45) z davkom vred pa eno leto, cca. 2200 ur, oziroma po novem še več.

Računajte sami!

KOMU SMO BLIŽE?

Za pomoč v primerjanju še dva fakta iz Playboyeve novemberske številke.

Število registriranih avtomobilov na 1000 oseb v ZDA je 572; v ZSSR pa 42.

Odstotek populacije, ki živ(otar)i na pragu revščine, je v ZDA 13.1.; v ZSSR 14.6... V Jugoslaviji ...?



BLIZU KURBERAJEV

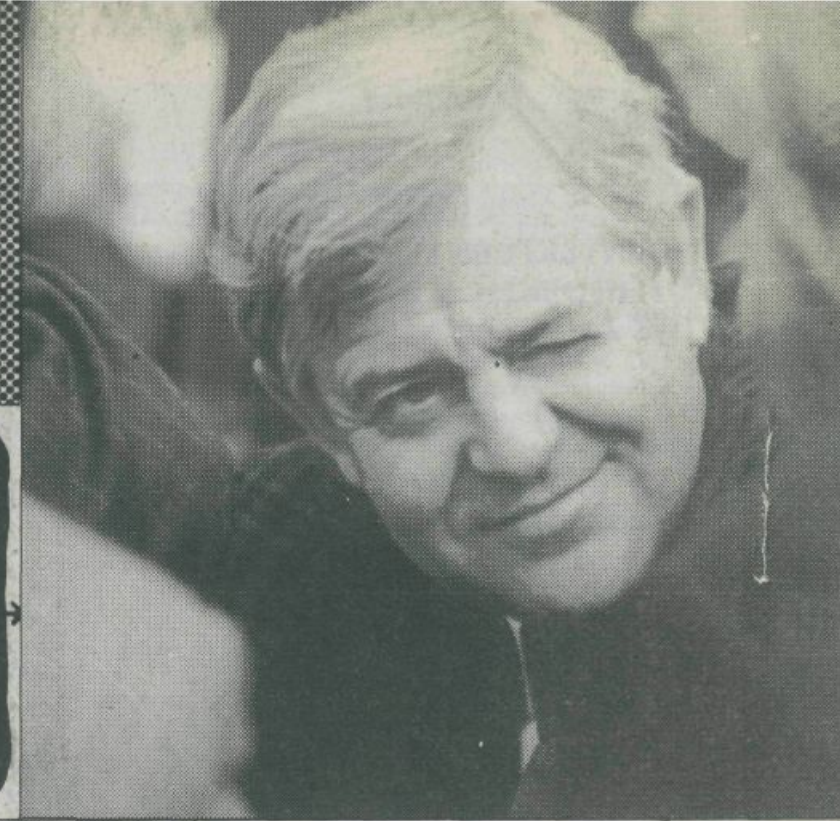
Za razliko od Romunk in vzhodnih Nemk (ter Poljakov v drugem pomenu besede) se bodo Madžarke prodajale organizirano. To pomeni po monopolnih, torej višjih cenah! Takoj po zaprisegi novega parlamenta je lokalni podjetnik v Budimpešti oznanil načrte za odpiranje dveh bordelov in verige salonov za masažo, namerava pa organizirati tudi floto 50-ih rumenih, t.i. »seksi taksijev«, v katerih bodo prostitutke vozile svoje odjemalce v hotele. Usluga bo stala Madžara 46 USD (cca. četrtno povprečne plače), tujca pa 120 USD (Playboy, november). Bliže kot Budimpešta pa je Slovencem Samobor, kjer javna hiša baje že funkcionira. Denar odteka. Le kdo je nedavno tega nekaj govoril o legalizaciji prostitucije? V Ljubljani?

Miodrag Djurdjević

Samo Resnik se še zmeraj ni obesil.



TRIBUNIN OTOLABOR



Dr. Dimitrije Rupel je zavrnil povabilo na uraden obisk v Izrael. Zato pa je sprejel povabilo Južne Koreje. Tja ga bo spremljala tudi njegova Meta. Dežurni pregovor: čim dlje, tem bolje.

Predsednik slovenske skupščine dr. Frank Butcher odhaja na obisk v Ameriko. Tam mu ameriški Slovenci pripravljajo veliko slavlje. Hudič je samo v toliko, da se mu že sedaj tresejo gate ob misli, da koga med njimi spomin še ni popolnoma zapustil. Kritična točka je 1945.



Milan Kučan se je zasebno odpravil v Izrael. Tam ga je, seveda zasebno, sprejel Jicak Šamir. Dežurni pregovor: povej mi, s kom se družiš, in povem ti, kdo si. Uradni prevajalec je bil Mladen A. Švarc.

Cicciolina se je te dni mudila na smim prijateljskem obisku v republiki Sloveniji. Glavji je priredil predsednik slovenske skupščine Janez Bučar. Med drugim so jo smeli vsi udeleženci žura tuja pobožati. Ob tej priložnosti smo prvič videli Janeza nasmejanega. Milana Aksentijevića so pustili pred vratnje masčevalno spraskal z nohti.



Kdor je gledal tretji TV dnevnik Televizije Slovenija v soboto, 20. oktobra, je verjetno resno podvomil v točnost navedb v prejšnjem Fotolaborju, da Matjaž Tanko popije povprečno osem piv na dnevnik. To soboto je svojo dozo vsaj podvojil. Še sreča, da ima njegov stol naslonjalo, ker bi nič hudega sluteči gledalci lahko posumili na državi udar, ko bi zagledali nesrečnega Tanka, kako se zvrtača vznak.



Demosovo trobilo Demokracija je v resnih škripcih. Bojanu Korsiki so »spizdili« takorekoč vsi sodelavci. In to zaradi tega, ker so njihovi honorarji narasli do te mere, da so se vsi lahko v miru preselili na Havaje. Za denar, ki ga Magellan dolguje ljubljanskim študentom, pa se lahko vsi skupaj obrišemo pod nosom. Trenutna naklada Demokracije je 243 izvodov.

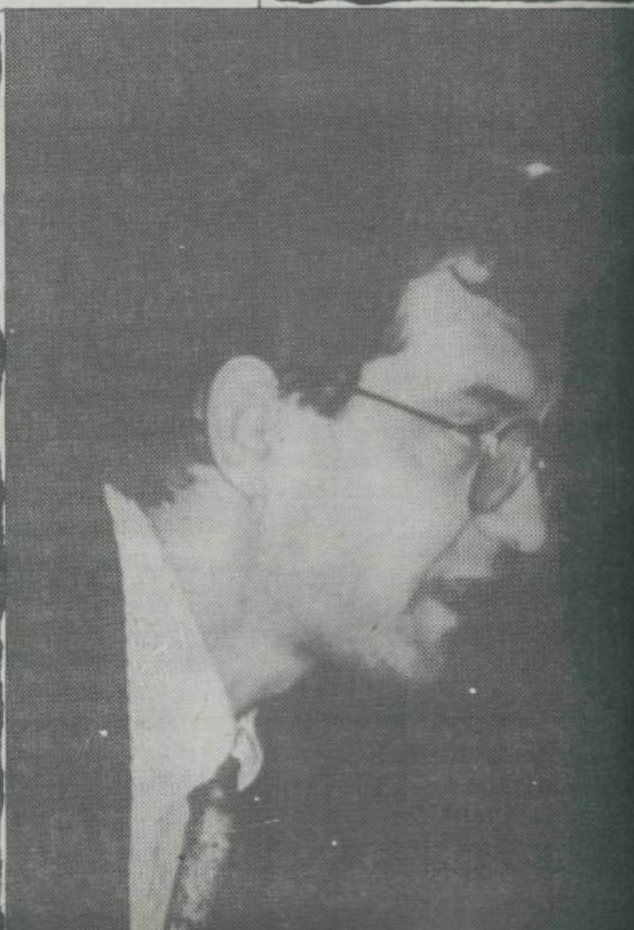
Rajko Pirnat zama skuša prepričati slovenskega javnega tožilca Mariša Birso, naj zasliši harske eksekutorje. Neke dama z vzdevkom Tatyana je na javnem mestu rekla: »Naj dokažejo, če morejo!«



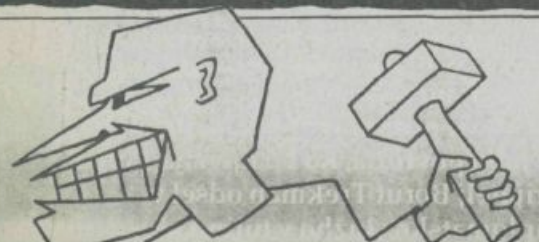
Zaradi poslabšanja varnostnih razmer v Burkini Fasso se slovenski notranji minister Igor Bavčar iz varnostnih razlogov vozi takorekoč samo še s helikopterjem.



O Meti Rudolf-Rupel tokrat nič novega. Ponavljajo se zmeraj enaki škandali. Očitno ji primanjkuje domišljije. Morda se ji bo povrnila, ko bo njen najboljši prijatelj Borut Trekman odšel v diplomatsko službo v tujino.



Prebivalci Grosuplja vedo povedati, da sta družini Grubelič in Janša v izredno dobrih odnosih. Več kot to ne bi bilo dobro povedati.



ŠTUDENTSKI CENTER ali KAJ TI JE DEKLICA, ZAKAJ SI TAK ZMATRANA...

Nič ni ni, nič, le srce me boli, ko vidim, kaj nam bodo storili. Zadnjič sem prebrala, da po novem domskem redu, o katerem sploh nismo razpravljali in so ga sprejeli po t.i. hitrem postopku, MORAM prijaviti vse ljubimce, ki me bodo obiskali po

1 uri ponoči. Se pravi, da bom morala ordinirati bolj zgodaj, treba bo tudi žurirati bolj zgodaj in popoldanska predavanja bom kar spustila... Moj prispevek k redu v študentskih domovih...

HOPLA

V BEOGRADU SI NIHČE NE UPA NASPROTOVATI MINISTRU ZA IZOBRAŽEVANJE, DR. DANILU Ž. MARKOVIĆU

Gospod Marković sicer ni v sorodu z gospodično dr. Mirjano Marković Milošević, je pa drugače povezan z njo. Ko je bil še profesor na Univerzi v Kragujevcu, je gospa Miloševićeva pri njem doktorirala. Ker je gospa širokosrčne narave (bojda na njenih belih grudih večkrat počivajo študentje, ki so ji všeč), se ga je spomnila tudi sedaj, ko je "bog i batina u Srbiji". Postavila ga je na ministrski stolček in tam sedaj lahko počne, kar se mu zljubi. Tako se mu je zljubilo uvesti visoke vpisnine za vse ponavljalce in izredne študente, ter tiste, ki vpisujejo magistrski študij. Tako boste za vpis podiplomskega študija na Pravni fakulteti v Beogradu odšteli 12.000,00 dinarjev. Da, točno 12 starih milijard. Za ponovni vpis na filološki fakulteti 3.500,00 din in za študij ob delu na arhitekturi 12.000,00 din. Poleg tega ima minister dr. Danilo Ž. Marković v arsenalu pedagoških norosti tudi to, da kot profesor na Fakultetu političkih nauk dela samo za "rano ranioco", se pravi za tiste študente, ki se držijo reka "rana ura, zlata ura". Na njegov izpit je treba priti točno ob 6.30 zjutraj, v nasprotnem primeru te, ko npr. zaspiš, po domače povedano "odjebe". Ko je kot direktor neke stanovanjske zadrage v Kragujevcu v dobrih starih

časih pred antibirokratsko revolucijo

kraдел, so ga po kratkem postopku zamenjali, danes pa... Študentje mirno prenašajo take neumnosti. Protestirali so samo študentje filološke fakultete in dosegli, da se je vpisnina za ponavljalce znižala s 7.000,00 din na 3.500,00 din, ostali pa očitno protestirajo samo, ko gre za Kosovo. To so zares pravi humanisti, ksrcu si bolj jemljejo tuje kot svoje probleme, ali pa je morda standard beograjskih študentov tako visok, da jih take denarne restrikcije ne prizadenejo. Bogsigavedi, drži samo to, da si česa takega ministri pri nas ne bi mogli privoščiti. Ko gre za denar, znorimo, tako da na jugu upravičeno trdijo, da smo "ko Švabe", pa čeprav si nismo izmislili ne hladilnika in ne štedilnika, ampak samo konfederacijo, kot je pred kratkim dejal Emir Kusturica. "Zafrustriran Bosanc", bi se glasil odgovor na zidu v Tivoliju...

HOPLA

MISLIM, TOREJ SEM,...VSAJ MISLIM TAKO

Piše (če ga še niso zbrisali) na enem od grafitov, ki se zadnje čase pojavljajo na zidovih okoli Tivolija. Grafit je pač sad šolskega sistema, ki je človeka od Cogito, ergo sum pripeljal do tega, da več ne ve, ali sploh še kaj misli, oziroma, ali sploh še lahko misli, ali zna misliti in ali sploh misli. Ergo, če malo zvulgariziramo Descartesa (to pa že stoletja počnejo brihtne glave all over the world): "Ne mislim, torej me ni." Tisti, ki je to napisal, ugotavlja, da v takoimenovanem svetu "ratia" ne obstaja. Če pa pogledamo, da je to njegovo pisanje produkt našega šolstva, lahko spet vulgar- no (saj je konec koncev naše celo življenje ena "vulgarija") sklepamo (matematiki bi me poslali v osnovno šolo, ampak ne v to, v kako boljšo, kjer me bodo naučili sklep- nih računov), da naša šola v svetu "ratia" ne obstaja. Se pravi, da ni racionalna, torej, kaj lahko spet zaključimo iz tega? Kaos, stihija, ... (glejte Franca Verbinca, Slovar tujk)...

UNIVERZA, KDAJ TI BODO ZARES SPREMENILI IME?

Edvard Kardelj je mrtev, živeli TOZD Univerze v Ljubljani. Na večini smeri Edijeve univerze so letos spremenili

programe, pa čeprav po osnovnem pravu te pravice nimajo. Glede na to, da je tajnik Univerze postala (končno smo jo dočakali) pravica, lahko upamo (in to iskreno), da se take stvari v bodoče ne bodo dogajale. V vsakem primeru pa lahko pritožbe v zvezi s spremembami pošiljate naravnost na Univerzo in to kar prorektorju za študentske zadeve. Da bo imel kaj napisati v poročilo čez deset mesecev... Prav tako lahko taisto poročilo pošljete tudi prorektorju za študijske zadeve, gospodu Boštjanu M. Zupančiču, tako da bo lahko tudi on napisal v poročilo kaj s svojega področja, ne pa samo "protokolarne zadeve"...

HOPLA

ZAKON O UNIVERZI, KDAJ BOŠ PRIVEKAL NA DAN?

Po vseh peripetijah, kijih je študentska organizacija imela z zakonom, ji je končno uspelo dati svoje pripombe in predloge.....odvisno pa, če jih bodo upoštevali, saj nas izkušnje učijo, da pripombe oblast rada sprejme, koliko pa jih noter da... je že drugo vprašanje. In ker ni nobena oblast dobra, tudi od te ne gre pričakovati čudežev!

HOPLA

IN ZAKAJ MI NOBEDEN NE PIŠE, DA SEM GA V HOPLA ZADNJIČ POSRAL?

Lepe študentke, vem, da ni treba da ste tudi pametne, ampak če me že ne mislite kritizirati, potem to še ne pomeni, da mi ni treba pisati. Upam, da boste pisale v mojo rubriko, še bolj pa, da mi boste zraven poslane kako fotko. Prosim, naj se katera prijavi tudi na natečaj za tanajlepšo študentko v Jugi. Bova šla skupi v Novi Sad.

No, pametni študentje, poslal sem ga, ko sem trobezljaj, da Šešelj spada med beograjske obtožence. TONI RES. Špilal je baje tudi Zenica blues...ko zna

JA, ZOLTAN, sigurno ne.

ŠTUDENSKA ORGANIZACIJA UNIVERZE V LJUBLJANI

RAZPIS

Spoštovani!

Na podlagi naloga predsednika študentskega parlamenta z dne 15.10.1990 odpira volilna komisija pri ŠOU Ljubljana kandidacijski postopek za predsednika in člane študentske vlade.

Kandidature za člana študentske vlade morajo biti oddane na volilno komisijo ŠOU Ljubljana najkasneje do torka, 6.11.1990 do 15. ure. Ta kandidatura mora vsebovati ime in priimek kandidata, datum rojstva, letnik in smer študija, naslov stalnega in začasnega bivališča, telefonsko številko, mesto, za katerega kandidira v vladi, in okvirni program, ki ga predlaga, potrjeno o vpisu v tekoče šolsko leto, izjavo, da soglaša s svojo kandidaturo in podpis kandidature.

Predvidena mesta v študentski vladi so:

- podpredsednik;
- tajnik;
- član, zadolžen za mednarodno dejavnost;
- član, zadolžen za informiranje ter časopisno - založniško in radiodifuzijsko dejavnost;

- član, zadolžen za študijsko problematiko;
- član, zadolžen za kulturno - izobraževalno dejavnost ter javne in druge prireditve;
- član, zadolžen za športno dejavnost študentov;
- član, zadolžen za socialno - ekonomska vprašanja študentov in vprašanja študentskih domov;
- največ šest članov brez listnice.

Kandidature za predsednika vlade morajo biti oddane najkasneje do petka, 16.11.1990 do 15. ure. Te candidature morajo vsebovati ime in priimek kandidata, datum rojstva, letnik in smer študija, naslov stalnega in začasnega bivališča, telefonsko številko, predlagano poimensko sestavo vlade izmed dospelih kandidatov za člane vlade, podroben program za vladno kot celoto in po resorjih, eventuelno uvedbo novih resorjev, potrjeno o vpisu v tekoče študijsko leto, izjavo, da soglaša s svojo kandidaturo, podpis kandidature zase in predlagane člane vlade.

Volilna komisija pri ŠOU v Ljubljani,

Jože Stibilj

POJASNILA K NAČINU FORMIRANJA ŠTUDENTSKE VLADE

Način formiranja nove študentske vlade vsebuje v svojem konceptu nekaj bistvenih novosti, zato mislim, da ni odveč nekaj dodatnih pojasnil.

Vlado sestavljajo predsednik, podpredsednik, tajnik in 6 članov, ki pokrivajo ravno toliko obveznih resorjev. Poleg tega je lahko v vladi še največ 6 članov brez svojih resorjev, ki jih lahko predsednik dodeli kot pomoč posameznim resorjem ali pa jim zaupa samostojne aktivnosti. Parlament lahko na predlog izvoljenega predsednika vlade uvede dodatne vladne resorje.

Odpravljen je tudi mehanizem evidentiranja, zato se kandidati za razpisana mesta kandidirajo SAMI, s tem, da kandidati za člane vlade postanejo uradni kandidati takrat, ko jih eden izmed kandidatov za predsednika vlade uvrsti v svojo ekipo. Iz tega sledi, da kandidati za člana vlade s tem, ko dostavijo svojo kandidaturo, sami pokažejo pripravljenost sodelovati v vladi na področju, za katerega kandidirajo.

Kandidature za člane vlade razen za predsednika vlade morajo biti dostavljene na volilno komisijo ŠOU Ljubljana najkasneje do torka 6. 11. 1990 do 15. ure. Vsebina kandidaturne je podrobno opredeljena v razpisu. V dveh dneh po tem roku bo volilna komisija vse dospele candidature objavila na uradni oglasni deski na ŠOU Ljubljana.

Kandidature za predsednika vlade morajo biti z vso potrebno vsebino, ki je opredeljena v razpisu, dostavljene na volilno komisijo ŠOU Ljubljana najkasneje do petka, 16. 11. 1990 do



Člani volilne komisije na delu

15. ure. Kandidati morajo v svoji kandidaturi dostaviti tudi predlog za poimensko sestavo vlade izmed dospelih kandidaturne za člane vlade. Tudi te candidature bodo objavljene na oglasni deski ŠOU Ljubljana.

Kandidati za predsednika vlade lahko pred previdenim rokom dostavijo nepopolne candidature in s tem postanejo upravičeni do tehnične pomoči na ŠOU Ljubljana. Taka kandidatura mora vsebovati vse, kar je predvideno v razpisu, razen predloga poimenske sestave vlade in podrobnega programa vlade v celoti in po resorjih. ŠOU nudi tem kandidatom tudi vse potrebne in-

formacije. Seveda pa morajo svoje candidature dopolniti do predvidenega roka.

Volilna komisija pri ŠOU Ljubljana bo predvidoma v tednu od 19. do 23. novembra organizirala javno soočenje kandidatov za predsednika vlade, ki bodo lahko nastopali sami ali pa skupaj s kandidati, ki so jih predlagali za člane vlade.

Parlament bo zasedal predvidoma teden kasneje in bo najprej izvolil predsednika vlade. Potem bo parlament izvolil posamezne člane vlade na predlog izvoljenega predsednika vlade, in sicer vsakega posebej.

Vse morebitne nejasnosti okrog samega postopka smo pripravljene na volilni komisiji ŠOU Ljubljana tudi osebno pojasniti posameznim interesentom. Dobite nas na predsedstvu ŠOU Ljubljana, Kersnikova 4, v prvem nadstropju.

Jože Stibilj

TEATRA, PROSIM!

Potem, ko so sezono začela v glavnem že vsa gledališča, so prvo premiero v Slovenskem mladinskem gledališču postavili v četrte, 11. oktobra. Gre za »ljudske igre«, kakor je dramatisacijo Bútalcev Frana Miličinskega poimenoval scenarist te predstave, Ivo Svetina. Če je literarna predloga dobra, potem je dramatisacija za pričujočo predstavo toliko slabša. Monotoni dialogi, ki vodijo v dolgočasje in neprestano ponavljanje, predstave ne morejo narediti dobre, kakor se je imel priložnost prepričati režiser - debitant Zdravko Zupančič. Le-ta je tekst le še potenciral, kar ga je (pa ne le njega, temveč kar celotno predstavo) pripeljalo do predstave z obilo nepotrebnega govorjenja. Podobna je zadeva s sceno in kostumi (Eka Vogelnik), ki so skrajno neizvirni (da so ženske ritaste in moški vampasti ter zaripli, vemo prav dobro vsi) in zanimivi le za otroško publiko, kateri naj bi bila predstava v prvi vrsti tudi namenjena. Premalo izraznih možnosti je režiser omogočil med drugim tudi koreografiji (Ksenija Hribar), ki je v tej predstavi praktično ni niti zaslediti. Vse je statično, brez pravega ritma in suhoparno. Še več, prava mora je spremljati predstavo, če se moraš neprenehoma presedati iz ene ritnice na drugo, da s tem ublažiš bolečine, katerim je izpostavljeno telo. Skratka, slaba predstava, za katero največ krivice nosi režiser, ki se je vse preveč posvečal včasih že prav nesmiselnim in humorno bedastim dialogom.

Pohvalne besede zaslužijo le igralci, čeprav so tudi pri tem dovoljene izjeme. Mislim predvsem na statično igro načelnika gasilcev (Niko Goršič), ki se je a priori zadovoljil z vlogo, ki so mu jo narekovali dialogi in kostum. Ostali so svoje funkcije opravili z zadovoljivo mero kreativnosti, pri čemer izstopa vedno dobri Ivo Godnič (Cefizelj in »primadona« z rdečim klobukom). Bil je pravzaprav edini, ki je v svojo vlogo vnesel kolikor toliko giba in mimike. Sandi Pavlin kot karikirani župan Bútal je prav zabaven vendar proti koncu predstave vedno bolj dolgočasen, kar velja še za Marinko Štern (Katra), Olgo Grad (Marička), Mileno Grum (mati Zupanja), Pavleta Ravnohriba (butalski kmet v pravem pomenu te besede) in Daria Vargo (sin Jakec ali Jakupe). Malce izstopa Jožef Ropoša, ki če drugega ne, vsaj govori ne veliko, kar pa pove, pove z občutkom za vedrino in humor.

Potemtakem igra ni tisto, kar bi predstavo označilo kot kolikor toliko sprejemljivo. Najbrž bo kar držalo, da sta bila še najboljša od vseh strokovna sodelavca dr. Janez Bogataj in lektor Tomaž Toporišič. Po drugi strani pa zopet drži, da so nas v Slovenskem mladinskem gledališču že kar razvadili z dobrimi predstavami. Ampak, če sva lahko malce moralistična, kvaliteto je treba potrjevati vedno znova. Pa čeprav v Bútalah.

Tadej Čater in
Marta P. Zahojnik



IGRA SE IGRA,

Končno. Mi smo je še ena obletnica. Tokrat gre za dvajset let eksperimentalnega gledališča Glej. Čeprav se je praznovanje formalno končalo že na okrogli mizi o alternativnem teatru prejšnji teden v Equrni in predvsem na žuru, ki je tej debati ali panelni diskusiji, kakorkoli že vso stvar poimenujemo, sledil, se je Teden odprtih vrat (drug naziv za to obletnico) praktično končal v soboto, 20. oktobra, ko je bila na vrsti še zadnja predstava (repriza). Gre za predstavo plesa in igre, predstavo, ki ruši mit slovenskega nacionalnega teatra, predstavo Pesniki brez žepov Betontanc teatra in Glejeve koprodukcije, predstavo, ki jo je režijsko podpisal Matjaž Pograjc. Ali kot pravi sam: »...Našel sem dobre, zelo dobre ljudi, z različnimi izkušnjami, plesnimi ali gledališkimi in jih postavil skupaj, da bi se igrali... Mi ne govorimo, raje se igramo.« Še kako resnična je ta izjava, ki jo najdemo v gledališkem listu in ki jo je zapisal režiser sam. Namreč, Pesniki brez žepov niso nič drugega kot to. So igra (dobesedno), v kateri se veliko igra in plesov, v katerih se veliko pleše. Manj se sicer govori, ko pa se že, se to dela na način govorjenja. Nikakor pa ne govorčenja. Navsezadnje Dostojevski ni avtor, ki je govoril. Tale narativni del predstave se zdi morda celo odvečen, vendar je resnici na ljubo najvažnejši del predstave. Je neke vrste sinopsis, ki je potreben, da bi imela vsa stvar nek rep in glavo. Za to celotno podobo je poskrbel (ob režiserjevi pomoči, seveda) odlični Davor Herga, ki s svojo postavo in glasom kar kliče po nasilju. Kajti predstava se ne igra v Gleju na Gregorčičevi 3, temveč v kleti ex Poljanske gimnazije. Ozek hodnik, v katerem igrajo in plešejo predstavo, je nadvse klavstrofobičen. Idila petih ljudi, sicer igralcev Blažke Müller, Janje Majzelj, Alme Blaganič, Mateja Recerja in Igorja Draganja, je porušena, ko v ta samo njihov svet vstopi tujec. Pravzaprav niti ne vstopi, ampak kar vdre (asociacije na gledališke poetike Brigad lepote gledališča Heliosa - vdor realnega). In - ali v ta prostor ne vdre tudi publika? Najbrž že. Ali ni tudi publika tisti tujec, tisti vsiljivec, ki je vdrl v nek fiktivni naravni red, kjer teče življenje naprej brez vsakršnega vmešavanja s strani? In če je bilo potrebno »uničiti« fiktivnega tujca v drugačni obleki in z drugim jezikom, potem je po neki logiki treba uničiti tudi realnega tujca, torej publiko. Uničenje takšno ali drugačno je izviselo, kar pa ni prav nič narobe. Prav nasprotno, »uničen« je bil fiktivni tujec, medtem ko je bil naravni tujec tega »uničenja« prikrajan. In prav je tako. Zaradi tega in samo zaradi tega lahko rečemo, da je predstava Pesniki brez žepov nedvomno najboljša ter najbolj polna in pravoverni Glejeva oziroma glejevska predstava prejšnje sezone.

Če k vsemu temu dodamo še glasbeni del predstve, ki je bil tokrat stvar Mitje Vrhovnika Smrekarja in Godalnega kvarteta Enzo Fabiani (alpska »štimga« harmonike, afriški ritmi, torej razbijajoči ritmi bobnov z eno besedo, ujemajoči se zvoki dveh violin, viole in violončela zvenijo kot en sam instrument - kolektiv petih igralcev deluje kot en sam igralec) potem je stvar precej zaključena.

Če k vsemu temu dodamo še glasbeni del predstve, ki je bil tokrat stvar Mitje Vrhovnika Smrekarja in Godalnega kvarteta Enzo Fabiani (alpska »štimga« harmonike, afriški ritmi, torej razbijajoči ritmi bobnov z eno besedo, ujemajoči se zvoki dveh violin, viole in violončela zvenijo kot en sam instrument - kolektiv petih igralcev deluje kot en sam igralec) potem je stvar precej zaključena.

Če k vsemu temu dodamo še glasbeni del predstve, ki je bil tokrat stvar Mitje Vrhovnika Smrekarja in Godalnega kvarteta Enzo Fabiani (alpska »štimga« harmonike, afriški ritmi, torej razbijajoči ritmi bobnov z eno besedo, ujemajoči se zvoki dveh violin, viole in violončela zvenijo kot en sam instrument - kolektiv petih igralcev deluje kot en sam igralec) potem je stvar precej zaključena.

Marta P. Zahojnik

P.S. Betontanc, srečno v Glasgouu.

PLES SE PLEŠE

DOBRI FANTJE LUMPI



ZDA, 1990. Irwin Winkler prod./Warner Bros.

Režija: Martin Scorsese.

Scenarij: Martin Scorsese, Nicholas Pileggi, po Pileggi-jevem romanu »Wiseguy«.

Fotografija: Michael Ballhaus.

Montaža: Thelma Schoonmaker.

Igrajo: Robert De Niro, Ray Liotta, Joe Pesci, Lorraine Bracco, Paul Sorvino, Frank Sivero, Tony Darrow, Mike Starr, Frank Vincent.

(Robert De Niro), nato pa se po njegov prestop iz zapornika (leta 1974) začne njegovo vztrajno propadanje, ko se zaplete v trgovino z mamilinami, zadnje FBI-ju izdajanje »dobrefante«. Stem sicer reši svojo kožo, a senotranje popolnoma sesuje, ko postane le eden izmed brezimne množice, popoln anonimnež, ničla...

Gre za fascinanten, mestoma precej brutalen in nasilen film, ki je v prvem delu (ko govori o Hillovem vstopu v svet mafijskega podzemlja in njegovem pridobivanju veljave v gangstrski hierarhiji) precej boljši kot v drugem delu, kjer niso zadosti opredeljeni vsi vzroki za Hillovo postopno obračanje hrbta donu Ciceru, »delo na svojo roko« in vse globlje propadanje. Robert De Niro je spet izredno interpretiral svojo vlogo, Joe Pesci je srhljivo prepričljiv kot na pol nori Tommy De Vito, Paul Sorvino pa deluje umirjeno impozantno v vlogi patriarhalnega dona Cicera. Glavni junak je v Liottovi upodobitvi odbijajoče hladen, brezčuten in do skrajnosti amoralen, ter v tem smislu spominja na brata Krays iz prej navedenega istoimenskega britanskega filma. Gledano iz čisto moralnega zornega kota so tudi leteli očitki na DOBRE FANTE, češ ali je v današnjem času smotno, da režiser Scorsesejevega dometa svoje napore posveča predstavljanju mafiozovih pogledov na svet okoli sebe (prim. SCREEN INTERNATIONAL), čeprav seveda nihče ne zanika nesporne kvalitete tega Scorsesejevega filma. Posebej velja pohvaliti prispevek Thelme Schoonmaker, ki je poskrbela za izvrstno montažo kot tudi posrečen izbor popularne glasbe, ki evokativno ilustrira 25-letni časovni razpon.

Za svoj film je Martin Scorsese na letošnjem festivalu v Benetkah prejel Srebrnega leva za režijo. Po dosedanjem izkupičku sodeč - samo v prvih dveh tednih predvajanja v ZDA/Kanadi so priigrali že 17.014.340 dolarjev - bo to verjetno tudi eden najbolj donosnih Scorsesejevih filmov sploh: celoten izkupiček za najemnino pri ZADNJI KRISTUSOVI SKUŠNJAVI znaša 3.739.150 dolarjev, PRI IDIOTSKI NOČI 4.400.000 DOLARJEV, ZA NEW YORK, NEW YORK 6.553.413 dolarjev, pri filmu ALICE NE ŽIVI VEČ TUKAJ 7.900.000 DOLARJEV, za POBESNELEGA BIKI 10.111.080 dolarjev in za TAKSISTA 12.569.000 dolarjev, doslej najuspešnejša pa je bila BARVA DENARJA 24.435.000 dolarjev.

Igor Kernel

SPORED LJUBLJANSKE KINOTEKE

Četrtek, 01.11.90

ZAPRTO

Petek, 02.10.90

UROČEN (SPELLBOUND), ZDA, 1945. Režija: Alfred Hitchcock. Glav. vl.: Ingrid Bergman, Gregory Peck, Rhonda Fleming, Leo B. Carroll, John Emery.

Sobota, 03.11.90

NICOLAS PHILIBERT V VOJNI IN LJUBEZNI (LES MARIÉS DE L'AN DEUX), Francija-Italija, 1970. Scenarij in režija: Jean-Paul Rappeneau. Glav. vl.: Jean-Paul Belmondo, Marlène Jobert, Laura Antonelli, Michel Auclair, Sami Frey, Pierre Brasseur (v barvah).

Nedelja, 04.10.90

NORA VOJNA BRATOV MARX / RAČJA JUHA (DUCK SOUP), ZDA, 1933. Režija: Leo McCarey. Glav. vl.: Groucho, Harpo, Chico in Zeppo Marx, Margaret Dumont, Louis Calhern, Edgar Kennedy, Raquel Torres.

Ponedeljek, 05.11.90

VELIKA ILUZIJA (LA GRANDE ILLUSION), Francija, 1937. Režija: Jean Renoir. Glav. vl.: Jean Gabin, Erich Von Stroheim, Pierre Fresnay, Dita Parlo, Marcel Dalio.

Torek, 06.11.90

REKA ZLEGA ČLOVEKA (BAD MAN'S RIVER), Italija-Spanija-Francija, 1972. Režija: Gene Martin. Glav. vl.: Lee Van Cleef, James Mason, Gina Lollobrigida, Diana Lorys, Jess Hahn, John Garko (v barvah).

Sreda, 07.11.90

MANHATTAN, ZDA, 1979. Režija: Woody Allen. Glav. vl.: Woody Allen, Diane Keaton, Meryl Streep, Mariel Hemingway, Michael Murphy. POHLEP (GREED), ZDA, 1923. Scenarij in režija: Erich Von Stroheim. Glav. vl.: Zasu Pitts, Gibson Gowland, Jean Hersholt, Dale Fuller, Chester Conklin.

Četrtek, 08.11.90

IZPOVEM SE (I CONFESS), ZDA, 1953. Režija: Alfred Hitchcock. Glav. vl.: Montgomery Clift, Anne Baxter, Brian Aherne, Karl Malden, Dolly Haas, O.E. Hasse.

Petek, 09.11.90

PROSTOR NA SONCU (A PLACE IN THE SUN), ZDA, 1951. Režija: George Stevens. Glav. vl.: Elizabeth Taylor, Montgomery Clift, Shelley Winters, Anne Revere,

Biseri za ogrlico

VOJNA IN MIR TER ARISTOKRATI IN PLEBEJCI

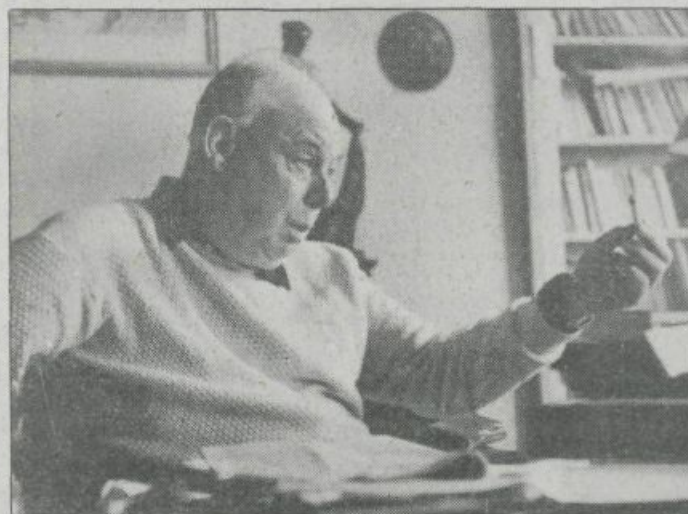
Ponedeljek, 5.11.1990

VELIKA ILUZIJA (*La Grande Illusion*) (glej spored)

V ciklusu »Najboljši filmi vseh časov« se bomo med drugimi srečali tudi z režiserjem Jeanom Renoirjem (1894-1979). Njegov oče je bil francoski impresionistični slikar Auguste Renoir (1841-1919). Ker je odraščal v okolju z očitnimi razredno/stanovskimi razlikami (služabniki, ki so bili modeli njegovemu očetu, nasproti aristokraciji in intelektualcem/umetnikom tiste dobe), ga je močno prevzela tema »gospodarjev in hlapcev«, ki je na takšen ali drugačen način prisotna v vseh njegovih filmih. Renoir je začel svojo kariero kot prodoren avantgardni režiser, njegova dela sprva združujejo nemški ekspresionizem s francoskim impresionizmom, kombinira Ericha Von Stroheima (ki je na Renoirja močno vplival s svojim veseljaškim, sarkastičnim upodabljanjem okrutnosti) z Zolajem, upodablja sanjski in pravljичni svet. VELIKA ILUZIJA spada v Renoirjevo »realistično« obdobje. Gre za značilen Renoirjev film v smislu, da govori o eni stvari, resnična poanta pa je v nečem drugem. Po eni strani je to predvsem ganljiva pacifistična obsodba vojne, toplo in humano sporočilo torej in kot takšnega so film v času njegovega nastanka tudi navdušeno pozdravili. Po drugi strani pa imamo opravka s prikazom antagonizma med pripadniki različnih družbenih slojev na isti strani vojne frontne črte in s sočasnim razumevanjem med ljudmi istega stanu, ki presega deklarirano sovražnost v vojni sprtih strani: markiz de Boieldieu (Pierre Fresnay) je bližji junjerju Von Rauffensteinu (Erich Von Stroheim, ki je tudi koscenarist filma) kot pa preprostem mehaniku Maréchal (Jean Gabin); Kljub jezikovni pregradi se človek iz ljudstva, Maréchal, bolje razume z nemško kmetico (Dita Parlo) kot pa s svojim tovarišem na begu iz jetniškega taborišča, židovskim bankirjem (Marcel Dalio) (njun beg omogoči De Boieldieu, ki zato žrtvuje svoje življenje).

VELIKA ILUZIJA torej ni toliko iluzija vojakov, ki so verovali, da bo »La Grande Guerre« poslednja vojna, temveč predvsem iluzija, da bi se vojaško bratstvo in tovarištvo mogla nadaljevati tudi v miru: Maréchal bo namreč ponovno postal samo mehanik-proletarec, bankir pa »umazani Žid«. Gospodarji bodo še naprej gospodarji in hlapci bodo hlapci.

I.K.



Jean Renoir, režiser filma VELIKA ILUZIJA



Raymond Burr, Fred Clark, Keefe Brasselle.

Sobota, 10.11.90

OBRAČUN PRI O.K. CORRALU (GUNFIGHT AT THE OK CORRAL), ZDA, 1957. Režija: John Sturges. Glav. vl.: Burt Lancaster, Kirk Douglas, Jo Van Fleet, Rhonda Fleming, John Ireland, Earl Holliman (v barvah).

Nedelja, 11.11.90

ŠERIF V NEW YORKU (COOGAN'S BLUFF), ZDA, 1968. Režija: Don Siegel. Glav. vl.: Clint Eastwood, Lee J. Cobb, Susan Clark, Don Stroud, Betty Field, Tom Tully, Tisha Sterling (v barvah).

Ponedeljek, 12.11.90

BEŽNO SREČANJE (BRIEF ENCOUNTER), VEL. BRITANIJA, 1945. Režija: David Lean. Glav. vl.: Trevor Howard, Celia Johnston, Stanley Holloway, Joyce Carey, Cyril Raymond.

Torek, 13.11.90

OSVAJANJE DIVJEGA ZAHODA (HOW THE WEST WAS WON), I. in II. del, ZDA, 1962. Režija: John Ford, Henry Hathaway, George Marshall. Glav. vl.: Henry Fonda, John Wayne, Lee J. Cobb, Karl Malden, George Peppard, James Stewart, Carroll Baker, Debbie Reynolds, Richard Widmark, Lee Van Cleef (v barvah).

Sreda, 14.11.90

WEEKEND V DUNQUERQUEU (WEEKEND A DUNQUERQUE), Francija-Italija, 1964. Režija: Henri Verneuil. Glav. vl.: Jean-Paul Belmondo, Catherine Spaak, Georges Geret, Pierre Mondy, Marie Dubois, François Perrier (v barvah). ALELUJA (HALLELUJAH!), ZDA, 1929. Režija: King Vidor. Glav. vl.: Daniel Haynes, Nina Mae McKinney, William Fountaine, Fannie Belle De Knight, Harry Gray.

Četrtek, 15.11.90

SOKOLOV PLEN (LA RESA DEI CONTI/THE BIG GUNDOWN), Italija-Spanija-ZDA, 1966. Režija: Sergio Solima. Glav. vl.: Lee Van Cleef, Thomas Milian, Luisa Rivelli, Walter Barnes (v barvah).

Prosimo občinstvo, da ne zamuja predstav. Kinoteka si pridruže pravico do spremembe programa.

Ki No Vice

NOVI SLOVENSKI FILM

17. oktobra je bila v projekcijski dvorani VIBA FILMA tiskovna konferenca pred pričetkom snemanja novega slovenskega filma **SRČNA DAMA** (DNEVI ZMAGOSLAVJA), koprodukcije med dvema filmskima hišama iz Ljubljane, E-MOTION FILMOM (dejanski nosilec projekta) in VIBA FILMOM (tehnične usluge in post-produkcija); JADRAN FILM nudi laboratorijske usluge, kot distributer pa nastopajo LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI (za področje Slovenije) in KINEMATOGRAFI ZAGREB (ostala Jugoslavija).

Kot je povedal režiser filma Boris Jurjašević (poznamo ga po LJUBEZNI BLANKÉ KOLAK, 1987, glav. vl. Mira Furlan), gre v bistvu za žanrski film, kombinacijo kriminalke in melodrame. Ekipo sestavljajo še Jože Dolmark, Stojan Pelko (scenarista), Zoran Hochstätter (direktor fotografije), Dušan Milavec, Tugo Šušnik (scenograf), Zvonka Makuc (kostumografinja), Andrija Zafranović (montažer) ter igralci Svetozar Cvetković, Vladica Milosavljević, Ivana Kreft, Nathalie Devaux, Radko Polić, Mustafa Nadarević in Ivica Pajer. **SRČNA DAMA** pripoveduje o Franciju/Frenku (Svetozar Cvetković), ki mu njegova kriminalna preteklost preprečuje, da bi v miru živel s svojo družino, ženo Palmo (Vladica Milosavljević) in hčerko Pio (Ivana Kreft). Francijeva nekdanja kriminalna kolega, Boris in Laki (Radko Polić, Mustafa Nadarević), ga namreč izsilujeta, saj je Franci med partijo kart v zaporu zastavil nič manj kot svojo lastno ženo... Glede na zvrst filma in upoštevaje res impresiven seznam uveljavljenih igralcev (ki v filmu govorijo v treh jezikih: slovenskem, srbohrvaškem in francoskem), so najbrž upravičena pričakovanja Borisa Jurjaševića, ki filmu napoveduje uspeh na našem tržišču.

Prva klapa **SRČNE DAME** je padla 18. ok-

tobra na trajektu, ki pluje med Livornom (Italija) in Bastio (Francija), snemanje se nadaljuje na Korziki, kjer bo posneta približno polovica filma, preostali del pa nato v Ljubljani. Po besedah Borisa Jurjaševića in Danijela Hočvarja (producenta E-MOTION FILMA) bo film spomladi naslednje leto že pripravljen na premiero.

SPORED LJUBLJANSKIH KINEMATOGRAFOV

• V **UNIONU** bo 8. novembra slovesna premiera filma **DNEVI GRMENJA** (Days of Thunder), 1990, distr. UIP/Inex film), režija Tony Scott, glav. vl. Tom Cruise, Robert Duvall, Nicole Kidman. Sledila mu bo letošnja »neodvisna« mega-uspešnica v ZDA, **Teenage Mutant Ninja Turtles** (proizvodnja Golden Harvest); »ninja-želvice« so v ZDA/Kanadi priigrale preko 130.000.000 dolarjev!

• V **KOMUNI** bomo po **DOBRIH FANTIH** (Goodfellas, 1990; r. Martin Scorsese, distr. Warner Bros./Beograd film - posebej predstavljen v tej številki **TRIBUNE** - videli še eno letošnjo ameriško uspešnico: **DUH** (Ghost, 1990).

• V **BEŽIGRADU** se bosta iztekala **DICK TRACY** in **ČEDNO DEKLE**.

• Na **VIČU** bodo prikazovali **ŠTUDENTKO** (L'étudiante/La Boum 3, 1988, distr. Kinema), s katero sta tretjič sodelovala očarljiva Sophie Marceau (v vlogi Valentine) in režiser Claude Pinoteau; sledila bosta **ŠKANDAL V HOLLYWOODU** (Sinset, 1988; distr. Columbia-Tri-Star/Beograd film), režija Blake Edwards, glav. vl. Bruce Willis, Mariel Hemingway, Malcolm McDowell ter **ZLOČINI IN PREKRŠKI** (Crimes and Misdemeanors, 1989; distr. Croatia film -

prikazan v okviru **FILM ART FESTA**), režija Woody Allen, glav. vl. Caroline Aaron, Alan Alda, Woody Allen, Claire Bloom, Mia Farrow, Andjelica Huston.

• V **ŠIŠKI** bosta po **AMERIŠKEM LOVCU** (American Hunter, 1988, režija Arizal) na sporedu filma **VSI ZMAGUJEJO** (Everybody Wins, 1990, distr. Zeta film, režija Karel Reisz, glav. vl. Nick Nolte, Debra Winger) in **MIAMI BLUES** (distr. Orion/Croatia film).

CANKARJEV DOM

V ponedeljek, 22. oktobra je bil v Linhartovi dvorani otvoritveni večer **FILM ART FESTA**, organiziran v sodelovanju z **DNEVI NEMEGA KINA PORDENONE**, prireditelji, ki se je iztekla malo pred pričetkom ljubljanske manifestacije. Po uvodnem nagovoru Jelke Stergel, direktorice festivala, in Mihe Zadnikarja, člana programskega sveta, smo videli dva filma, ki oba predstavljata pravo poslastico za ljubitelje nemega filma in nasploh filmske umetnosti. Prvi je bil *Wenn die Filmkleberin gebummelt hat*, kratka nemška burleska iz l. 1925, o mladi lepilki filmskega traku, ki zaradi sanjarjenja o predstojećem srečanju s svojim ljubim napačno zmontira film; prisrčno delce, pred kratkim na novo odkrito, podatkov o njegovem nastanku in o avtorjih takorekoč ni. Drugi film pa je bila že v prejšnji številki **TRIBUNE** napovedana satira o času ameriške državljanske vojne, **ROKE GOR!** (Hands Up!, prod. Paramount 1926, režija Clarence C. Badger). Po ogledu tega filma gledalcu ne preostane drugega, kot da pritrdi tistim poznavalcem, ki trdijo, da je bil Raymond Griffith toliko let po krivici zapostavljen. Omeniti velja še izvrstno glasbeno spremljavo Adriana Johnstona, Rossa Elliotta Browna in Mikea Robertsa, glasbenikov iz Velike Britanije.

I.K.

CHILDREN OF A LESSER GOD (Otroci manjšega boga)

Režija: Randa Haines.
Gl. vl.: William Hurt, Marlee Matlin, Piper Laurie, Philip Bosco.

Film je posnet po gledališki uspešnici (igrali so jo tudi pri nas) Marka Medoffa, ki je bil sam tudi koscerarist filma. Nov, mlad učitelj pride poučevati v zavod za gluho-neme. Tam spozna tudi mlado, vase zaprto in energično dekle, ki se iz protesta ne udeležuje pouka in vaj. Za učitelja je to seveda izziv. Junaka se zaljubita, postane ta ljubimica, a to še ne pomeni boljšega sožitja...

Delo je hvaležno zaradi pozornosti, ki jo namenja drugačnim, telesno prizadetim in njihove (ne)možnosti vključevanja v svet »neobremenjenih«. Je pa ta intimna drama bolj slika kot pa družbena kritika. Po kohezivnosti in še posebej zaradi problematike, ki jo obravnava, bi jo prej imeli za TV dramo, iz dediščine katere sicer režiserka izhaja (spominimo se njenega TV filma Nekaj z Amelijas Tedom Dansonom in Glenn Close). Lep filmček z dobrimi igralci! Matlinova je za vlogo v tem filmu dobila oskarja.

VIDEOTEKA

★ ★ ★ ★ ★
GALERIJA ŠČUC Štani trg 21 Ljubljana
pon - pet 16 - 21 tel: 216 540

SPACEBALLS (Smeh v vesolju)

Režija: Mel Brooks.
Gl. vl.: Mel Brooks, Rick Moranis, Bill Puffman, Daphne Zuniga, John Candy...

Brooks je do zdaj bolj ali manj uspešno parodiral musicala (Producenti), vesteme (Vročna sedla), klasične grozljivke (Mladi Frankenstein), thrillerje (na primeru del Alfred Hitchcooca - Visoka napetost), zgodovinske spektakle (Smešna plat zgodovine. I del), zdaj pa se je odločil parodirati tudi vesoljske znanstveno-fantastične uspešnice Hollywooda. Na zob je vzel predvsem slovito Lucasovo trilogijo Vojna zvezd.

Kako jo to opravi, je pravzaprav treba pregledati, saj skrajni ni opisljivo. Film je predvsem zelo zabaven (temu je tudi namenjen), saj v njem mogoči domislje, ki jih Brooks očitno nikoli ne znanjka. Edini problem je v tem, da film ne učinkuje kot celota, saj med posameznimi deli ni prave povezave. Ta problema pri Brooksu ni nov, zato kljub obilici smeha ostajata njegova najboljša filma Producenti in Mladi Frankenstein.

THE MEDUSA TOUCH (Dotik Meduze)

Režija: Jack Gold.
Gl. vl.: Lino Ventura, Richard Burton, Lee Remick, Harry Andrews.

V okvir kriminalke postavljena grozljiva zgodba o »demonškemu človeku z neverjetno sposobnostjo povzročanja smrti ljudi (ali še večjih katastrof) z mislijo. Učinkovanje je preprosto - zaželi si, da zoprt sosed izgin, in ta v najkrajšem možnem času umre »naključne« smrti. Vzrok neznan. Film bolj kot z grozljivostjo učinkuje s psihološko prepričljivostjo, kar so ustvarjalci dosegli z odlično igralsko zasedbo. Burton je v ospredju in lahko rečemo, da se je dobro vživel.

Vsekakor film ni kak poseben dosežek, a ker smo videli že veliko slabših grozljivk, lahko rečemo, da gre za presenetljivo solidno zadevo. Glede na to, da ga je režiral tak povprečen »obrnitnik«, kot je Gold (nekot snemalec), pa sploh.

M.K.

Foto: Lucas

FUGAZI

V nedeljo so v Rožni dolini pričeli žur *It's Not For Sale*, ki se jih bolj zagnani spomnite kot edine slovenske skupine z letošnjega NR 9000. Za razliko od prvega nastopa so tokrat delovali dosti bolj prepričljivo in konsistentno ter tako pustili kanček upanja, da se domači muziki le ne piše tako slabo. No, o tem morda kdaj drugič; dosti bolje se namreč piše ameriški, ki so jo ta večer kot že rečeno predstavljali in predstavili Fugazi. V Ljubljano so se vrnili dve leti po triumfalnem nastopu, ko so se predstavili kot popolnoma neznan bend in navdušili polno malo dvorano v menzi ŠN. Po treh vinilih (Fugazi, Margin Walker in 3 Songs) je končno izšla prva velika plošča *Repeater*, Fugazi pa so se napotili na promocijsko turnejo in tako tudi drugič zašli v Ljubljano. Sedaj že napol kultni bend so ravno tako kot prvič pripravili neposreden nastop brez odvečnih olepšav in efektov. Dve kitari, bas in bobni so tudi tokrat zveneli prepričljivo, Brendan Canty, Joe Lally, Ian MacKaye in Guy Picciotto pa so ponovno dokazali, da neverjetno dobro obvladajo instrumente, prav tako pa funkcionirajo tudi



Fugazi

Dve koncertni atrakciji sta se torej pripetili zapored. Prva v nedeljo, druga v ponedeljek. Obe skupini sta nastopili v Ljubljani drugič, prizorišča obeh nastopov skoraj ista. In to je tudi vse, kar imajo Fugazi in The Mission skupnega. Od tu naprej pa se pričnejo razlike; Fugazi so napredovali iz male dvorane v Menzi ŠN v veliko, The Mission pa iz velike dvorane v Hali Tivoli v malo.

vokalno. In tukaj postane vprašljiv tudi termin hard core, kajti Fugazi so nekaj več kot to. Po eni strani ostajajo zvesti rokovskim, seveda garažnim, tradicijam, podrugistranipasledijo početju No Means No. Vsaka skladba je torej svojevrstna poslastica za rokerje in seveda tiste, ki želijo nekaj več. Fugazi potemtakem niti ne potrebujejo kakšne posebne scene, kar se je tudi videlo. Cel koncert so namreč odigrali ob praktično isti osvetlitvi, na koncu pa se je zgodilo celo to, da so drugi bis odigrali ob prižganih lučeh v dvorani. In bilo je dobro.

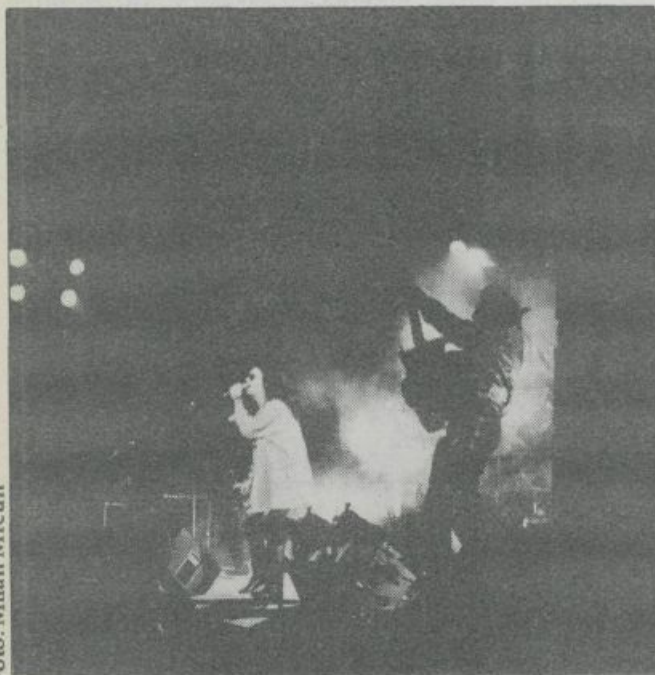
Naslednji večer pa so se na odru, seveda v hali Tivoli, prikazali The Mission, za katere je premik v manjšo dvorano več kot le simboličen. Polurni nastop so za ogrevanje odigrali Let 3, ki so imeli, kot se je kasneje izkazalo, boljši zvok kot zvezde večera, obenem pa tudi

boljši nastop. The Mission so si za začetek omislili kvazi klasiko in večje količine megle, ki pa se je razkadila hitreje kot "karizma" solidnega nastopa izpred dveh let. Kajti šele po nekaj skladbah je postalo jasno, da je od črnih "gotskih" misijonarjev ostalo bore malo in da so postali pravi zabavljaci. Torej degeresija, ki je tako očitna, da bodo ob naslednji priložnosti The Mission najverjetneje zaigrali v kateri od etabliranih ljubljanskih diskotek. Nastop je bil za objektivnega poslušalca namreč precej prozorna predstava, v kateri bi le težko našli kaj izstopajočega, pa še to bi bilo bolj negativno. Glavni akter je bil seveda Wayne Hussey, ki je za razliko od prejšnjega "cool" nastopa veselo poskakoval po odru, vabil publiko da maha in ploska, pokazal pa jim je celo, že najmanj tisočkrat preizkušen štos z vžigalnikom; uspelo mu je le enkrat in še takrat mu je zadevo sesul tehnik, ki se je pridno držal scenarija in maksimalno prižgal luči, ko je bilo število lučk v dvorani vsaj omembe vredno. The Mission so torej odigrali stare in nove pesmi ter priredili veselico za nekaj fanov, pa še ti tripajo v glavnem na priredbe. V prvem dodatku so seveda odigrali Like A Hurricane, v drugem pa so dokončno porušili vse kar so gradili od nastanka naprej. Najprej so odlično odigrali kabarejsko skladbo, na katero bi bila ponosna celo Liza Minelli in nadaljevali s skladbo Can't Help Falling In Love, ki so jo prepevali Shirley Bassey, Elvis Presley, Engelbert Humperdinck in na koncu celo Dani Maršan. V vrsto so torej stopili tudi The Mission, ki so za logičen konec nato postregli s priredbo The Stooges "1969". Skratka šmoren.

Tako se je torej končalo. Zvezde, ki to več niso, pa bi verjetno hoteli biti, in zvezde, ki to nočejo biti in zato tudi niso. Po nastopu Fugazi je jasno, da so Sonic Youth veliki, zvezde in celo pozerji. Kot tudi polovica tistih, ki so jih gledali in ki jih, hvalabogu, ni bilo v Rožno. Upam, da jih tudi na naslednjem nastopu Fugazi ne bo. Na ta način se človek na koncertu počuti dosti bolje, vsekakor pa bo to dober znak, da so Fugazi še zmeraj dobri.

Igor Ivanič

P.S. Kot vidite, sem na koncu skoraj popolnoma pozabil na misijonarje. Najbolje, da enako storite tudi vi.



Misijonarji v Tivoliju

& THE MISSION

Takole bi rekel: potem, ko ugotoviš, da se nikjer ne dogaja nič zanimivega razen morebiti v kinu Komuna (že zaradi tega, ker je dvorana vedno razprodana), vzameš v roke Stop ali sorodno publikacijo in skušaš med vrsticami TV programa najti kaj prebavljivega. Zaman. Kljub vsemu prižgeš TV in menjuješ programe, dokler ti ne pregori daljinski upravljalac. Potem obuješ škornje, oblečeš plašč in se napotiš v jesenski mrz in večerno meglo. Prideš do ob normalnih dneh prijetnega lokalčka, ki je po naključju odprt. V njem ob šanku nekaj obiskovalcev mrko zre v svoje pivo. Znanec, ki jih tam običajno srečaš, ni. Vrneš se domov in izvršiš lobotomijo s kalibrom 10,21. Ali pa, če nimaš orožnega dovoljenja, uporabiš vrv s svoje jahte, ki prezimuje v Portorožu, ali kakšno drugo vrv, če nimaš jahte, ki prezimuje v Portorožu. In si (z užitkom) rečeš: »Nič več!« Pika.

Ta uvod je bil potreben, da bi razumeli moje kar infantilno navdušenje nad minulo nedeljo in ponedeljkom. V nedeljo zvečer sem brez posebnega upanja obul škornje, oblekel plašč in se odpravil v mrzel jesenski večer. Oziroma v Študentsko naselje. Tam so godli hardkorovci, imenovani Fugazi. Sprašujete se seveda, kaj hudiča je tam iskal stari prdec Gary Gray, ki tripa na še starejše prdce, kot so Rolling Stones in Aerosmith. Ja, neki I.I., ki se sorazmerno pogosto pojavlja v mojih tekstih, me je prepričal, da so Fugazi čisto kul. Pa itak je bila nedelja in sem si rekel, da je vseeno bolje, da me maltretirajo tam neki hardkorovci, kot da moja jahta, ki prezimuje v Portorožu, os-

... KO Z UŽITKOM REČEŠ:

Nedeljski in ponedeljski, torej ponedeljkovi večeri so na sončni strani Alp, potem ko sonce zaide (ker je pač večer), najbolj depresivni trenutki življenja. Človek enostavno ne ve, kam bi sam s seboj. Kulturno in zabavno življenja je na psu, diskoteke eksperimentirajo z matinejami za cicibane, spodobne gostilne pa počivajo. Oziroma vsaj dobršen del le teh: v tistih, ki so odprte, se potem nabere nenavadna mešanica tistih, ki so sicer razkropljeni po različnih punktih najtlajfa. In bi se človek najraje zatekel v toplo naročje matere televizije. A kaj, ko so tamkajšnji programski magi mnenja, da mora biti tudi program v teh dveh večerih v skladu s splošnim razpoloženjem. Tokrat izjemoma ne mislim samo na proslulo slovensko televizijo, temveč tudi na satelitske programe, kjer nas skušajo zabavati z duhamornimi kobajagi razvedrilnimi oddajami za populacijo od 0,7 do 777 let, nemškimi mjuzikli in avstrijskimi komedijami iz šestdesetih let. Madžarska televizija je bila še pred kratkim tako radikalna, da ob ponedeljskih sploh ni oddajala programa. Potem pa so se čudili, da so evropski prvaki v samomorih. Ja, samomorih. Prav o tem bo namreč tokrat tekla beseda.



NIČ VEČ!

tane brez vrvi. In potem se presenečen ugotovil, da so Fugazi res čisto kul. Na licu mesta (on the face of the place) je omenjeni I.I. pristavil tudi, da so Sonic Youth proti njim »p...in d.m.«. Sem se še kar strinjal.

Ker se dobrega razpoloženja ne izplača tako zatreti, sem se po koncertu odpeljal v Sax Pub. Na en drink, sem si mislil. Tam so v kotu ob šanku muzicirali Quatebriga, pomagal pa jim je gospod, ki se menda piše Braco Doblekar. Lepo. V Saxu sem srečal tudi staro znanko, ki me je spomnila, da v K 4 prepeva Anja Rupel. In tako sva se zapeljala še v Roza disco. Bilo je čisto prijetno, le nekaj znank, ki sem jih srečal, je bilo razočaranih, ko sem jim vseskozi negativno odgovarjal na ponavljajoča se vprašanja, ali me je že kateri skušal osvojiti. Ampak večer je bil vsseno kul. Pomislite - bila je nedelja!

Ponedeljek pa tudi ni dosti zaostajal. Začelo se je z The Mission. O tem, da je bil njihov koncert k...v, lahko berete v nekem drugem članku v tej številki. Ne boste pa tam prebrali, da Gary Gray od koncerta ni ne vem kaj pričakoval in se je dobro zabaval ob šov programu velikega zabavljača Waynea Husseya. V nadaljevanju je spet sledil jazz. Tokrat v Turistu, kjer so jazzovski ponedeljki doživeli uspešno reinkarnacijo. Gre za fine večere s fino muziko za fine ljudi, zato je bil tudi Gary Gray fin in se je že okoli enih (prostovoljno) odpravil domov. Mimogrede je potegnil do doma še soseda, ki ga je kot fin človek povabil na kozarček žganega pred spanjem. Ampak ko se je na mizi znašla steklenica škotskega viskija s črno nalepko, je G.G. z užitkom rekel: Še!

Gary Gray

KARANTANIJA PREDSTAVLJA:

fotografija: W. Faulkner

Orlando de Kordoba
UMETNOST
VOĐENJA LJUBAVI



**Orlando de Kordoba:
UMETNOST VOĐENJA
LJUBAVI, KIZ »APOLON«,
Beograd 1990**

Za tiste, ki se otepajo srbohrvaščine, naj na samem začetku pojasnim, da ta jezik poseduje bogato skladovnico sinonimov iz »vođenja ljubavi«: jebati, ševiti, derati, opaliti, kresati, prcati, trsiti, karati itd. Sploh je znano, da teksti z vulgarizmi zelo dobro izzvenijo v srbohrvaščini. Samo spomnimo se Bukowskega, ki je v srbohrvaščini nemalokrat izzvenel tako dobro kot v originalu. Torej govorimo o sexu. Kaj naj

rečem? Včasih zgleda vse skupaj komplicirano. Potem je spet vse tako enostavno. Sam mislim, da je treba verjeti svojemu načinu. Orlando de Kordoba ima o teh stvareh svoje mnenje. Zdi se mi, da kar veliko vé o teh stvareh. O sexu, seveda. Ljubezen vsekakor bogati, tako moškega kot tudi žensko. Orlando misli, da morajo biti moški strpni in se morajo več ukvarjati z ženskami. Tako mislim tudi jaz. Ne bodite primitivni! No, animalnosti se pač ne da pobeigniti.

**William Faulkner:
Absalom, Absalom!,
Cankarjeva založba**

Pri tej klasiki bo najlepše prepisati tale odlomek iz teksta, ki ga je Faulkner povedal ob podelitvi Nobelove nagrade: »Naša današnja tragedija je vsesplošen in vsestranski telesni strah, tako dolgo zadrževan, da ga sploh ni mogoče več prenašati. Zdaj že ni več vprašanj duha. Gre samo še za eno vprašanje: Kdaj bo mene vrglo v zrak? Zato je današnja mladina pozabila pisati o vprašanjih človeškega srca v spopadih s samim seboj, čeprav more samo iz tega zrasti dobro pisanje, saj je samo o tem vredno



pisati, vredno smrtnih muk in znoja. Pa se mora spet naučiti. Zavedeti se mora, da je najnižkotnejša stvar bati se; ko se bo naučila tega, bo za zmeraj pozabila strah in ne bo v svoji delavnici pustila nobenega prostorčka za nobeno drugo stvar na svetu kakor za stare resnice in ugotovitve srca, za stare vsesplošne resnice, brez katerih je vsaka zgodba kratkotrajna in obsojena na konec - pa naj gre za ljubezen, čast in sočutje ali pa za ponos in usmiljenje in požrtvovalnost.«

To je bilo leta 1949.

TRETJA KNJIGA JE TOKRAT PRAZNA KNJIGA.

Esad Babačić

**RADIO
STUDENT**

UKV stereo 89,3 in 104,3 MHz

ponedeljek: KOOL NIGHT

torek: HARD & NOISY

sreda: SAMO ZA NAJTRŠE
FOLKBENGERJE

OD 19h do 24h

WE'RE STILL THE BEST IN TOWN!

NOVA SLOVENSKA KOMIKA

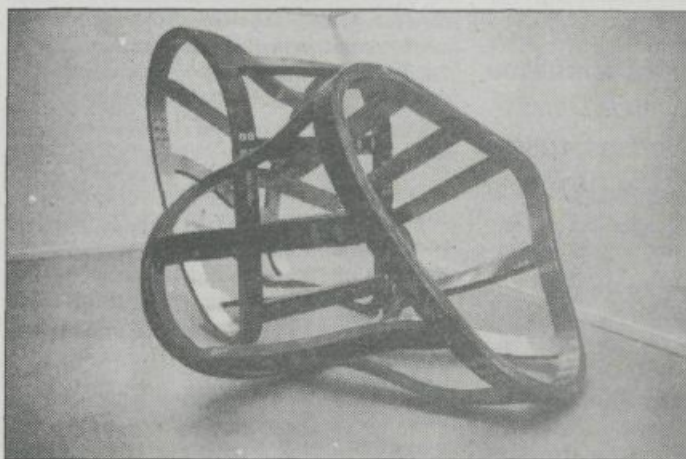
Da je na Slovenskem komično pogojevano s tragičnim, vsi Slovenci že od nekdaj vemo. In mogoče se pomanjkanje tragičnega pri nas začne prav v tem prevelikem zavedanju lastnih pomanjkljivosti, ki jih tako iskreno vlačimo na dan. Zdi se mi, da včasih že kar mazohistično pogrevamo tista najbolj temna brezna. V teh temačnih votlinah resda nemalokrat najdemo smisel, toda spoznanje je ob tem prejkoslej trpko. Temu spoznanju primeren je tudi naš humor, ki je zavezan zgolj subjektu in njegovi realni komponenti. Če bi najprej zašli v zgodovino našega humorja, vsekakor ne bi mogli mimo Frana Miličinskega - Ježka, ki ima še sedaj funkcijo nekakšnega staroste slovenske duhovitosti. Treba je priznati, da je bil in ostal edini pravi slovenski klovn.

Toda prej kot komedijant je bil Ježek nekakšen posredni terapevt slovenske duše, ki je žalostna. Seveda je ob tem treba potrditi, da ni bil terapevt po lastni krivdi, temveč po krivdi družbe, ki ga je obkrožala, skupaj z vsemi ustanovami terapevtskega značaja. Ježek je bil apriori zaveza socialnemu dnu, ki ga je opeval s svojevrstno ironijo in patetiko. Ko je opesnjeval takšno dno, je ves čas izžareval obup in tihi pristanek, češ, je že tako. Tako se je ob vsej njegovi kvaliteti, njegova estetika vedno končevala pri žalosti. Ta je bila lahko tudi posledica tistega trpkega spoznanja vsakega Slovenca, ki se je spoznal v njegovih besedah. S tem nočem reči, da niso nekatere njegove pesmi za vekomaj zapisane večni slavi, toda kljub temu Ježek ni bil tisti, ki je povzročal sproščen in samozavesten smeh. Moral je črpati iz okolja, ki ga je travmatiziralo. Ker se verjetno strinjamo, da je humor eden od najvišjih človekovih stimulansov, se bomo tudi strinjali, da

takšen humor v sebi ne bi smel posedovati toliko trpkosti in patetike. Sploh pa nam časi, ki prihajajo, vелеvajo, da bo s socialnimi štoski kmalu dokončno konec in da v novih ureditvah ne bodo več dosegali takšnega učinka. Klošarji in podobni marginalci se bodo s časom popolnoma institucionalizirali in lumpenproletariata ne bo več. Sploh pa bo humorja vedno manj in Slovenci ga kmalu ne bodo več potrebovali.

(se nadaljuje)

Esad Babačič



Richard Deacon v Mali Galeriji ORFEJEV LET

16. oktobra se nam je s predavanjem o svojem delu v Moderni galeriji in nato z otvoritvijo razstave v Mali galeriji predstavil kipar Richard Deacon iz Londona. Tokrat prvič pri nas.

S samostojnimi razstavami je začel leta 1978 v Londonu in se predstavil na skoraj vseh celinah v svetu. Njegovo delo obsega risbe, stenske reliefe in seveda skulpture. Prav v njih je »doživel« največje premike v spremembah oblik in materialni izdelavi: od skulptur kot prenosnih kanalov med tvorcem in naslovnikom, do bolj brezosebni oz. brezčloveških velikih skulptur. In kot je zapisal Michael Newman: »Če poezija in pesem ohranjata spomin na začetek, na vzpostavitev 'sveta', na čudežno možnost pomenskosti iz brezna nedoločenosti, pa je Deaconov obrat v delih, ki jih moremo vse manj imeti za poetična ali metaforična, ali celo za 'njegova' dela, in ki ne sporočajo toliko družbene negacije izpolnitve in sreče kakor negacijo človeškosti kot takšne, obrat k spominu na začetek pred začetkom.«

Takšna je tudi njegova skulptura, ki jo razstavlja. Zmaličeni veliki kolesi, ki se prepletata in v katerih zeva velika praznina, ki nas hoče kar pogoltniti.

Od »stare« oblike koles je ostala notranja struktura, ki je iz lesa; zunanost je obdelana z jeklom in velikimi vijaki. To ne more biti več reminiscenca na nekaj, kar je bilo, če pa to je, je iznakažena, preoblikovana. Človeštvo zdaj ali nikoli?

Nlives Klinc



razstava v Likovnem salonu v Celju

ARHITEKTURNI PROJEKT - NOVA MESTNA TOČKA

Od 04. do 16. oktobra je bila v celjskem Likovnem salonu na ogled razstava arhitekturnega projekta *Nova mestna točka* arhitektov Evgena Čarga, Andreja Kalamarja, Boštjana Brenčiča in Mateje Doležal. Zadnji dan razstave sta Zavod za planiranje in izgradnjo ter Društvo urbanistov celjske regije v Klubu kulturnih delavcev Ivana Cankarja o tej temi pripravila pogovorno arhitekturno delavnico.

Novo mestno točko predstavlja območje Šlandrovega trga in okolice kot kontaktne točke obiskovalca z mestom, čemur bi nekoč rekli mestna vrata. To je bil skozi vso zgodovino nekakšen vhod v mesto in je danes nedvomno vozlišče na obodni cesti okoli starega mestnega jedra. Trg je na razstavi obravnavan kot vzorčna rešitev na segmentu mestnega obroča.

Glavno vprašanje je tu prometna ureditev. Ko človek sprehodi po mestnem središču in ne ve, ali se bo lahko prebil peš skozi pločevinasti kaos ali pa bi se v svoji škatli premikal s polžjo hitrostjo, se zamisli nad neurejenim prometom. Krožna cesta mestnega središča naj bi namreč prevzela večji del prometnih obremenitev, ki jih staro mestno jedro ne prenese več. Še več, obravnavana je kot mestni prostor, bogat bulevar s centralnim mestnim programom. Mestnemu središču bi ostalo razgibano kulturno dogajanje, tradicija, droben trgovski program in gostinstvo. Obod pa naj bi bil prostorski in prometni tampon in posrednik med starim in novim. Po razstavljenem predlogu naj bi se ustvaril impozanten, nad 2600 m dolg krog, z bogatim dvovrstnim drevoredom, zmogljivim cestiščem za motorni promet, s

kolesarskimistezami, pločnikizapešce ter raznoliko in bogato ulično opremo. Ring, ob katerem so obsežne zelene površine, prevzame hiter in oster poslovniutrip mesta.

V razstavljenem projektu je na območju Šlandrovega trga predlagana lokacija za poslovni hotel z javnim pritličjem. Trgovski program naj bi bil zasnovan tako, da bi se ponudba spreminjala od živilske tržnice preko podzemne pasaže do strnjenih trgovin in lokalov z raznovrstno ponudbo pod isto streho. Celoten trg naj bi bil podkleten in uporabljen za parkirišče z zmogljivostjo okoli 700 vozil. Ker tu arheologi pričakujejo odkritje dela rimske Celeie, je v projektu predvidena prezentacija le-teh.

Z novo pozidavo so se Šlandrov trg, park pred velikim poslopjem Gimnazije in obsežno nekdanje kasarniško dvorišče pred Spodnjo graščino oblikovali kot mestni prostori. Spodnja graščina, v kateri se ravnokar odkriva verjetno eden najlepših in največjih gotskih spomenikov pri nas, je predlagana lokacija za Slovenski svetovni kongres. Upajmo, da ji ga ne bo prevzela Ljubljana. Duhovno središče Slovencev prav gotovo spada v kraj, ki ima bogato in za narod pomembno zgodovino. Potem, ko nimamo več Gospe svete in je Ljubljana prevzela politične in upravne funkcije države, in ko tudi Trsta kot okna v svet ne moremo več priklicati, ima Slovenski svetovni kongres vso pravico, da se vsidra v nekdanjem Knežjem dvoru celjskih grofov.

Atrakcijo je predstavljala steklena palača, ki služi dušitvi hrupa avtomobilskega prometa na krožni cesti, speljani skozi samo zgradbo. S tem je nakazana možna rešitev moteče ceste mimo doma upokojenцев.

Mnogo kritik na arhitekturni delavnici je letelo na obsežnost in s tem, kot so se izrazili, na utopičnost projekta s 70.000 m² pokritih površin, novo urejenim trgom, odprtimi tržnimi površinami in na novo zasnovanim obsežnim mestnim parkom. Vendar pa se je potrebno zavedati, da tak obsežen urbanistični projekt ni izvedljiv preko noči. Narejen je kot idealna podoba bodočega mestnega prostora, ki se gradi desetletja.

E.Č.

Detlev Opitz: KAKO DRUGAČE?

V Sovjetski zvezi so bila pravna določila proti homoseksualnosti po oktobrski revoluciji odpravljena, toda pod oblastjo Josipa Stalina v 30-tih letih zopet uvedena za ameriške priseljeniške urade, je spolna usmerjenost priseljenca še zmeraj zadosten razlog za preverjanje razlogov, ki so ga privedli do odločitve, živeti v Ameriki; na Nizozemskem po raznih raziskavah ugotavljajo, da je druženje homoseksualcev po parih upadlo, kar daje sklepati na večjo samozavest, če naj to druženje razumemo kot obrambni mehanizem; Berlin (zahodni) velja v Evropi za mesto z največ homoseksualci.

Direktor Inštituta za eksperimentalno endokrinologijo Humboldtove univerze v Berlinu (vzhodnemu), Günter Dörner, v svoji knjigi »Vpliv spolnih hormonov na diferenciacijo možganov in spolnosti« (»Sexualhormonabhängige Gehirndifferenzierung und Sexualität«) govori o 2 do 5 procentih homoseksualnih moških, pri čemer se nanaša na mednarodne raziskave med 1920 in 1965.

Če bi me vprašali o posebnem položaju v NDR, ne bi mogel trditi, da je tema homoseksualnosti tabu. Prej bi rekel, da te teme sploh ni. Ali pa je v določeni meri. Tu in tam razburi duhove, kadar gre za toleriranje s strani pivskih mentalitet. Kar zadeva pripravljenosti medijev za pogovor o tem, bi lahko mirne duše uporabili besedo »skopost«. Morda je zgoraj navedena publikacija najpomembnejša te vrste. Vsaj meni se je zdela takšna: Dörnerjeve raziskave in eksperimenti o hormonski manipulaciji, njegovo zagovarjanje bodoče prenatalne hormonske zaščite, vse to me je fasciniralo, saj sem se na meni neznanu področje upal spustiti kot nepripravljen bralec, kot laik; temu primerno prevzet sem zasledoval potek misli, ki so delovale brezhibno, suvereno in klinično čisto: bilo je, kot da bi nekdo s skalpelom izrisoval figure na migetajoče črno ozadje.

Kljub temu pa sem med branjem občutil odpor. Morda najprej neko fiksno idejo, slutnjo, da me čisto enostavno vlečejo za nos.

Vedno bolj sem začel verjeti v to, da si je avtor pri svojih raziskavah pomagal z določenimi aranžmaji, ki so mu dovoljevali, da je homoseksualnost in druge deviacije uvrstil v neposredno bližino pojavov, kot so degeneracija in izrojenost. Aranžmaji, ki so mu pod drugi strani dovoljevali, da je pogosto, rekel bi, neopazno pogosto, v tekst vnašal uživaška poročila o eksperimentih s podganami. Ali gre pri tem samo za čisto vno-

ob vsaki priložnosti predočiti, kakšno spolno obnašanje kažejo podgane, ki so jim s posegi spremenili hormonsko sliko? Ali pa si morda le jaz priznavam podtikati avtorju hotene aranžmaje, manipulacije torej?

Izbral sem pač napačno čtivo in sem sedaj prizadet, ker nisem mogel sproščeno prenašati tega treznega tona. Toda, tudi če moja občutljivost ni nujno vsesplošno veljavna, ostaja še zmeraj veliko razlogov za to, da se s tem tekstom spoprimem natančneje.

Prvič, ta delovni ton. Ne samo Dörner, večina spisov, ki se z medicinskega stališča ukvarjajo s homoseksualnostjo, uporabljajo neko merilo, po katerem je prilagojeno, prevzeto obnašanje norma, se pravi naravno, in mora vsak odmak od le-te biti nekaj bolnega. Postavka, ki ne povzroča nobenih razmislekov več.

Dörnerju seveda ne gre za seksualno obnašanje podgan in ne za to, da bi vzrejal homoseksualne podgane. Gre mu - med drugim - za uničenje homonsko pogojene homoseksualnosti med ljudmi. In trudi se, da bi svoji heteroseksualni publiko dokazal, da homoseksualnosti v tem obsegu v bistvu ne bi bilo treba biti, ker se da odpraviti.

K razumevanju bi rad dodal naslednje. Prof. Dörner razlaga, da se homoseksualnost pridobi v večji meri prenatalno, je torej prirojena in je ne moremo - kot se je mislilo doslej - razumeti kot posledico postnatalnih vplivov in okolja. Proizvajanje hormonov med nosečnostjo naj bi bilo moteno zaradi različnih faktorjev - npr. stresa. Pri nekem nastajajočem dečku, recimo, lahko to pomeni zmanjšano proizvodnjo testosterona iz skupine androgenov, kar zopet povzroči žensko diferenciacijo moških možgan. Točneje: določenih predelov hipotalamusa. S pomočjo analiziranja plodne vode lahko sklepamo na proizvodnjo hormonov pri fetusu in na njegov spol, ugotovimo lahko, če npr. proizvodnjo hormona testosterona odgovarja normalnim vrednostim. Morebiti, in kot poudarja Dörner, na željo bodoče matere, bi se med neko določeno, od organizacije hipotalamusa odvisno fazo, dalo uravnavati testosteronsko sliko. Tako bi preprečili pretečo homoseksualnost. Prof. Dörner priporoča »hormonsko preventivno terapijo, če se izkaže, da gonosomalni spol fetusa in za njegov spol specifično stanje spolnih hormonov nista v soglasju«.

Seveda je bil ta prikaz izredno skop, poenostavljen in nepopoln. Vendar je to na tem mestu

vseeno. Nimam namena preverjati prof. Dörnerja. Dovoljujem si domnevo, da so obravnavane manipulacije tehnično resnično izvedljive. Za to mi v bistvu ne gre. Pač pa: zakaj naj bi homoseksualnost sploh odpravili? Ta malenkostni habitus, dati veljavo samo ENI obliki (seksualnosti) do danes tudi v Nemčiji ni neznan. En kanon tega stališča rezultira zlasti iz avgustinsko prežete usmeritve spolnega občevarja, katerega edini cilj je čisto enostavno: razmnoževanje¹.

Kdo naj bi некоč imel pravico odločati o spolnem razvoju še nerojenega otroka? V »Neue Zeit«, časopisu stranke CDU (Krščansko demokratska stranka, op. prev.), zdne 23. 2. 1982, prof. Dörner pravi, da je še najbolj kompetentna za to bodoča mati (nosečnica pod stresom!). Takole pravi: »Kdor ji zaupa pravico do uporabe kontracepcijskih sredstev, ja, celo do prekinitve nosečnosti, ta ji ne bo mogel odreči zadnje besede pri vprašanju, ali bo njen še nerojeni, vendar željeni otrok, homoseksualen ali ne.« Kolikor jasno to na prvi pogled zveni, za toliko bolj demagoško se izkaže:

1. Če se ženska odloči za kontracepcijo ali splav, se v prvi vrsti odloča, ali se bo zaščitila ali splavila (abtreiben)². Primarno njena odločitev zadeva njeno življenje, vprašanje, ali želi postati mati ali ne. Tudi, če se odloči za otroka, se šele v drugi vrsti odloča za otroka.

2. Če samo pri zastavljanju vprašanja gre spet samo za aranžmaje, ki uporabljajo star trik, metati spolne deviacije v isti koš z izrojenostmi. Kako le bi se praviloma odločila Dörnerjeva normalna ženska? Prav tako, kot če bi se odločala, ali naj se njen otrok rodi z dvema ali petimi rokami.

Včasih sem pri prebiranju Dörnerja imel občutek, da razglablja tudi o etično-moralni strani svojih raziskav, vendar so se ta zmeraj znova hitro porazgubila na površini. Piše npr.: »Kako pomisleka vredna se zdi vsesplošna prenatalna androgenska profilaksa za preprečevanje prirojenih moških spolnih deviacij?« Vendar te pomisleke pogojuje vprašanje, katere tehnične postopke pri tem uporabiti: »Razvoj neškodljivega postopka za prenatalno določanje genetskega spola je nujno potreben.« In prihaja do zaključka: »Pomisli, ki bi jih trenutno upravičeno lahko imeli v zvezi z bodočo prenatalno androgensko profilakso za določanje moških spolnih deviacij, po mojem mnenju niso večji, kot so bili tisti na začetku razvoja aktivnega cepljenja proti infekcijskim boleznim.«

Prof. Dörmer gre še korak naprej. »Dodatno je treba razjasniti, ali naj bi se ta, v bodočnosti verjetno mogoča ciljna ali celo splošna homonska profilaksa prirojnih spolnih deviacij, sploh uporabljala. Ta toliko bolj, ker so številne pomembne osebnosti v svetovni zgodovini ... bili homoseksualci ... med njimi mnogi pisatelji, slikarji in skladatelji ...« In naprej: »Po drugi strani pa ... 3 % vseh homoseksualcev - to bi pri upoštevanju neanaliziranih dežel pomenilo več kot 2 milijona homoseksualcev samo naše generacije - naredi samomor, 25 % pa jih to poskusi. Iz tega izhaja, da je zelo veliko število moških in žensk ... pod velikim pritiskom in da zelo trpijo.«

To zadnje brez dvoma ni napačno, vendar komajda argument za odpravo homoseksualnosti. Končno ta pritisk in trpljenje ne izvirata ne iz oblike spolnega občejanja kot tudi ne iz pomanjkanja zmožnosti ljubiti, iz seksualne frustracije, iz nobene a priori dane manjvrednosti, temveč veliko bolj iz prepovedi, poljubiti partnerja v podzemski železnici, iz strahu, nekoga nagovoriti ali povabiti izven dragih gayevskih rezervatov, iz prisile, vse stvari, ki zadevajo ljubezen, opravljati na skrivaj, izvirajo iz neprikrutih sovraštev okolice, ki se enostavno ne znajde...

Med svojimi predavanji prof. Dörmer včasih namigne na to, kako ti ubogi, osovraženi, skoz in skoz diskriminirani ljudje žal nikoli ne bodo mogli postati enakopravno integrirani člani družbe, temveč bodo zmeraj ostali na margini le-te in bodo kot takšni izključeni iz vsake v prihodnosti predstavljalne družbe. V zdajšnji situaciji si česa takega sicer ne moremo predstavljati, vendar se optimizem drži v mejah normale. Vsekakor pa dobi ta prikaz s stališča prof. Dörmerja prav hitro priokus komične sentimentalnosti evtanazijskih programov. Kaj drugega pa naj bi to neugodno sočutje pomenilo?

V NDR skorajda ni diskusije o homoseksualnosti. Ne moremo ravno reči, da se začetki za teke vrste diskusije spodbujajo. To so v bistvu začetki v pravem pomenu besede!

Najpomembnejši nosilec je sicer evangelijska cerkev, vendar se ne morem znebiti občutka, da s tem opravlja zgolj svoje dušebrižniško poslanstvo. Znotraj nekaterih cerkvenih društev pa vseeno obstaja nekaj krožkov, ki se ukvarjajo s homoseksualnostjo, medtem ko nisem še nikdar slišal o podobnih iniciativah s strani države. Kljub temu, zakaj naj bi prav v tem primeru zaupal neki protestantski toleranci, zakaj naj bi za tem angažmajem videl več kot simbiozo prikrte reklame in opravljanja dolžnosti. V skladu s svojo profesijo evangelijska cerkev ni dovolj pogumna, da bi se izognila homoseksualnosti, po drugi strani pa, z ozirom na svojo veliko heteroseksualno versko skupnost in na svoj lasten patriarhalni ter strogo heteroseksualni ustroj, ni zmožna brez skrbi in nepristransko, necenzurirano in brez predsodkov govoriti o tem.

Saj je prav 2000 let krščanstva tistih, ki zaznamujejo dilemo položaja homoseksualcev. Eden od berlinskih krožkov homoseksualcev se provokativno imenuje »Gayi v cerkvi«, kar je po mojem mnenju strahopeten nesmisel, ki ga ne moremo opravičiti s situacijo v NDR, z argumentom, da nad seboj potrebujejo zavetniško roko.

Obstajajo tudi druge eksponirane skupine, ki tega kompromisa ne morejo sprejeti, pa čeprav so

več ali manj v ravno takšni situaciji upora. V protestantizmu - sploh pa ne v katoliškem - v bližnji prihodnosti ne vidim in od njega tudi ne pričakujem neke dokončne razrešitve te tisoče let stare seksualne in s tem: homoseksualne ideologije.

Uporno prizadevanje na vsak način integrirati se v to inštitucijo, se mi zdi prav tako napačno kot cilj, biti integriran v družbo nasploh. To ima pridih podložništva, prilizovanja. Mislim, da je pravilno prav nasprotno: ne prosjačenje temveč ozaveščanje in soočanje z lastno kulturo. In kdo si upa zanikati, da le-ta obstaja. Integracijski poskusi, kot jih vidim jaz, gredo v smer kompromisarstva na račun kulture gayev. (...)

Kot prispevek k diskusiji o homoseksualnosti v NDR bi lahko razumeli tudi knjigo prof. Klaus Tosetti s skrbnim naslovom »Kako je to z ljubeznijo?« (»Wie ist das mit der Liebe?«) in s še bolj obetajočim podnaslovom »Odkrit pogovor z ginekologom« (»Ein offenes Wort mit dem Frauenarzt«). Na tem mestu bi se natančneje posvetil odlomku, ki nosi naslov »Posebne vrste spolnosti in ljubezni brez trdnje zveze«



(»Sonderarten der Liebe und Sexualität ohne feste Bindung«). Prof. Tosetti pozna tri takšne vrste. V prvo uvršča stanovanjsko skupnost (Wohngemeinschaft), ki jo imenuje »prikrita oblika skupinskega seksa«, ki svoji fantaziji o odnosih med partnerji pušča prosto pot. Naprej navaja prostitucijo, ki po njegovih spoznanjih obstaja v manjši meri tudi v socialističnih deželah. Govori o »priložnostnih kurbah«, ki so praviloma »mentalno slabo razvita dekleta in to opravljajo za plačilo ...«, da bi si na LAHEK način zaslužile denar« (poudaril D.O.) Prav Tosetti svari pred s prostitucijo povezanim hitrim razširjanjem spolnih bolezni, ker iz teh izvirajo »ekonomske izgube«, po nepotrebnem pa se »uporablja delovna sila in sredstva zdravstvenega varstva ter socialnih ustanov.« Vendar je zaupljiv: »Ustanove se trudijo z uspehom...«

In med ti dve posebni vrsti ginekolog pod pojmom »izrojenega« (Abart) uvršča istospolno ljubezen. Za to, kar na naslednjih 3 straneh izcimi, ne morem najti pravišnih atributov. Piše takole (kar je istočasno poanta celega odlomka): »Seveda je zelo težko v tem primeru govoriti o ljubezni!«

V nasprotju z Dörmerjem Tosetti pripisuje nek pomen v mladosti pridobljene homoseksualnosti, ki pa se da »premagati«.

Zanj je vse zelo enostavno. Da imajo homoseksualci v družbenem življenju »posebne pojavne oblike«, je sicer ugotovil, zakaj pa je temu tako, se mu svojim bralcem ne da razlagati. Zadošča mu, da gaye posredno pozove k temu, naj se prosim lepo že enkrat prilagodijo »normalnim oblikam obnašanja«. In: »ŠELE ko svoj poseben način demonstrirajo«, piše, »postanejo izobčeni.« Končno v knjigi govori tudi o popolnoma »neodgovornih« homoseksualcih, ki se, zamislite, celo poročijo z ženskami, da bi skrili svojo pravo naravo. To so moški, ki v zakonu »KAŽEJO manjšo spolno aktivnost ali pa posebno vedenje med spolnim občejanjem...«, se »manj zanimajo za prsa in področje okoli nožnice svoje žene, več pa za telesne oblike v področju stegen, zadnjice in bokov«, ki včasih celo spočnejo otroka, da bi kamuflaža bila še bolj perfektna. Takšen moški je še posebej neodgovoren zato, ker ne »vara« samo svoje žene, temveč tudi naraščaj, počet zgolj za prikrivanje svoje narave, »porine v že vnaprej na propad obsojeno družinsko življenje.« (...)

Ko govori o homoseksualnosti, mi Klaus Tosetti še najbolj vzbudi občutek, da se kot pravičen borec čuti dolžnega izklicevati posledaje parole za neko dobro stvar na skorajda že izgubljenem terenu. Kajti, nič drugega ne more pomeniti, če zapiše naslednje: »Da se s homoseksualnostjo moških ... povezujejo TUDI ne-estetske spolne dejavnosti KOT je vtikanje penisa v analno odprtino« (poudaril D.O.).

Tosetti je izdal poljudnoznanstveno knjigo za mlade, ki dosega visoke naklade in s tem manipulira velik del mladega občinstva; knjiga, ki ohranja vsemogoče klišeje in predsodke o moški homoseksualnosti in niti najmanj ne poskuša preiti že stoletja zasidrano, v »Tretjem rajhu« pa do skrajnosti privedeno mnenje o homoseksualnosti.

O ženski homoseksualnosti se ginekologu ne zdi vredno govoriti. Seveda je to tvegana interpretacija in zveni morda sovražno, vendar menim, da ženske homoseksualnosti ne zanemarija toliko zaradi zavrtosti ali zato, ker se - po vseh izpadih, ki jih je imel do sedaj - ne bi spodobilo, temveč zato, ker jo smatra za več ali manj oprosljivo bagatelo, katere ni jemati zares. S tem se spet približuje moškim klišejskim predstavam o ženski homoseksualnosti. (Običajno moško prepričanje, da takšnim babnicam manjka samo en konkreten pas med noge, da bodo zopet vedeje, kam spadajo, je preveč znano, da bi ga - opisno - morali znova podajati.)

Tosettijeva knjiga ni poučna knjiga. Na temo homoseksualnost v NDR poučna literatura na obstaja. Na tem mestu bi se rad zadržal pri pojmu »poučiti«, kajti z njim ne asociiram takoj stvarne literature: statistične raziskave, biološke razlage, anamnetični protokoli; kar razumem kot nekaj več od prvotne rabe tega pojma, je morda prej pričakovati od leposlovne literature; tudi od že uveljavljene gayevske literature, ki pogosto presega površne stvarne informacije. Nekoč sem naletel na intervju, ki se je ukvarjal s teorijami o Pasolinijevi smrti. Med drugim je bilo govora o trditvi morilca, da je konec koncev šlo za to, kateri od partnerjev bo prevzel eno od vlog pri spolnem občejanju. Fukati ali biti fukan, to vprašanje je vrh ledene gore. Temu se ne moremo izogniti, če

govorimo o posebnem v istospolnih odnosih. V resnici pa gre za to: razdelitev vlog v postelji in izven nje. Pri heteroseksualnih parih je igra vlog programirana že vnaprej. In če govorijo o homoseksualnosti, se heteroseksualne ženske in moški velikokrat zabavajo na temo - kdo je sedaj samička in kdo samec. Ta ugotovitev jim služi kot izvesna tabla, kot zadnje in skrajno defenzivno orožje, s katerim hočejo zaščititi svoje lastno občutljivo mesto.

Tudi če se med homoseksualcema takšno vedenje z radelitvijo vlog naravno uteče, pa obstaja neka posebnost pri spolnem zblizanju dveh moških, v gayevskih ljubezenskih odnosih. To je odločno večja gibljivost v konstelaciji vlog, ali drugače rečeno, zapustitev toplega, varnega, ozkega doma. Heteroseksualni moški pa se prav nasprotno omejujejo na skupno razreševanje stvarnih problemov, pa naj gre za stroj, žensko ali literaturo. Pri tem pa v bistvu počnejo le to, kar so počeli že kot dečki: skupaj gradijo gradove iz peska. Kakšne možnosti imajo srečanja in odnosi, v katerih razdelitev vlog ni že a priori določena, je eno od temeljnih vprašanj in snov za poučno literaturo.

Razen obeh knjig Tosettija in Dörmerja, ki, kot menim, zastopata javno prepričanje, sem našel relativno malo literature, ki bi se ukvarjala s to temo. V tem pomanjkanju vidim neko določeno posebnost v NDR, ki se poleg tega še zelo razlikuje od situacije v tistih deželah, kjer je homoseksualnost prepovedana. Govoril bi o tabuju raztabuizirane teme, o nevarni hoji med prepovedjo in legalnostjo, med delnim razkrinkanjem in odločno zapostavljeno rehabilitacijo, med molčanjem iz sramu in javnim razglaševanjem. Založbe in časopisi, ki se - podobno kot založba »Rosa Winkel« v Zahodnem Berlinu ali »Förster-Verlag« v Frankfurtu - ukvarjajo v prvi vrsti s homoseksualnostjo, so v NDR v bližnji bodočnosti skorajda nemogoči. Že obstoječe, predvsem tudi leposlovne založbe in časopisi oklevajo, če naj uporabim ta efemizem. Na tem mestu ne bi posebej omenjal medijske politike, ki se vrti okoli cenzure, samo- in pred- in medcenzure. Mene zanima predvsem to, kakšna marginalna in manjšinska politika je to, da dovoli diskusijo o odstranitvi posameznih marginalnih skupin, in sicer lakonično celo pod pretezo, da se o tem razpravlja v intersu teh skupin. (...)

Nisem imel namena, na tem mestu zbrati po možnosti čim več primerov odkrite in javne diskriminacije homoseksualcev, ne dvomim pa v to, da taka vsesplošna diskriminacija obstaja. Seveda bo napredovanje v službi za gaya težje kot za kakega normalneža, nikakor pa mu kot razlog za njegovo stagniranje nihče ne bo navedel njegove spolne usmerjenosti.³ Homoseksualcem je nasploh zelo težko, ustaliti se v pedagoško orientiranih poklicih; trpijo jih le kot plesalce in natakarje.

Eden od največjih problemov je za mnoge mlade homoseksualne moške služenje vojaškega roka. Ni potrebno veliko domišljije, da bi si predstavljali, kako gayi tekajo skozi šibe (nekdanja vojaška kazen, op. prev.), in kakšne strahove in sramoto preživljajo skriti homoseksualci med služenjem. Pri nabornih komisijah očitno nimajo enotne prakse. Zgodi se, da homoseksualcev sicer ne pregledajo, vpokličejo jih pa tudi ne, kar je za prizadetega po eni strani gotovo prijetno, po drugi strani pa nikoli ne ve, pri čem je in ali ga v naslednjem trenutku morda le ne bodo vpoklicali. Tako takšna praksa pušča samovolji veliko prostora. Prav tako ni običajno, da bi gaye pregledovali iz poljubnih razlogov - osebnostnih motenj ali recimo motenj v krvnem obtoku, težavah z vidom etc. Pogosto pa jih vpokličejo tudi, če so (izrecno) povedali, kakšne vrste je njihova spolna usmerjenost. Ker služenje vojaškega roka seveda lahko razumemo izključno kot vzgojni ukrep - kdo pa še verjame v obrambo? - se motivacija za takšno ravnanje da izračunati na pet prstov. Končno pa te lahko pregledajo tudi zaradi homoseksualnosti, ki

ali s pogojno obsodbo. Zakonodajalci imajo verjetno morasto vizijo, da bi ob odpravi tega paragrafa vsi homoseksualci med 18. in 80. letom razglasili vse dečke in deklice za ulova vredno divjad.

Zdi se mi, da je tema homoseksualnosti med intelektualci postala moderna. Nezaupanje s strani homoseksualcev je opravičljivo. Manj pa razumem občasno histerično in nečimrno zapiranje znotraj scene in nepripravljenost za delovanje izven nje. Za - če se izrazim prijazneje - naraščajoče zanimanje intelektualcev za homoseksualnost je gotovo več razlogov. Eden od teh je morda nastajanje gayevskega gibanja, ki ne skuša ozaveščati samo homoseksualce, kar bi jim naj pomagalo lažje shajati z odklanjajočo okolico, temveč se trudi tudi za delovanje navzven, da bi se končno prebili iz getoiziranega bivanja, obdanega s prenašanjem, neodobravanjem in predsodki. Morda obstaja za takšno zanimanje tudi političen razlog. Ta izhaja iz interpretacije položaja homoseksualcev. Le-ti namreč prostovoljno ali pod prisilo odklanjajo bistvene nosilce družbe: zakon, družino.

Vprašanje je, če skupina, ki je prisotna skoraj v celotnem družbenem spektru (končno ne gre za versko sekto), ki je izključena iz podzidja družbe oz. le-to zavestno odklanja, ki je bila zaradi predsodkov in verske propagande a priori potisnjena na rob družbe, če takšna skupina ni na nek način najboljše predestinirana prav za upor proti tej družbi?

Ob koncu tega razmišljanja naj omenim še to, da so intelektualci najbolj pripravljeni priznati homoseksualcem privilegirani status in sicer zaradi dejstva, da imajo le-ti kot ljudje brez družinskih obveznosti zelo veliko časa in tako s tem avtomatično predstavljajo večje naročnike kulture. Poleg tega je to skoraj edina

skupina z imenovano spolnostjo, z izpostavljenostjo le-te pa ravna zavestnejše. Pravijo takole: jaz sem gay, ta je gay itd., nikoli pa se ne bi kakšen normalnež spomnil, da bi se kjerkoli predstavil kot heteroseksualec.

Da mlado gayevsko gibanje v NDR, sestavljeno iz nekaj skupin znotraj večjih mest, dušijo poleg nezainteresiranosti, razprtij in razdorov znotraj njega samega tudi organi državne varnosti, se razume samo po sebi. Oblikovanje skupin je pod zelo nedoločljivimi pogoji kaznivo. Zato se ni čuditi, da je angažma te vrste s strani varnostnih organov ne samo nerazumljen, temveč tudi v veliki meri gledan z velikim nezaupanjem.

(Skrajšano)

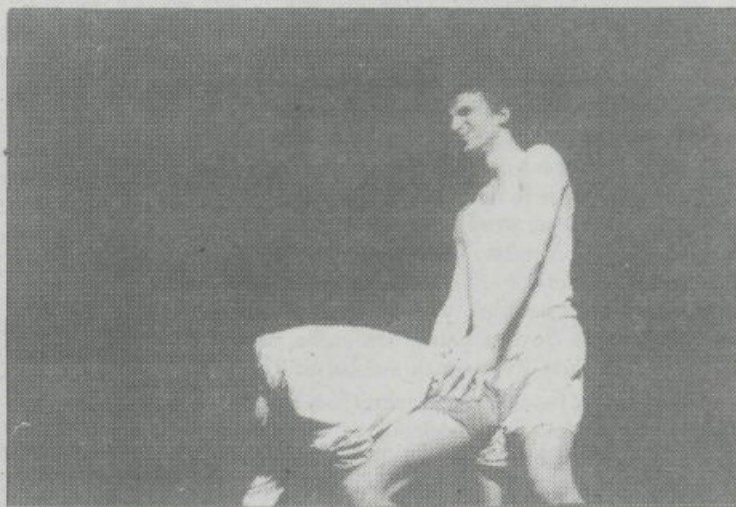


Foto: Milan Mrčun

je po WHO še zmeraj razumljena kot bolezen.⁴ Razen seveda, če se služenje vojaškega roka popolnoma ukine. Druge rešitve ne vidim. Kajti: da bi pregledovali vse homoseksualce nasploh (seveda, če si sami izrecno želijo opravljati to časno nalogo, služiti državi), bi čisto upravičeno lahko imeli za »nefer«, poleg tega pa bi to potegnili za seboj še večje sovraštvo do nenadoma močno privilegiranih gayev... Vendar, tako ali drugače, pregledan ali ne, neprizadeti ostanejo, po Tosettiju, predvsem tisti neodgovorni, skrivni, čmoštevilkarški gayi. (...)

Veliko je namreč prispeval k odpravi paragraf 175. Vendar je bila to kljub temu najmanjša konsekvence, potem ko je sklepal na prenatalne vzroke za homoseksualnost.⁵ Toliko bolj nedosledna se po odpravi tega paragrafa zdi ohranitev paragrafa 151, po katerem se sodno preganja spolno občevarje med odraslimi in mladoletniki. Paragraf 151 grozi z odvzemom prostosti do 3 let



DOSSIER PREMK

Živiljenjska in poklicna usoda 45-letnega Viktorja Premka je tipična za slovenskega malega človeka, ki ga je režim politične topoglavosti in samovšečnosti mlel v svojih birokratskih in skorumpiranih kolesjih. Premk, sicer mojster v kuhinji (v prostem času pa kipar - samouk), se je proti svoji volji znašel v političnem kotlu, v katerem je moč argumenta izgubljala, argument moči pa dobival. Izkusil je pota marsikaterega delavca, ki je šel skozi SODIŠČA ZDRUŽENEGA DELA - »legalnega« štita političnih veljakov in pri tem okusil grenkobo izigranosti, naslajanja nadmoči nad malim človekom. In izigrali so ga predvsem ljudje, ki ga niso zaščitili pred zlorabljanjem ustavnosti in zakonitosti, pač pa jim je zakonodaja služila za uveljavljanje farsičnih političnih procesov.



III.del

VTHO-POSTOJNSKA JAMA - TOZD Gos-tinsko Postojna so pod vodstvom direktorja Jerka Čehovina resnično pristopili, da bi me sistematično onemogočili, blatili in širili so laži o meni, mojem delu, predvsem pa so v meni hoteli prikazati osebo, ki nima kaj iskati v gostinsko-turističnem svetu. Edini cilj jim je bil, da me »zatrejo«, saj mi je z dneva v dan rasla priljubljenost pri zaposlenih, predvsem zaradi mojega odkritega spopada proti nepravilnostim, ki so se dogajale v TOZD-Gostinstvo. S Pivovarno Union v Ljubljani so bili v tesnih stikih.

Nemalokrat sem bil deležen teh besed zaposlenih: Končno se je le našel nekdo, ki se jim upa postaviti po robu, predvsem ČEHOVINU in njegovi MAFIJI. Vendar, Viki - zapomnite si to: Postojna je kot mestece »PEJTON«. Ko so ogroženi interesi vodilne oziroma vodstvene strukture, naredijo vse, da človeka uničijo kot osebo, saj je denar tisti, ki vlada. Zveze imajo več kot odlične.

Te preproške besede sem »vzel resno«, saj sem čutil iz pripovedovanja zaposlenih, da se bojijo J. Čehovina kot hudič križa. Danes jih še kako dobro razumem. Kajti denar je moč - moč pa je posebljena v MAFIJI Jerka Čehovina.

NAGRADE IN ZAVIST

Leta 1985 sem bil postavljen za mentorja kuharski ekipi za tekmovanje na 33. GTZ-SRS v Portorožu.

Vodja ekipe je bil izmenovodja kuharske izmene v Hotel-u KRAS v Postojni EVGEN.

Ivanka Simčič je bila zadolžena v ekipi za slaščičarski izdelek, vendar se je dva dni pred uradnim začetkom tekmovanja poškodovala, zato ni mogla sodelovati na tekmovanju in tudi sicer ni napravila ničesar.

Po nalogu nadrejenih sem kot mentor vskočil na njeno mesto. Tisti, ki ve, kako strogo je tekmovanje in pravilnik organizatorjev GTZ-SRS, lahko razume, da dva dni priprav ne pomenita ničesar.

Kljub temu sem s polno odgovornostjo pristopil k izdelavi izdelka. Torta - »REGATA 85'« - Portorož je bila nagrajena s srebrno medaljo, katere pa še do danes nisem prejel, čeprav sem se do januarja

1990 trudil, da bi mi priznali moje delo. Tega niso storili slabih 5 let.

Gospod Mihajlo Zver iz SSS ima zasluge, da sem v letošnjem letu končno prejel »priznanje« tovarišev iz Postojne. Vztrajam, da mi medaljo podelijo uradno - po protokolu pravilnika 33. GTZ-SRS, pa čeprav po 5. letih.

Medalja je bila z diplomom podeljena na ime Simčič Ivanke, to pa je tudi vse, kar so naredili v Postojni.

Prav dobro so se zavedali, da sem avtor tekmovalnega dosežka v Portorožu 1985. leta, zato me ne čudi Čehovinovo izvajanje, ko so me »likvidirali« s pomočjo samoupravnih organov in Petra Štefina, »nečaka Janka Štefina, ob pomoči družbeno političnih organizacij«.

Pri pritožbi na DS je Čehovin pred svojo »družino« nastopil kot »BOTER« in slovesno oznanil: Naša ekipa THO-PJ še nikoli ni prejela tako malo priznanj kot na 33. GTZ-SRS. Za to je kriv Viktor Premk«.

Seveda pa Jerko Čehovin ni povedal, da je PE Hotel-a KRAS prejela najvišje priznanje na 33. GTZ-SRS v Portorožu za urejenost Hotela, kvaliteto kuhinje, strežbe - skratka ponudbe, za kar imajo zasluge vsi zaposleni v tej PE za leto 1985 (od čistilke - do vodje PE). To priznanje je prejela vodja PE Jurič Anica v Portorožu osebno, Premk pa je vodil to leto kuhinjo Hotela »KRAS« tudi v času ocenitve s strani Splošnega združenja za Gostinstvo in Turizem SRS.

Prav iz tega združenja so leta 1987 uradno protestirali (sekcija kuharjev in natakarjev: podpisala Križanič Adi in Janez Lenček) na RTV Ljubljana.

Dopis je bil poslan dne 22. 04. 1987 na TOZD TELEVIZIJA LJUBLJANA,

ZADEV: Protest proti maličenju kulinarčne stroke.

Slovenski kuharji in natakarji, zbrani na 7. zboru Sekcije kuharjev in sekcije natakarjev, najostreje protestiramo proti nastopom tov. Premk Viktorja, maličenju in nestrokovnemu prikazu priprave jedil na Vaši televiziji.

TRIBUNA

RADIO GLAS LJUBLJANE

,ki ga po zadnji
anketi posluša kar
57% Ljubljančanov.



UKW stereo: 100,2 MHz 102,4MHz

radio GLAS Ljubljane



Ne vem kolikič že sem se spet zaklinjal, da je to poslednja vožnja z nočnim avtobusom. Tudi časopisni naslovi kot »15 mrtvih ob trčenju v drevo - pijani šofer izginil v noč«, me niso odvrgli od nočnih skokov, s katerimi prihraniš kak dan za prijetnejše opravke, kot pa je celodnevno posedanje na tesnih sedežih. Na takšnih maratonskih vožnjah so prodajalci raznih priboljškov prav prijetna poživitev. Ob vsakem najkrajšem postanku avtobus napolnijo žlobudrajoči glasovi, ki neutrudno ponujajo banane, ananase, koruzo, riž, vabljive slaščice, pečene kurje noge... Pisana povorka s pladnji in košarami se kar nekajkrat zvrsti skozi natrpan avtobus. Hrana, ki ti tako vztrajno poplesuje pred očmi, te slej ko prej premami in po tretjem, četrtem obhodu ni skoraj nikogar več, ki ne bi nekaj grizljal.

BENETKE DALJNEGA VZHODA

»Bangkok!« je nemarno zategnil šofer, ko je pregreto vozilo obstalo sredi velike postaje. S težkimi vekami mežikam v soparno jutro in se čudim, od kod energija vsem tem ljudem, ki neutrudno hitijo na vse strani. Brezvoljno se skušam vkrcati na najbližji mestni avtobus, ki mi ob vsesplošnem prerivanju seveda odpelje pred nosom. Naslednjega se lotim bolj agresivno in brezobzirno, kot pač učijo izkušnje. Miniaturno čudo me nenavadno hitro spravi v Banglamphu, meko tukajšnjih popotnikov.

Khao San - riževo polje, je kar prelepo ime za ulico, natrpano z najbolj ceninimi prenočišči. Sobe praviloma spominjajo na zaporniške celice. Poleg postelje je navadno komaj dovolj prostora za nahrbtnik, okna najraje ni, skozi provizorične stene pa lahko neprostovoljno prisluškuješ nočnim dogodkom v sosednji luknji. Če imaš za povrhu še to srečo, da ti v soparni noči crkne ventilator, te res lahko mine volja do življenja.

Tu se navadno kujejo načrti za pot na sever - med pisana plemena ali pa na jug, kjer se vabljivo ponujajo številni egzotični otočki. Restavracije in male trgovnice, prenatrane z raznovrstnim blagom so naravnane na zahodnjaški okus. Tajski obrazi so med množico popotnikov tukaj že skoraj redkost. Tujcev pa ulica ne vabi le s ceninimi prenočišči. Tu je mogoče

najti prevoz na katerikoli konec dežele, za pretirano zasoljeno ceno ti priskrbijo vizo v nekdanjo Burmo, razvijanje filmov je najcenejše na tem koncu sveta, če ti zmanjkuje denarja, tu lahko prodaš prav vse od nahrbtnika pa do fotoaparata. Malo težje, a ne nemogoče pa je najti celo kakšno zaposlitev. Za tiste, ki ne morejo več brez priljubljene glasbe, je ponudba piratskih kaset naravnost presenetljiva. Še bolj šokantna pa je cena - manj kot dolar po komadu.

V Bangkoku je mogoče početi marsikaj. V železni turistični repertoar sodi seveda ogled najpomembnejših templjev in muzejev, za kanček pustolovščine ne smeš zamuditi krokodilje ali vsaj kačje farne. Po naporih ob izdatni večerji pa se prileže počitek ob tradicionalni tajski glasbi in plesih. Za nočne ptice je seveda dovolj barov in lokalov z erotičnim programom za vsa nagnjenja. Razni časopisni oglasi sramežljivo ponujajo »družbo« mladih deklet - domačink ali tujk, ki so na razpolago noč in dan. Mnoge med njimi je v vode prostitucije prignala revščina. Še posebno za dekleta revnih hribovskih vasi je to pogosto edini način, da omogočijo sebi in svoji družini spodobnejše življenje. Končno si lahko oddahnejo pred večno grožnjo lakote in namesto slamnate kolibe z blatnim dvoriščem, si lahko omislijo pravo hiško

z vsemi pritklinami sodobnega življenja. Cena za vse to pa ni majhna ... Za denar je mogoče kupiti le telo, ne pa tudi naklonjenosti ali celo ljubezni. Na ulici so egzotične lepoticke do svojih strank hladne in nenaklonjene. Pohotni tujec običajno zaman steguje roko po prikupni spremljevalki, ki najraje hodi korak za njim in skuša narediti vtis, kot da ga sploh ne pozna.

Nekoč so mesto prepletali številni kanali, po katerih se je odvijal nadvse živahen promet. Žal pa so začeli vodne poti počasi a vztrajno zasipavati, s čimer je tudi vzdevek Benetke daljnega vzhoda začel toniti v pozabo. Na veliki, umazano rjavi reki Chao Phraya pa je tudi danes vedno živahno. Če želite kar najhitreje priti z enega na drugi konec mesta, je rečna ladja gotovo najprimernejše prevozno sredstvo. Lesena barkača pa žal ne nudi niti kančka ugodja. Prepolna ladja prihrumi do lesene ploščadi, sejo dotakne le za trenutek in že odbrzi naprej, s še več potniki in manj prostora na krovu. Krmar se zanaša le na signale pomočnika, ki s piščalko v ustih čepi nekje na kljunu barkače in skrbi, da ladja ne nasede na rečnem bregu. Neprestano se izmenjujeta neznosen hrup motorja in ostril brizgi piščalke, ki ti parajo ušesa. Če ti slučajno uspe priti do sedeža, te vožnja osreči še s

pljuski umazane vode, ki neprestano silijo čez rob barkače.

Klong Mon je eden izmed strankarskih rečnih kanalov, kamor je moč ubežati pred vročino, hrupom in gnečo velemesta. Mirna vodna pot je pravcata oaza miru. Sem lahko pripluješ z enim izmed dolgih čolnov, na koncu katerega kraljuje velik motor z značilno dolgo osjo, ki je nadvse primerna za plitve vode rečnih kanalov. Na bregovih se vrstijo tradicionalne lesene hiške. Pred vsako je veranda, običajno polna rož - vrtnic, hibiskusa, jasmína. Življenje teče tod počasneje in nekako bolj umirjeno. Na lesenih stopnicah, ki vodijo v vodo, se vrstijo perice, sem in tja se kopajo dekleta v tradicionalnem bombažnem ogrinjalu, s kratkih pomolov pa razposajeno skačejo otroci, ki so še posebno navdušeni, če med potniki v čolnu opazijo tujca. Čoln pristaja levo in desno, kjer otroci nestrpno pričakujejo starše, ki se vračajo iz mesta. Za blagim zavojem se hiše nenadoma spremenijo. Zvrsti se špalir razkošnih vil in bogatih vrtov, ki zgovorno pričajo o premožnejših lastnikih. Počasi drsimo mimo nepogrešljivih templjev, sem in tja se bohotijo čudoviti vrtovi orhidej in ko priplujemo do konca, se sonce že skriva za vrhovi palm. Čas je, da se poslovim od mirnega kotička.

Ob prvem mraku, ko se odpravim na lov za večerjo, so videti čez dan tako živahne ulice skoraj opustele. Tudi stojnice z rižem na sto načinov samevajo za

železnimi roletami. Toda za prvim vogalom je drugače. Nočni market se že počasi prebujal. Pod eno streho se peče na veliko. Tu je cel kup miniaturnih kuhinj s plinskimi gorilnikom, nad katerim žari velika črna posoda, v kateri se krčka majsikaj. Vsaka stojnica nudi nekaj novega od rakov, školjk, rib pa do piščancev in za nas nenavadnih črvičkov. V oči sili pekoč dim, ki se dviguje iznad pregretyh posod. Zvoki popularne glasbe se mešajo z ropotanjem loncev in vrvežom lačnih domačinov, ki posedajo na trdih okroglih stolčkih okoli majavih miz. »Hello, Hej You« ali pa dolg radoveden pogled, ki te spremlja lep čas, kaže da sem za domačine kar pestra poživitev večera. Sezona mangov je na višku. Stojnice z vabljivimi sadeži ponujajo lokalno specialiteto: mango, riž, kokosova krema, arašidi... Posladek pripravlja kar cela družina. Ata ima na skrbi riž, mama lupi zrele sadeže, otroci pa strežejo in pospravljajo z vedno polne mize. Fantiču vedrega pogleda se usta razlezejo v širok nasmeh prav ob vsakem batu napitnine. Čudim se, da je še povsod polno otrok, kljub pozni uri. No ja, počitnice so tu in pomoč v kuhinji je vedno dobrodošla. Res pa je tudi, da mnogi otroci na Tajskem ne poznajo pravega otroštva, saj denarja v številnih družinah ni nikoli dovolj niti za najosnovnejše potrebe. Toda delo jim nič kaj ne greni življenja. Prav vsi so videti nekam dobrovoljni, le tu in tam je kak deklč že rahlo zaspan in utrujen. Toda še vedno ti vrne nasmeh. Dežela smehljajev pač!

Tržnice na vodi so bile nekoč ena glavnih zanimivosti Bangkoka, danes pa jih skoraj ni moč več najti, ali pa so namenjene skoraj izključno turizmu. Živahna trgovina se je preselila na obalo in s tem izgubila ves nekdanji čar. Vodni market v vsej svoji lepoti pa je mogoče najti kakih sto kilometrov iz mesta. Damnoen Saduak oživi že v zgodnjih jutranjih urah. Z vseh koncev priveslajo v črno oblečene prodajalke z velikimi klobuki, ki jih varujejo pred močnim soncem. Ponujajo vse nenavadne sorte egzotičnega sadja in zelenjave. Zibajoči čolni so natovorjeni s pahljačami, slamniki, glineno posodo in podobno kramo za lokalna gospodinjstva. Med živahnim prometom se prebijajo tudi plavajoče kuhinje, kjer se kuhajo in cvrejo vse tiste grozno pekoče tajske dobrote. V vsesplošni gneči se nihče ne razburja zaradi pogostih trkov. Idila pa se v trenutku skali, ko v dopoldanskih urah tržnico okupirajo trume turistov. Kot sitne muhe prav povsod vtikajo svoj nos in z drago fotografsko opremo silijo v



mirne prodajalce. Nekateri kalijo tišino s hrupnimi motornimi čolni, v katerih mrzlično pritis! ajo na sprožilce, medtem ko brzijo naprej, po strogo zaščrtani poti. Aranžmaji ala Tajska v petih dneh so pač hudo natrpana zadeva.

Še poslednjič se vrnem v Bangkok. Pisanega vrveža, ki me je navduševal prve dni, skoraj ne zaznavam več. Čas je, da se poslovim od skrivnostnim templjev, živahnih tržnic, uličnih prodajalcev, dišečih venčkov cvetja pa tudi tistega bolj razvpitega dela velikega mesta.

Šele na letalu zvem, da se Bangkok uradno imenuje Krungthepmahanakornbowornrattanakosinmahintarayut hayamahadilokpo pnaparatrachathani-buriromudomratchha niwetmahasathan! Ime, ob katerem si gotovo zlomijo jezik tudi domačini pa je v vsakdanji rabi na srečo skrajšano le na Krungthep - mesto angelov...

Igor Fabjan



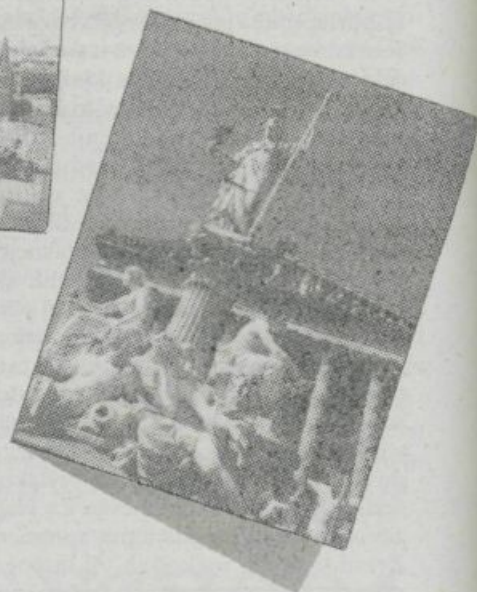
電話: 278-5493 24 HRS

SUPERIOR
ESCORT AND GUIDE

I'm a beauty contest winner with long silky black hair.
I'm very friendly and I travel. Let me show you real Thai hospitality.

Thai & Foreign escorts & guides to accompany you for shopping, sight-seeing & entertainment.
24 hrs. Service

Please call 279-8711



FRANKFURT • DUNAJ • MOSKVA

FRANKFURT : VSAK DAN V TEDNU
MOSKVA : VSAK TOREK, ČETRTEK IN NEDELJO
DUNAJ : VSAK TOREK, ČETRTEK, PETEK IN NEDELJO

SVET VAM POLAGAMO V DLAN

ADRIA
ADRIA AIRWAYS

ADRIA AIRWAYS, 61000 LJUBLJANA, KUZMIČEVA 7
TEL : 061/ 318-944, TLX : 31268 ADAIR YU, FAX : 061/ 323-356
GOSPOSVETSKA 6, TEL : 061/313-321, TLX : 31795
ADAIR YU, FAX: 061/321-668
PREDSTAVNISTVA :

BEOGRAD, MOSTAR, SARAJEVO, SKOPJE, SPLIT, TITOGRAĐ, ZAGREB, LONDON, NIKOZIJA, PARIZ

LAŽE PA NE LAŽE, CICIBAN

CICIBAN, 1949

Dva velika

Pred več kot sto leti je živel največji slovenski pesnik Prešeren. Zlagal je pesmi o svobodi, sanjal o domovini, kjer ne bo več krivic ne siromaštva ne neznanja. Zdaj postajajo Prešernove sanje resnica. Naš Tito jo ustvarja. Prešeren je želel, da bi bila naša zemlja bogata in močna, naš Tito nam je povedal, kako jo naredimo bogato in močno. Prešeren je hotel, da bi se vsi naši narodi združili v ljubezni do domovine in postali junaški ter neustrašni. Naš Tito jih je združil in ustvaril junaško in neustrašno vojsko. Prešeren je pel o baklji ljubezni in bratstvu. Verjel je, da bo ta baklja zaplamtela med ljudstvo naše domovine. Naš Tito je to bakljo prižgal. Zdaj gori iz src nas vseh.

CICIBAN, 1946

Pionirček na grobu

Mladi pionirček premišljuje, kako so mu fašisti ustrelili očeta, in gre na grob ter joka. Starejši pionir ga tolaži in pravi: "Ne jokaj, saj veš, da je padel za domovino. Rajši mu daj na grob venec. Pionirček splete venec in ga nese na grob."

CICIBAN, 1956

Partizanski grob

Nekega nedeljskega popoldneva sem šel v gozd, v tisti del, kjer so se partizani borili z Nemci. Nisem hodil po poti, prebijal sem se kar skozi grmovje. Hodil sem po mahu, nato pa sem začuden obstal. Pod smreko, le nekaj korakov proč, je stal na mali gomili trhel križ. Partizanski grob sem pomislil. Pristopil sem bliže in zagledal na križu črke: P.L., S.F.- S.N.I. 1943. Torej kratice imena tega junaka. Sedel sem kraj groba, a začutil sem, da sem sedel na nekaj trdega. Ko sem z rokami odstranil mah, so se mi prsti dotaknili mrzlega železa. Odstranil sem še ostali mah in izvolekel na dan težko partizansko puško. Skoraj mi je zastal dih. Torej to je ena izmed pušk, s katerimi so partizani podirali sovražnik! Skrbno sem jo položil spet na njeno mesto in jo pokril z mahom. Potem sem z gozdnimi cvetlicami okrasil grob.

CICIBAN, 1969

Minilo je sto let, odkar se je rodil Lenin.

Gotovo veš, kdaj si se rodil. Vsako leto praznuješ svoj rojstni dan. Ne samo ti, k tvojemu rojstnemu dnevu ti čestitata mama in oče, brat in

sestra in prijatelji.

Vsako leto, ki ga preživimo, nam je drago, nam, ki ga živimo, in našim najbližjim.

Lenin pa je že dolgo, kar je umrl.

A vidite, Lenin še danes živi po vsem svetu?

Prav letos je minilo sto let, kar se je rodil. Kako to, da nismo pozabili na njegov rojstni dan? Lenin je bil tisti, ki je vodil veliko Oktobrsko revolucijo v carski Rusiji.

Lenin je bil tisti, ki je osnoval prvo socialistično državo na svetu: Zvezo sovjetskih socialističnih republik. Lenin je bil tisti, ki je vodil delavski razred v boju za boljše življenje.

Lenin je tisti, ki še danes, čeprav ne živi več, spodbuja vse tiste, ki si želijo svobodo in boljše življenje, k neprestanim bojem.

Tudi naša država, Jugoslavija, je socialistična država. Naši partizani so v vseh letih boja proti okupatorjem imeli za vzor Lenina.

ZATO: Naj živi spomin na velikega Lenina!

CICIBAN, 1970.

Rojstni dan Jugoslavije

Kdaj si se ti rodil, veš, naša Jugoslavija pa se je rodila 29. novembra 1943 v mestu Jajcu v Bosni. Takrat je divjala po svetu druga svetovna vojna. Fašisti so med jugoslovanske narode sejali razdor, da bi jim laže vladali. Tovarš Tito pa je pozval Slovence, Srbe, Hrvate, Bosance, Hercegovce, Makedonce in Črnogorce, naj se združimo v boju za svobodo in za boljši kruh. Tovaršu Titu in partizanski vojski so sledili tudi vaši starši. Narodnoosvobodilna vojska je zmagala. Fašisti so bili premagani. Dočakali smo svobodo in tudi boljši kruh imamo. Zato lahko vzkliknemo za rojstni dan Socialistične federativne republike Jugoslavije: Naj živi tovariš Tito, naj živi naša Jugoslavija!

CICIBAN, 1971

Naša hrabra Lija:

Lija se ni bala ne teme ne streljanja. Kadar je pokalo, kakor, da se je odprl pekel, se je plazila do ranjencev, jim pomagala v varne zaklone in jim tam obvezovala rane. Lija je bila partizanska bolničarka, partizani pa niso smeli kazati strahu.

CICIBAN, 1972

Dve besedi

Bel kamen, vanj dve vklesani besedi.

Neznan partizan.

Odkod je? Kako se je imenoval?

Nihče ne ve.

Beli kamen in dve besedi in šopek rož.

Kdo ga je prinesel? Kdo ga je nabral?

Nihče ne ve.

Ve samo, zakaj ga je dal.

CICIBAN, 1973.

Cicibanova enciklopedija

NARODNI HEROJ je največji junak v boju za osvoboditev domovine. Z junaškimi dejanji se najprej proslavi v krogu svojih najožjih sodelavcev. Zaradi bistroumnosti in modrosti, drznosti in poguma, vztrajnosti in požrtvovalnosti, ter izredne iznajdljivosti premaguje tudi največje ovire. Sam ali na čelu majhne skupine tovariše pogosto prodre skozi najtrši obroč sovražne vojske. Kjer drugi obupujejo, on zmaguje, ker neizmerno veruje v pravičnost svojega boja in je zato vsak trenutek pripravljen žrtvovati tudi svoje življenje za prostost svoje družine in domovine, za zmago soborcev, za srečnejše življenje vseh poštenih in delovnih ljudi.

O takem borcu se hitro širi glas, iz čete v četo, iz kraja v kraj. Soborcem postane vzornik, sovražnikom strah in trepet. Soborci ga izvolijo za svojega voditelja, sovražniki razpišejo velikansko nagrado za njegovo glavo. Toda le redkokdaj se podlemu in pohlepnu izdajalcu in sovražniku posreči ukaniti junaka. Take borce in voditelje začno že med vojno ljudje primerjati z znanimi junaki iz pravljic in pripovedk, s Petrom Klepcem in Kraljem Matjažem, z Martinom Krapanom in Matijem Gubcem.

V naši ožji domovini Sloveniji je prišlo že med narodno osvobodilnim bojem in po vojni odlikovanje: Red narodnega heroja - 161 borcev. Med prvimi narodnimi heroji so bili: Tone Tomšič, Slavko Šlander, Ljubo Šercer, Franc Rozman-Stane in Janko Premrl- Vojko. Kakor mnogi drugi, so žrtvovali svoja življenja za prostost. Po vojni so jih iz skritih partizanskih grobov sredi gozdov prepeljali v skupno grobnico narodnih herojev sredi Ljubljane.

CICIBAN, 1974

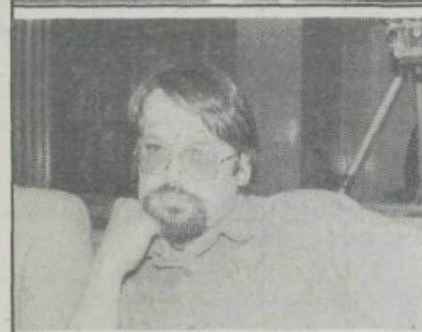
Ljubezen do domovine

Najraje se igram vojno. Jaz sem vedno partizan, fašist je pa moj mlajši bratec, da ga lahko prebunkam.

Ko bom velik, bom oficir.

Zato se pridno učim. Tudi moj mlajši bratec že zna narisati partizana.

D.H.



BESTAVIL SIMON BIZJAK	VERDI- JEVA OPERA	INTERFIKS	DELAVEC, KI STRUŽI	TRIBUNA	SL. ZGOD. (IGNACIJ)	LANTAN	ATLETSKI KLUB	STAR ČLOVEK	DESH PRITOK SENE	NAJVEČJA KNINSKA TOVARNA	NAPE- LJAVA	OCITNI SPLOŠNI ZNAK
REKA NA SEVERU NEMCJE				MESTO V JV SRBIJI SKRBI ZA RED								
POVRATNA MOC ZAKONOV												
AKTIJ												
						GRŠKA CRKA	PROF. POMOČ. NA FAKULTETI					
							REKTOR. URAD					
							SL. SLIKARKA					
SPODNJA OKONCINA					PRITOK RUDOLF JEZERA IMOB.				TRIBUNA	BUCH- WALD ENIGMAT. KLUB		
FINSKO JEZERO						VRH. ŠPORTNIK KRAJ POD FRUSKO G.			KAZAN			
KOPER	ARGON JUNAK E.T.A. HOF-			MARIBOR. KOSARKAR SREDIŠČE MORAVSKE					SL. PISATELJ (JANKO)			
		PROIZ- VODNA ORGANI- ZACIJA	PRELAZ V PAKISTANU EVGEN BERGANT						ŠOF LAS	CHARLES NODIER		
										FR. DRAM. (EUGENE) NAŠI RAZGLEDI		
DEL PLOCNIKA							MERSKA ENOTA ZA MOC					
AVELLINO			PLJACAST. SLOVANOV NEMSKO PRISTAN.			ALŽIRSKO MESTO NAMEJI Z LIBIJO	VOLUVODIN. PESNIK	IT. PIŠEC (VASCO) 6. SKLON V LATIN.				
HOKEJSKA PLOCICA				ZVEZA LETALSKIH DRUŽB L. PAHOR					MESTO OB AZOVSKEM MORJU	PROSTI- TUTKA	TRIBUNA	NENA- SITNE
CIRIL TOMSIČ											JUŽNOA- AMERISKI GLODALEC	4. VOKAL IN 2. SOGLAS- NIK SMUČKA
KRALJEVIČ IZ MAHAB- HARATE				KALCIJ PREŠER- NOVA PESEM			ŠČITOVKA					
TRIBUNA	SLOVAŠKI PESNIK (JANKO)	KUHALNIK	PERZIJSKI VLADAR				IZDEL. TKANIN PAPEŽEVA KRONA					
KRANJ			PRISTIN- SKI KOSAR- KAR						TRIBUNA	ANTROPO- LOGIJA		
RENIJ			SKLEN. GORSTVO						TRIBUNA	IVAN CANKAR		
JOZE ZUPAN			DOMAČE SUKNO									
				ERBIJ	TANTAL SVICA			AMERICIJ	NIŠ	DVOREZ. KIRURSKI NOŽ T. DILL		
						DEBE- LEJSI DROG						AVSTR- IJSKI PAPIR
TRIBUNA	TRIBUNA	SLOV. POPEV- KARICA (MAJDA)				VRSTA KEMUSKE SPOJINE					TRIBUNA	TRIBUNA



VULKAN NA SICILJI	TRIBUNA														
	TRIBUNA														
	TONE TOMŠIČ														
TRIBUNA	TRIBUNA	TRIBUNA	TRIBUNA	TONE PAVČEK HLOD			REKA	TRIBUNA	TRIBUNA	RIBIŠKA DRUŽINA SL. PESNIK (FRAN.)			RAZVNE- MANJE	MUSLIM ZENSKO IME	TRIBUNA
TRIBUNA	GRM S PRUJETNO DIŠECIMI CVETOV	IT. LUKA OB JADRAN. MORJU	NIZOZEM. IME REKE RUHR					TRIBUNA	PODRTIJA, RAZVALINA						TRIBUNA
JAKOB ALJAZ			NAPIS NA KRISTUS. KRIZU					TRIBUNA	OOMETA- VANJE						TRIBUNA
DUJAK REALKE			UGASKI				PLAZ	TRIBUNA	ISLAMSKA LOCINA						TRIBUNA
			VRSTA RASTLINE												
			TRIBUNA	ALUMINIJ				IZLOČA- NJE MLEKA	IZVRŠNI SVET	ŠTEFAN INDIJSKI HRAST					TRIBUNA
			TRIBUNA	SPLITSKI NOG. DELAVEC (LUKA)											TRIBUNA
			ISAAC ASIMOV	TINE ROŽANČ	MOSKO IME PERJE PRI REPI								VRATAR- JEV PROSTOR	PRIPADNI ORIENT- ALSKE RASE	
									HRVAŠKA VAS PRI KNINU						
									HANSSON						
	OTRESINA	TARENT BROM								GOSPOD. RAZSTA- VISCE			ROBERT REDFORD		
SIBIRSKI VELETOK SLAP V VINTGAR.			ČRTAV NOTNEM CRTOVJU	TRIBUNA	JEZERO NA FILIPINIH					4. IN 5. VOKAL			TROPSKI LENIVEC		
										ŽELEZO			LETALA		
				STARO- JUDOVSKI KRALJ	LIBANON	DOVRŠNI PRETEKLI ČAS	SL. JEZIKO- SLOVEC (STANIS.) PULOVER			NOGOMET. OLIMPIJE (JANI)					
										R. FISCH					
		BIVSI NO- GOMETAS HRV. POKRAJ.								GL. MESTO ARMENIJE					
										ANG. Ž. IME					
										LJUBIM- KANJE					
					IRANSKA DENARNA ENOTA					PODZEMNI ZUŽKO- JED	TRIBUNA	OS. ZAJMEK ANATOLE FRANCE			
				UČENJE	IVAN TAVČAR			LOJZE KOLMAN BENETKE			KEMIJSKA SPOJINA				
					UMRLI SL. IGRALEC (STANE)						HRVAŠKI IGRALEC (IVO)				
TRIBUNA	VODNA ŽIVAL				REKAV ANGLUI						TRIBUNA	TRIBUNA	LATINSKI PREDLOG		

Zamudili ste!!!! Nagrada za pravilno rešeno križanko ni več 6, temveč 4

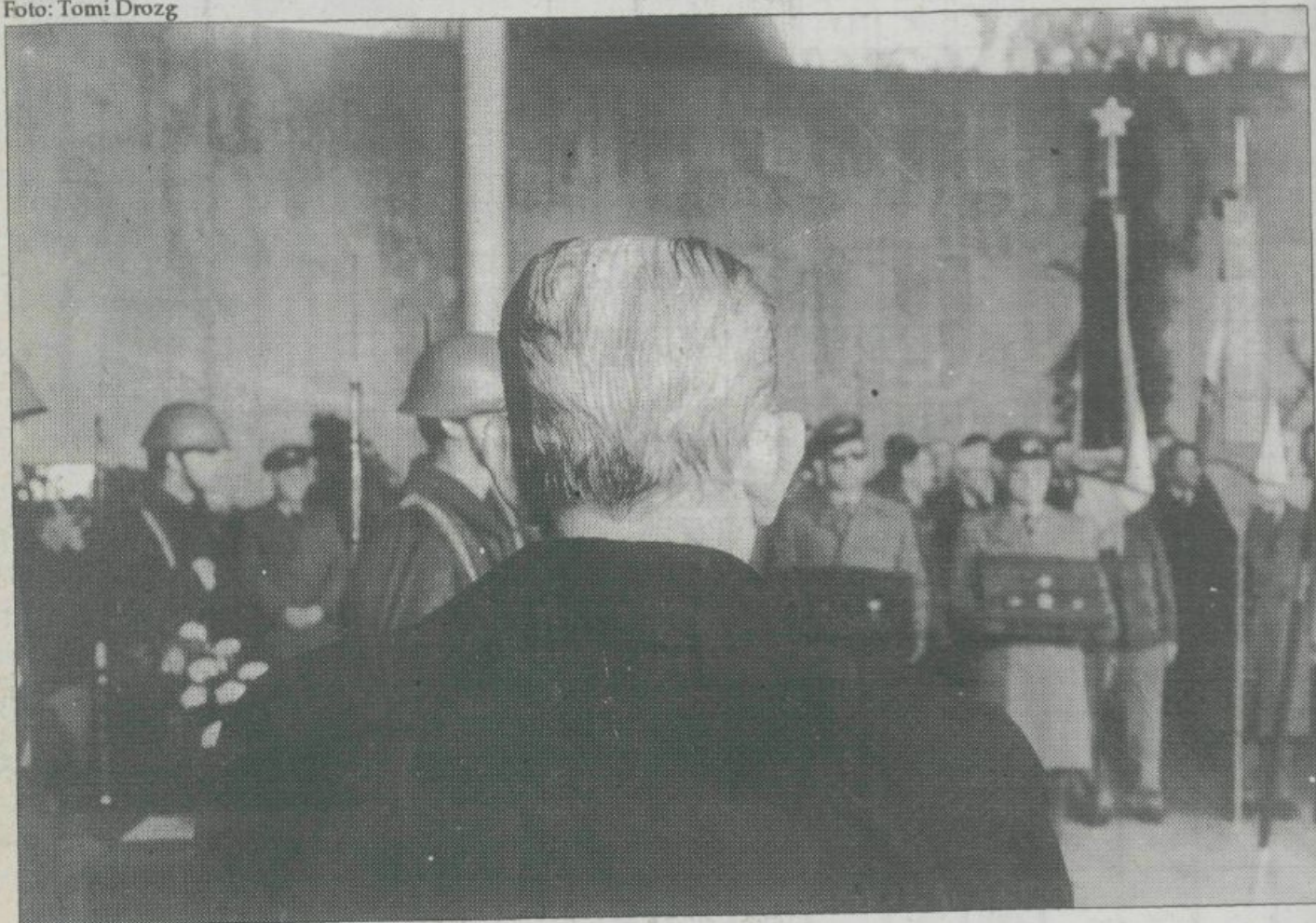
mesečna naročnina na naš časopis. (še to je preveč) računalniško oblikovanje
Bojan Kerenčič



IVAN MAČEK - MATIJA

Ne oziraj se, Matija !

Foto: Tomi Drozg



Odgovori tudi na vprašanja, ki
so ti jih "pozabili" postaviti.

TRIBUNA

TRIBUN POLITICNI KOLEDAR



HRV.: STUDENI. SRBSKO: NOBEMBAR. ČEŠKO: LISTOPAD.
BOLG.: НОЕМВРИЙ. POLJSKO: LISTOPAD. RUSKO: НОЯБРЬ.



ZAPISKI ZA NOVEMBER

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

● 3. ob 5-16; sneg in vihar
 ☉ 11. ob 10-33; mrzlo, veter
 ☼ 18. ob 9-10; spremenljivo
 ☾ 25. ob 1-04; mrzlo

Dan je dolg od 9 ur
 57 minut do 8 ur 41
 minut. — Dan se skrči
 za 1 uro in 16 minut.

VSA DOBRA DELA DARUJ TA MESEC DUŠAM V VICAH
 USMILITE SE, USMILITE SE VSAJ VI, PRIJATELJI MOJI!